

muusika

Nr 4
aprill 2006
hind 29.-

**Muusikaõpetuse
olümpiaad**

Eesti indie

**Meenutades
Arvo Ratasessa**

**Raamatust "Arvo
Pärt peeglis"**

**ANDRES
UIBO**

S E

Rahvusvaheline festival

V KLAVESSIINI- PÄEVAD

6.–11. aprill 2006
Kunstiline juht Imbi Tarum

KONTSERDID TALLINNAS:

- N 6.04 18.00** Kadrioru loss
Imbi Tarum, Reinut Tepp
- R 7.04 18.00** Niguliste kiriku Antoniuse kabel
Lars Ulrik Mortensen (Taani)
- L 8.04 15.00** KUMU
Labor: Kangro, Körver, Jürjendal, Marguste, Vähi
I. Tarum, E. Nael, R. Tepp, M. Mattiesen,
A. Tammesalu, I. Kivi, M. Tally jt
- 18.00** Raekoda
Imbi Tarum, Tõnu Jõesaar (*viola da gamba*)
- P 9.04 17.00** Kadrioru loss
Skip Sempé (USA)
- E 10.04 18.00** Kadrioru loss
Ene Nael, Kristiina Are, Tarmo Song (tekstid)
- T 11.04 18.00** Kadrioru loss
Lõpugala: I. Tarum, E. Nael, M. Riisikamp,
K. Are, R. Tepp, I. Lill

KONTSERDID TARTUS ja mujal:

- N 6.04 18.00** Tartu Linnamuuseum
Ene Nael, Kristiina Are, Tarmo Song (tekstid)
- R 7.04 18.00** Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum
Ele Sonn, Priit Sonn (trompet),
K. Unt-Lidmets, J. Savolainen (tants)
- L 8.04 18.00** Tartu Ülikooli aula
Lars Ulrik Mortensen (Taani)
- E 10.04 18.00** Tartu Ülikooli aula
Imbi Tarum, Tõnu Jõesaar (*viola da gamba*)
- L 8.04 18.00** Pärnu Ammende villa
Marju Riisikamp, Iren Lill
- P 9.04 13.00** Tõri kirik
Marju Riisikamp, Iren Lill

Korraldaja – Eesti Klavessinispõlvade Tsunft (EKST)
www.klavessin.ku/ee

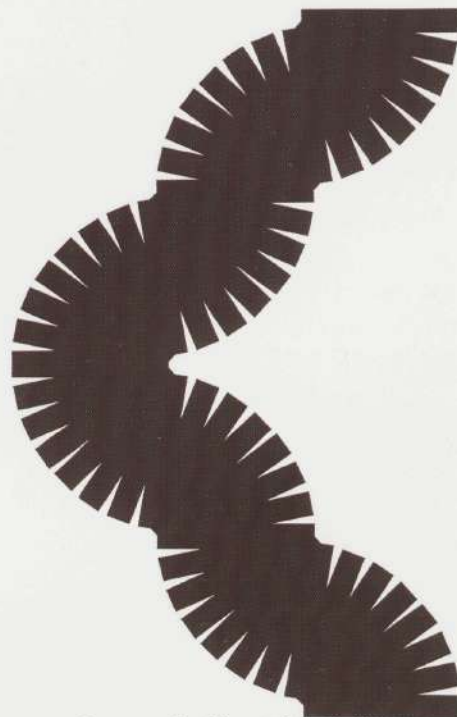

Piletid Eesti Kontserdi Pilehmaa ja Piletilevi müügikohtades

TIPPC

Tallinna Rahvusvaheline Pianistide Konkurs
Tallinn International Piano Competition

2006

Tallinna Rahvusvaheline Pianistide Konkurs 4. – 15. juuni 2006

- 4. juuni 11.00 – Loosimine.**
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammersaal
- 5.–8. juuni 10.00 – I voor.**
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammersaal
- 9. juuni 13.30 – II voor** Estonia Kontserdisaal
- 10. juuni 10.00 – II voor** Estonia Kontserdisaal
- 11. juuni 13.30 – II voor** Estonia Kontserdisaal
- 12. juuni 10.00 – II voor** Estonia Kontserdisaal
- 13.–14. juuni 19.00 – III voor** Estonia Kontserdisaal
- 15. juuni 19.00 – Lõppkontsert**
Estonia Kontserdisaal

Festivalipassid müügil alates **1. maist**
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Kontserdibüroos

- Eesti Kultuurkapital • Tallinna linn •
- Kultuuriministeerium • Hasartmängumaksu nõukogu •
- Eesti Telekom • 1Partner •
- Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia • Eesti Kontsert •
- Eesti Klaveriõpetajate Ühing • ERSO • Scandic Palace •

www.ema.edu.ee/KK

KAVA

SOOLO

2 Jaan-Eik Tulve. Mees nagu orelivile.
Intervjuu Andres Uiboga

BAGATELLID

9 Mailis Põld. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

11 Tiia Teder. Kogutud luuletused kammer-
orkestrile. Tõnu Kõrvitsa autorikontserdist
12 Tui Hirv. Titus ei väsi halastamast
13 Kristel Kossar. Eesti muusikud kirjutasid
end olümpiaajalukku
15 Tiit Levald. Eesti kammerlaul on heades
kätes. Iris Oja kontserdist Tallinna raekojas

MODULATSIOON

16 Mirjam Tally. Muusikarännakud vulkaanili-
sel platool

STUDIUM

17 Helen Kõmmus, Anu Randma. Avo
Tamme omniline maailm ehk improvisat-
siooniline muusika puus

STUDIUM

20 Timo Steiner. Olümpiaad olümpia-aastal

POP & ROCK

22 Lauri Sommer. Eesti indie helgeim vale

LIBER

25 Kaie Tanner. Klaverijutt "Neli heldet hald-
jat" koos CDga

HOMMAGE

26 Kaie Tanner. Mitme näoga mees. Arvo
Ratassepp 80

LIBER

28 Maria Mölder. Arvo Pärt ja progress.
Raamatust "Arvo Pärt peeglis"

HOMMAGE

30 Alo Põldmäe. Muuseumiõhtu Heimar
Ilvese mälestuseks

BAGATELLID

32 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

35 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik aprilli muusikasündmisi

Intro 4/2006

Märtsikuu Muusikas kirjutas Margus Kiis rubriigis Pop & Rock Eesti sünteesibändidest. Tahame seda levimuusika erinevate stiilide käsitlust jätkata. Muusika aprillinumbris räägib Lauri Sommer *indie*'st, muusikast urbanistlikele romantikutele, kelle unistustes on nii õrnust, hoogu kui ka elektroonilisi ulmehääli.

Mõni aeg tagasi andis mulle olulise kogemuse võimalus jälgida muusikaõpetuse olümpiaadi. Olümpiaadid teistes õppeainetes on kestnud juba ammu ja saanud iseenesestmõistetavaks, muusikaõpetuse olümpiaad toimus seekord alles kolmandat korda. Kuna muusika pole ülearu asine aine, on muusikaõpetus teinekord pidanud oma väärtusi ikka ja jälle tõestama. Kes tahtis, võis siit saada piisavalt tõestust. On oluline märk, et mitmed olümpiaadil väga häid tulemusi saavutanud õpilased polnud Tallinnast või Tartust. Noorema rühma võitja Anni Ruugla tuli Retla koolist, vanemas rühmas väga hästi esinenud Ott Kartau Otepäält. Omaloomingu voo kuulates oli äärmiselt huvitav jälgida, millise muusikaga noored end identifitseerivad. Eelmisel olümpiaadil instrumentaalmuusikaga, seekord aga eelkõige lauluga.

Ia Rimmel

muusika

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Mirjam Tally** mirjam@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundajad **Tõnu & Ande Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülg: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **21** krooni number
3 numbrit 69 krooni
6 numbrit 138 krooni
Aastatellimus 245 krooni

Muusikaõpetajatele ja õpilastele aastatellimuse soodushind 192 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

ANDRES UIBOGA
FOTO HARRI ROSPU

MEES NAGU ORELIVILE

Intervjuu Andres Uiboga

JAAN-EIK TULVE

dirigent

Aprillis tähistab poole sajandi täitumist organist, professor, muusikaprodutsent ja pereisa Andres Uibo. Oma mitmekülgse tegevuse ja eelkõige viimase heliplaadi (Edgar Arro. Eesti rahvaviisid orelile) eest pälvis Andres Uibo 2005. aastal riigi kultuuripreemia. Paljud tunnevad teda läbi tegude, nüüd on siis võimalus heita pilk ka sõnadele ja mõtetele. Kahjuks on ajakirja ruum piiratud ning seetõttu jõuab lugejani vaid väike osa räägitust, millest oleks lihtsa vaevaga võinud kokku panna terve raamatu.

Nagu hakatuseks kombeks, räägi, palun, oma lapsepõlvest ja muusika juurde sattumisest.

Lugu sedamoodi, et mina olen sündimise järgi puhas maapoiss ja pärit Kivi-Vigalast, Vigala kiriku juurest. Isa oli ameti poolest raamatupidaja Vigala võitõustuses ja ema õpetaja, algul Päärdu koolis, hiljem Vigala koolis. Esimesed neli aastat käisin niisuguses väikeses koolis, milliste eest täna võideldakse, et need ka elus oleksid. Selle nimi oli Raba algkool, neli klassi. Minu klassis oli neli õpilast, nii et selles mõttes nagu luksus. Kolm tüdrukut, mina olin ainuke poiss. Huvitav on see, et tollesama kooli on lõpetanud ka Veljo Tormis.

Muusikat sai mängitud kodus oma lõbuks. Isa oli harrastusmuusik, mängis klaverit ja juhatas Velise koori. Vigala rahvamajas tegi naisansamblit ja noh, eks ta niisugune rahva mees oli. Ja seda ma mäletan ka, et väga tihti mängis isa kokku Veljo Tormise isaga, kes oli viiulit õppinud Paulseni juures, nii et Händeli sonaadid kõlasid meil kodus ikka tihtilugu. Ja kuna Riho Tormis oli kõster, siis oli neil kodus ka üks orel ja minu noorem vend käis Riho Tormise juures viiulitundides. Kui täna räägiks kellelegi, et kuidas tookord viiulitundides käidi... Viiuli kast oli selline pappkarp, kust pandi nõõrid läbi, seoti selga ja mindi siis suuskadega üle lume tundi. Esimene kokkupuude oreliga oli mul just Veljo isa matustel, kus Veljo ise mängis koraaliraamatust vististi kõik laulud läbi ja mina üritasin orelile tuult tallata. Olin siis üheteistkümnendaastane. Kuna Vigala kirikus jäi organisti koht vabaks, käidi mu isa kutsumas, et kas ta tuleks kirikusse mängima. Isa nõustus. Algul ta muidugi ei teadnud, mida pedaalidega tehakse. Mäletan, et ükskord oli organist Juho Vaarandi kirikus, mu isa vaatas, et noh, mees seisab, takseerib kangesti, kuidas ta mängib, ning pärast tuli isa juurde ja ütles, et kuule, toredasti mängisid, aga miks sa pedaalid ei kasuta. Hakati siis uurima, mis asjad need pedaalid on. Selgus, et neil polnud keegi üle viiekümne aasta mängi-

nud, seetõttu olid need totaalselt kinni. Isa hakkas neid siis parandama – kõrvaldas rooste ning saigi käima. Siis ühel päeval tuli teade, et kõstri majja, kus Tormised olid elanud, on kolhoos pannud karjatalitajad, ja kuna orel jäi sinna, siis esimesed vileed on arvatavasti juba ära põletatud. Sai siis kähku mindud, orel lahti võetud ja meie koju ära toodud, kus ta seisis üle kolmekümne aasta. Sellesama pilli peal õppis mängima Veljo Tormis ja pärast ka mina. Veel on huvitav, et selle koduoreli ehitaja on Tunne Kelami vanaisa.

Nii et sa alustasid siis isa kõrvalt?

Jah, noh, midagi ta õpetas, aga see oli kõik niimoodi asjaarmastaja õpetatud.

Pärast viiendat klassi tahtsin astuda Pärnu lastemuusikakooli. Käisin ka katsetel, aga nendelt kaugemale ei jõudnudki, kuna tookord oli klaverieriala vanusepiir üheksa aastat. Õeldi küll, et poisil annet on, aga nii vana, et võtta ei saa, käigu eratududes ja astu- gu hiljem juurde. Nii ma siis võtsin eratunde ja järgmisel aastal te- gin sisseastumiseksamid juba kolmandasse klassi. Siis muidugi hak- kasid raskused peale. Esialgu olid kõik lood ilusad, aga siis tuli see tehnikavärk, noodikirjast ja kõigest sellest, mis muusikast muusika teeb, polnud mul aimugi. Kolm aastat käisin selles koolis, ja kuna mu nooremal vennal edenes viiulimäng silmapaistvalt, siis otsustasi- me astuda Tallinna Muusikakeskkooli. Üritasin minna üheksandas- se klassi, olles ise ainult kolm aastat pilli õppinud. Muidugi oli mul nõrk tase, aga seal õeldi, et võiksin jääda klassi kordama, ehk saab jalad alla, kuigi vahe on teistega võrreldes tohutu. Nii võetigi mind vastu kaheksandasse klassi, kus olid Kalle Randalu, Jüri Alperden ja kõik need tänased korüfeed.

Minu uueks koduks sai Muusikakeskkooli ühiselamu. Ega ma ei ütle, et me nüüd midagi kurja oleksime teinud, aga rohkesti sai ping-

pongi mängitud ja harjutamine oli noh nii... Kui kaheksas klass lõpule jõudis, öeldi, et mu tase pole ikka see. Nii läksin 22. keskkooli. Ilmselt oli valik väga õige. Mul on üldse vedanud, ikka on mul elus sattunud õiged inimesed õigel ajal õigesse kohta. Inimesed, kes on toetanud või mõistnud. Läksin üheksandasse klassi ja sain klaveriõpetajaks Maia Kala, hilisem Peeter Lilje abikaasa. Kevade poole mängisime juba Pärdi Sonatiini ja Maia ütles, et sina pead ikka muusika juurde minema, see on päris kindel, teeme kava nii korda, et lähed astud Tallinna Muusikakooli.

Sain kenasti sisse ja sattusin Ülev Saare klaveriklassi. Vot tema on ka üks inimene, kelle juures ma õppisin suhteliselt lühikest aega, aastat kaks, aga kes andis mulle muusikast arusaamises väga palju. Ta kutsus muusikat kuulama ja arendas mind vaimsel tasandil tohutult. Ma olin ju maalt tulnud ja polnud niisuguste asjadega kokku puutunud. Eks seal oli teisigi markantseid pedagooge: eesti keele õpetaja Aino Villand, kes oli meie kursuse juhendaja; Anti Marguste, kes tegi kõikidest poistest ikka mehed, tahtsid või ei tahtnud; ja muidugi Märt Kraav ning Raili Sule.

Agaga neil aastail juhtus veel paar asja. Isa kutsus mind ikka kirikusse orelit vaatama ja kuulama. Vahel ma käisingi ja proovisin ka ise mängida. Kui isa andis juba koraale mängida, vaatas ta, et poisile hakkab asi meeldima. Aga kõige suurem huvi oli mul tol ajal võidusõidujalgratas, see ületas kõik muu. Isa sai kirikust mingit palka ka, minu mälu järgi oli see kümme rubla kuus. Ja kui ta ütles, et tule mängi pool teenistusest, saad pool palka endale ja teenid ratta raha, olingi nõus. Paningi raha kõrvale, kuni sain ratta kätte. Aga selleks hetkeks oli orelimäng hakanud mind juba palju rohkem huvitama. Isa oli minuga lausa hädas, ühel päeval lükkasin ta pingilt ära ja ütlesin, et ma mängin kogu teenistuse ise. Nii oli siis selline tugev huvi äratatud.

Nii et sa tulid juba muusikakeskkooli sooviga orelit õppida?

Ei, päris seda ma ei ütleks, tahtsin ikka klaverimängijaks saada. Konkreetsemaks muutus asi alles 1976. aastal. Vanem vend käis Hugo Lepnurmega rääkimas, et kas ta saaks poisi õpilaseks võtta. Lepnurm oleval öelnud, et noh, orelit võib ju õppida, aga see on selline amet, mis leiba ei anna. Kui tema juurde õppima läksin, siis ütles ta ka mulle, et ega see leiba ei anna.

Sel ajal ju oreliklassi ei olnud?

Jah, see oli rohkem lisaeriala. Esimesed kaks kuud ei läinud mul kõige paremini, aga siis juhtus üks igavesti huvitav lugu. Mängisin parasjagu Süda "Ave Mariat" ja ühel ööl nägin und, et Lepnurm andis mulle mängida Buxtehude "Passacaglia". Ma polnud sellist nime üldse kuulnudki. Nägin siis, et läksin tundi, sain "Passacaglia" mängida ja kõik hakkas hästi minema. Kui siis järgmise tundi läksin ja "Ave Maria" ära mängisin, ütleski Lepnurm, et nüüd võiks võtta Buxtehude "Passacaglia". Mõtlesin, et mis asja, mis toimub? Umbes kolme nädala pärast oli üks raadiosaade, kuhu salvestati Lepnurme õpilaste [Urmas] Taniloo, Kristiina [Hoidre] ja minu mängu. Mängisin siis Buxtehude "Passacaglia" linti ja pärast saadet ütles Lepnurm mulle esimese tunnustuse: et "Passacaglia" olevat ol-

"Ega sul külm ole?" muretseb lapsehoidja. Noorema venna Hansuga koduaias Vigalas.

nud kõige parem. Sealt edasi läks kõik nagu õlitatud.

Peagi esinesime Leningradis ja sain minna meistrikursustele. Tohutult palju repertuaari sai läbi mängitud. Lepnurm ei lubanud kunagi tuua tundi kaks korda ühte lugu. Samas jäi midagi võib-olla ka tegemata. Ega siin ei teatud ju midagi näiteks artikulatsioonist jms. 1980. aastal sattusin esimest korda välismaale, Tšehhi. Kuna oli olümpia-aasta, lõppes kool kuu aega varem ja kõik saadeti olümpiaküla puhastama. Küsisin toonaselt rektorilt Viktor Gurjevilt, kas võiksin selle asemel harjutada, kuna söidan kuu aja pärast meistrikursustele. Gurjev vastas, et mitte mingil juhul, ta kartis. Aga üks väga tubli ja väljapaistev muusik, Heljo Sepp, kes oli tol korral prorektor, ütles, et Uibo ei lähe kuskile koristama, Uibo hakkab harju-

tama. Nii pääsesin sellest olümpiaküla ehitamisest ja harjutasin. Kui olin oma kava Prahas ette mänginud, vajus mu maailm jälle kokku, sest seal öeldi, et kõik on hästi, noodid on olemas, aga artikulatsiooni pole üldse. Et kas teile seda ei õpetata? Kui ütlesin, et olen kõik teinud nii, nagu kästakse, siis võeti kätte ja viidi mind teise ruumi, kus hakati õpetama artikulatsiooni ja fraseerimist, kuna see oli jäänud puudulikuks. Alates sellest hakkasin ka ise teadlikumalt fraseerimist uurima.

Ma saan Lepnurmest päris hästi aru. Ta oli ju oma elu jooksul näinud organisti staatuse kokkuvarisemist. Mis tundega sa ise professionaalseks orelimängijaks pürgisid?

Vaat minul ei ole kunagi olnud sellist tunnet, et sellest midagi ei tule. Tagantjärele mõeldes on kõik need etapid, kukkumised ja muu tulnud väga suureks kasuks. Mõned asjad on ise täppi läinud. Näiteks kui ma poleks neid kahte aastat koolis kaotanud, oleks mu elu kindlasti hoopis teist rada läinud. Niguliste orel valmis just siis, kui ma konservatooriumi lõpetasin, 1981. aastal, nii et mul oli kohe teada, kuhu tööle lähen. Need ei ole minu meelet juhulikud asjad, vaid ikkagi ette määratud, nagu on öeldud, et enne, kui keegi mingi sammu teeb, on see üleväl juba ammu teada.

Kas sa tegelesid konservatooriumi ajal ainult orelimänguga?

Muusikakoolis käies sai veidi ka muusikat kirjutatud. Mulle meeldis improviseerida ja mul olid mõned klaveriteosed, mida ise esitasin. Muusikakoolis väga soovitati, et läheksin edasi just heliloomingut õppima. Need teosed, mis mul olid, äratasid huvi. Aga mul on alati olnud veidi püsimatut iseloomu, ma lihtsalt ei suuda minna laua taha ja hakata noote paberile kirjutama. See on tunne, nagu pandaks käed ahelaisse. Mõni tunneb sellest suurt mõnu, aga mulle tekitab füüsiline kirjutamine täitsa valu. Pealegi oli mul kindel tahtmine saada siiski pillimängijaks, sest see sobis minu püsimatule natuuriga palju rohkem kokku.

Nooruses tegid sa kaasa ka rokkbändides.

Loomulikult. Iga endast ja teistest lugu pidav muusik peaks tegelema rokkmuusikaga. Neid bände on päris palju olnud. Kõige nimekam oli kindlasti Noor-Eesti. See Rein Rannapi ansambel, millega oli palju pahandusi. Synopsises olen mänginud ja mitmetes teistes.

See on tulnud ainult kasuks. No muidugi oleneb palju ka sellest, kellega koos mängid ja milline see seltskond on. Mina tegin ju väga palju koos Igor Garšnekiga. Ta oli üldse mul konservatooriumi ajal kõige parem sõber.

Igor on jäänud rohkem rokkmuusika juurde püsima, sina oled kaldunud teisele poole.

Ma ei ütleks nii, Igoril on väga palju ka muud muusikat, aga mõne asja tegemisest jääb eluks ajaks silt külge. Rahval ongi selline mulje, et Igor on lihtsalt bändimees, aga tegelikult on tegemist fantastilise inimese ja väga sügava filosoofiga. Ta kirjutas ka orelipalu, mis on tänaseni mul repertuaaris ja mitte ainult minul, vaid ka paljudel organistidel mujal maailmas. Olen nende kohta ainult häid sõnu kuulnud.

Kas sinul toimus see pööre tasapisi või otsustasid lihtsalt ühel hetkel bänditegemise lõpetada?

Lihtsalt ajanappus tuli kätte ja eks teatud hetkel tuleb ikka valida. 1984. aastal võeti mind Moskvasse Sojuzkontserti solistide nimekirja ja see tähendas, et tuli hakata mööda Venemaad sõitma. Aga kodus rokkisime klaveriga ikka edasi. See kestab tänase päevani, kui aega on, siis mängin ikka bluuksi.

Sinu organistinoorus 80. aastail oli kindlasti erinev Lepnurme omast 40. ja 50. aastail.

Eks ühtepidi ole ta nii ja teistpidi naa. Ega Venemaal ei suhtunud orelisse nii nagu siin Eestis. Meil peeti seda kiriku instrumendiks ja siin oli ta paha pill. Venemaal aga oli orel väga soositud, sest Venemaa kirikutes ju pille polnud. Moskva suures saalis toimusid kogu aeg kontserdid ja Lepnurme, hiljem ka Rolf Uusväli käisid seal ju pidevalt esinemas. Venemaal olid nad mõlemad superstaarid. Saalid olid alati puupüsti rahvast täis.

Kuidas sina sellesse Venemaal tuuritamisse suhtusid? Tihtipeale hakatakse hetke väärtusest aru saama alles hiljem.

See oli tol korral ka ikkagi huvitav, sest sa olid ju väga tehtud mees. Näha sai tohutult palju. Ainuüksi Irkutskis käisin vist kaksteist korda. Rääkimata Novosibirskist, Omskist, Tomskist, Alma-Atast, Tbilisist – kogu NSVL sai läbi käidud.

Seda küll, aga paljud oleksid 80ndail läinud Irkutski asemel parema meelega Pariisi.

Noh, ei tea, Irkutsk on ju väga huvitav. Nagu ma ütlesin, Irkutskis käisin korduvalt ja vahel esinesin seal kolm korda päevas. Ja saalid olid Venemaal tavaliselt väga ilusad, enamasti vanadest kirikutest ümber ehitatud. Irkutskis oli omal ajal peaväljakul 49 kirikut. Täna on neist järele ainult poola katoliku kirik, punane, väga ilusast tellisest hoone, ja kaks vene kirikut. Poola katoliku kirikusse oli tehtud kontserdisaal, seal käis juba tol ajal väga palju turiste. Kohalikud olid murdu ukse taga, kui nägid, et artist tuleb, siis käisid rääkimas, et kuule, kas saaks kuidagi, et *možno*... Sa olid ikka vä-

Andres Uibole on palju antud ülevaltpoolt. Sellel pildil jagab õpetusi Pärnu Lastemuusikakooli õpetaja Vivian Traks.

ga nimekas tegelane. Pärast kontserti küsiti muidugi autogramme ja inimesed ei läinud ära, palju pidi juttu ajama ja kõik see oli väga huvitav. See oli väga põnev aeg. Mäletan, et käisin Kiiemis kolm nädalat pärast Tšernobõli katastroofi. Kolm päeva pidin kohal olema, võtsin siit kolm pudelit vett kaasa, ei söönud ega joonud seal midagi. Kui tagasi hakkasin tulema, siis küsis kohalikust filharmooniast keegi, et *možno s vami v Estoniju poslat podarok*, ütlesin, et *konetsno*, ja siis toodi mulle tort, mille pidin tooma siia filharmooniasse. Ilmselt hiilgas see hiljem kuskil prügikastis, mina aga pesin pärast kodus käsi ikka väga kaua ja põhjalikult.

Millega sa oma Venemaa-reisid välja vahetasid?

Vaat mul oli nii, et natuke sain välismaal ringi sõita, aga 1982 löödi sõiduõigused kinni. Pidin RAMiga Soome minema ja äkki kolm päeva enne sõitu kutsus Olev Oja mind välja ja ütles, et keskkomiteest ei lubata.

Miks?

No eks ma olin elus mõned vimkad teinud ja parteid ärritanud. 1976. aastal, pärast

Otsa kooli lõpetamist läksin leeri. Ema, kes oli õpetaja, kutsuti Rapla rajoonikomiteesse välja ja küsiti, et kuidas te olete oma poega kasvatanud, et ta läheb kirikusse leeri.

Aga 1987. aastal sain ime läbi uuesti sõitma. Siis toimus läänes esimene rahvusvaheline konkurss, kuhu ka Nõukogude Liidu organistid said sõita. Maikuus oli Kišinjovis eelkonkurss, kus tuli kõik voorud ette mängida. Kišinjovi oli kokku tulnud 48 inimest üle terve NLi. Kõik olid korralikud mängijad, aga kuidagi läks niimoodi, et sain kolme väljavaliitu hulka. Nii sõitsingi Saksamaale koos Eduard Oganessjani ja Aleksei Šmitoviga Moskvast. Vahetult enne päris konkursi pidime kõik kolm vooru ette mängima, et kas kava on ikka nii valmis, et võime NLi väärilt esindada. Kuna Niguliste oli just hiljuti avatud, siis tegin ettepaneku, et võiks selle ettemängimise Tallinnas teha. Edasi liikus mõte, et võiks need kontserdid ju ritta panna ja avalikult esitada ja et mängigu ka Jantsenko ja teised žürii liikmed. Nii saigi kolm päeva enne väljasõitu teoks esimene Tallinna orelifestival.

Käisime siis Saksamaal ära. Ega ma esimesest voorust kaugemale jõudnud, kuid see käik oli mu edaspidiseks tegevuseks põhjapaneva tähtsusega. Sinna oli kokku tulnud igasuguseid organiste, kellega aktiivselt suhtlesime, ja hiljem käisid nad kõik mul siin Tallinna orelifestivalil.

Üheksakümnendail hakkas Venemaa asemel käima rohkem lääneriikide muusikuid. Kui Tallinnas käis organist Hans Gebhard, kutsus ta mind välismaale õppima. Küsisin, et kuidas ma tulen, raha ju pole. Tema aga korraldas asja ära, käis Lübecki linnavalitsuses ja sealt tuligi mulle varsti kiri, et kas soovite siia õppima tulla, Lübecki linn on nõus andma teile stipendiumi ja maja, tulge ainult. Elasin seal nagu härrasmees ligi kaks aastat ning seal sai lõplikult paika pandud tänapäevane muusikamõistmine.

Sa rääkisid esimese orelifestivali pool-juhulitust tekkimisest, järgmisel aastal oli juba teine, aga kas sul nõukogude ajal mingeid vastuseid ei olnud?

Ei. Esimene festival oli küll sügaval Vene ajal, aga Nigulistes korraldati tol ajal juba kontserte. Läksin filasse ja ütlesin Riho Altrovile, et tahaksin orelifestivali teha, tema ütles: hea meelega. Panime programmi kuus või seitse kontserti järgemööda ja järgmise festivaliga läksime juba ka teistesse Tallinna kirikutesse.

Agasinu tee interpreedina 90. aastail?

Nagu ütlesin, tekkis mul Lübeckis tohutult kontakte ja mind kutsuti mitmele poole. Huvi Eesti muusika vastu oli väga suur. See kõik oli maailmale uus. Siis ei olnud seal sellist kriisi, mis täna on kogu Euroopat tabanud. Praegu pannakse Saksamaal pidevalt suuri katedraale kinni, tehakse sinna kasiinod ja ujudad. Samal ajal on Venemaal aga totaalne ärkamine. Eks need asjad käigi lainetena, see, mille poole me mõne aasta eest läänes kadetsuga vaatasime, on praegu kõik kadumas.

Ehk räägiksid ka oma otsestest muusikalistest avastustest. Mida oled erinevatel aegadel oluliseks pidanud ning kuidas muusikat mõistnud?

Tegelikult on muusika üldse üks tohutu suur ime, mida ära seletada ei olegi võimalik. Kui mõtleme kas või sellele, et ükskõik, kas kasutada seitset nooti või kahteteist, ikkagi on neid ehituskive ju nii vähe. Alates gregooriuse laulust läbi varajase mitmehäälsuse, läbi baroki, romantismi, kaasaja, läbi rokkmuusika kuni räpini välja – kõik on kasutanud neidsamu kive. Ja kui palju on sellest samast materjalist ehitatud erinevaid asju? Inimene näeb ju väga vähe. Mõned ütlevad, et kõigest viis protsenti. Vaatame tähtede peale, näeme, et nad on olemas; vaatame majade peale, arhitektuurile, näeme, et on olemas. Aga muusikat? Kus ta on? Me ei saa teda näha. See on hoopis teine kategooria, muusika astub selles vaimses maailmas kõigest muust kõrgemale. Sellega, mis on meile usaldatud muusika näol, peame heatahtlikult ja ausalt ringi käima ja kiitma Jehoovat.

Suulises traditsioonis on muusika olnud alati väga oluline ning ka muusikul oli eriline staatus. Viimasel sajandil on aga muusika osatähtsus tugevasti langenud, kuna tänapäevased vahendid võimaldavad seda viia absoluutselt igale poole. Muusika on muutunud taustaks, teda ei tohigi tähele panna. Kuhu sinu arvates muusika nõnda edasi liigub?

Sa ütlesid, et muusika hakkab taanduma, aga see on nii ka kõige muuga. Kogu meie moraal, kogu meie elu. Samas on väga kõrvalised asjad toodud esiplaanile. Ühiskond on haige, kui ta ehitab kirikutesse kasiinosisid ja kui peetakse normaalseks, et mees abiellub mehega. Aga ega siis muusika kuhugi kao, ta on olemas, ta on üks jumalik kingitus, ning ega Jumal loobi oma asju sinna ja tänna. Kui sa ei oska seda hoida, siis võetakse see käest ära, praegu ongi olukord selline, et seda hakatakse ära võtma. Olümpiamängude ajal oli Torinos

Lepnurm ja Uiho peeglis. 4. märtsil 1980. aastal Estonia kontserdisaalis.

Arvo Pärdi autoriõhtu. No kes sellest kirjutas? Nupp oli. Nupp. No mis tähendab nupp? Järgmisel aastal on uued võistlused ja et sinna pääseda, peavad kõik jälle otsast peale võistlema hakkama. Aga siin on üks mees, Arvo Pärt, kes ei pea võistlema, vaid ta lihtsalt kutsutakse sinna. Palutakse tal kirjutada uus teos ja seda sõidab ette kandma sada inimest Eestist. See on kolm korda nii suur delegatsioon kui olümpia-delegatsioon. Aga keegi ei kirjuta sellest. Vaikime. Aga kes meist lugu peab, kui me ise endast lugu ei pea?

Vaata, muusika pärast ma ei muretse, sest kui ta ühe rahva kätte ei kõlba, siis ta kõlba teiste rahvaste kätte. Ja seda elu juba näitab. Praegu on ju kõik konkursivõitjad eranditult pärit Lõuna-Koreast, Jaapanist ja Hiinast. Öhtumaade kultuur, mis on andnud Bachi, Beethoveni, Mozarti ja Arvo Pärdi, see lihtsalt võetakse meie käest ära ja antakse teiste kätte, kes oskavad seda hoida. Ja mis öhtumaa! Kultuur on ju tegelikult igal pool – Indias, Hiinas, Iraanis, juutidel. Meie oma on siin üks uuemaid. Kahju on ainult sellest, et me oma uue asja kohe nii ära lõrtsime. Ja kui laseme oma kultuuril teiste kätte minna, siis lähevad ka muud asjad varsti teiste kätte. Tööstus, raudtee, majandus. Aga sel-

lest vist ei hoolita.

Piiblit lugedes näeme, et probleemid on olnud tuhandeid aastaid üsna sarnased. Kui kunagisel Juudamaal said inimesed jõukamaks, siis moraal ja religioon kohe taandusid.

Aga juutide puhul järgnes sellele iga kord ka karistus. Need ei olnud kerged, aga need kasvatasid. Ja tänu sellele on juudi rahvas tänapäevalgi suhteliselt ühtne rahvas. Kui oleks meil eestlastel natukenegi seda, mis on juutidel, kokkuhoidmist, üksteise aitamist ja toetamist, siis võiks elu palju teistmoodi olla. Kahjuks on eestlaste puhul nii, et kui keegi on hädas, siis sinna appi ei minda, vastupidi, lükatakse veel tagant, et vähe ei ole.

Väga paljud arvavad, et 21. sajand tuleb õppimise sajand, kus pöördutakse tagasi vaimsete väärtuste poole.

No kui see oleks nii! Aga ma kardan küll, vaadates, mis ümberringi toimub, vaadates, mis on ajalehtedes või televiisoris... Võrreldes Vene aja programmidega, on see asi ju kordades tagasi läinud. Mida praegu televisioonis tehakse? Rahvast koheldakse nagu lasteaiast. Üks telemäng lõpeb, teine algab. Vanasti oli viktoriin, mida juhtis Hardi Tiidus. Milliseid küsimusi seal esitati! Ja mida täna küsitakse? Piinlik on. Meediakanalid soosivad ju lausa taandarengut.

Nii on kergem juhtida. Inimesed ei mõtle.

Ja teiseks see, et inimene tehakse tarbimisobjektiks. Peab kogu aeg tarbima, et raha liiguks. Aga õnneks ei ole olukord Eestis tänaseks veel nii troostitu. Vaadates, kui palju meie rahvas kontsertidel käib, ei ole kurta veel midagi. Väike lootusetera ikka on, kui me Euroopa Liidu direktiivide ja õpetuse alla ära ei mattu.

Ja mis see demokraatia on? Kõik ajavad niisugust lapsemeelset juttu. Hiljuti oli ju selle Muhamedi karikatuuride asjus... Taani peaminister esines sellise lapsiku kõnega, et midagi teha ei saa, midagi teha ei ole. Aga mida mina teen, kui ma näiteks olen koolis õpetaja? Noh, kui näiteks õpilasel tuleb isu ennast tunni ajal süstida ja narkotsi panna, kas ma lasen tal siis teha, mis ta tahab? Kuhu me niimoodi jõuame, kui igaüks saab teha, mida tahab?

Me rääkisime sinust kui interpreedist, aga sa oled ka õppejõud EMTAs. Selles väljendub minu arvates suur usk tulevikku.

Pedagoogi amet meeldib mulle väga. Esiteks on noortega tegelemine juba isenesest väga vahva. Näed, kuidas inimene areneb. Muusika puhul on raske see, et pead edasi andma nähtamatut. Ma võin tudengile ette mängida, aga see ei ole ju kõik. Kuidas ma talle selgeks teen, mis sinna muusika juurde kuulub? Ja teine asi on see, et sa õpetad ja õpid ka ise. Siin on andmine ja saamine täiesti balansis ja kui tudeng läheb kuskile konkursile või esineb hästi, siis on see minu jaoks kõige suurem tunnustus. Ma olen nähtamatu talle selgeks teinud. Ja tema teeb seda edasi, teeb seda veel paremini kui ma ise.

Viimasel ajal oled sa avalikkuse ette astunud ka heliloojana.

Nagu ma juba ennist ütlesin, siis omal ajal taheti väga, et läheksin heliloomingut õppima. Tegelikult olen oma elus mõned tunnid ka võtnud, kadunud Uno Naissoo juures, kes oli erakordselt hea pedagoog ja fantastiline inimene. Aga eks kõik ole natuke juhuse asi. Kui pidi toimuma Artur Kapi nimeline oreliteoste konkurss, mille ma ise ellu kutsusin ja millest ma absoluutselt ei kavatsenud osa võtta, hakkas äkki selguma, et sellele ei ole üldse teoseid laekunud. Siis mõtlesin, et narr lugu küll, kuulutat konkursi välja ja kõik on n-õ suure kella külge pandud... Lõpuks siis kirjutasin paar-kolm päeva enne tähtaega ise loo. Tegelikult oli mul juba Lübecki ajal mõte, et tahaksin kirjutada midagi Ilmutusraamatu tekstile. Nii ma siin istusin ja äkki tuli kuskilt ülevalt üks mõte. Tulin koju ja siin kohvitassi kõrval kirjutasingi loo üles. Järgmisel päeval läksin proovima, tundus päris hästi kõlavat ja viisingi noodi ära. Peale konkurssi helistas Igor Garšnek ja ütles, et mees, mis sa teinud oled. Ma küsisin, et mis ma ikka teinud olen. Igor ütles, geniaalse loo oled kirjutanud.

Järgmisel nädalal tuli juba järgmine teos ja nii see läks. Ma ei ole ühegi teose kallal mingit vaeva küll näinud. See on praktiliselt olnud ainult ülestähendamise vaev. Samas, kui kirjutasin sümfoonia teist osa, jäi äkki lugu pooleli ja käsi hakkas nagu isenesest hoopis midagi muud kirjutama. Vaatasin, et mis siit nüüd tuleb, ja kirjutasin ära – nüüdseks on seda "Petlemma tähte" juba väga palju lauldud, isegi välismaal. Iseenesest tuli kuidagi sinna vahele, pärast kirjutasin sümfooniast edasi. Ja "Bach peeglis", mis hiljuti valmis, tuli jälle unes – kolm nooti, Isa, Poeg ja Püha Vaim on teema, kolm suurt re-nooti. Nägin, et see "tirilirilii" tuleb järele. Siis tõusin hommikul üles ja panin loo kirja.

Sinu lapsed on ka juba muusikud. Kas sa suunasid neid teadlikult?

Mis sa ikka oskad soovitada? Muidugi suunasin. Ehkki olen muu-

Kui Vigala-mehed Tallinnas käisid... Fotol koos Veljo Tormise ja Vigala Sassiga.

sikakeskkooli suhtes natukene nii... No kui ma kuulen kogu aeg juttu, et kool on Kivimäel ja sellepärast sinna lapsed ei lähe. Mina seda teooriat päriselt ei poolda. Nõmmel elab väga palju muusikute lapsi, aga millegipärast ei panda neid sinna. Siin peab olema veel mingi muu põhjus, mitte ainult see, et kool ei asu keset Võidu väljakut. Muusikakeskkool peaks saama lahiti paarist asjast. Esiteks ei tohiks sellises eas laste puhul olla võistlusmoment primaarne. Selles vanuses peaks väärtustama hoopis üksteise toetamist, et ei oleks nagu härjavõitluses, et kogu aeg selline vastasseis, kes on tugevam ja kes teeb paremini. Ja koormus on väga suur. Lapsed peavad mängima üha paremini ja paremini. Aga ükskord tuleb ju piir vastu. Lapsed riku-

takse lihtsalt ära, närvid keeratakse tuksi ja siis imestatakse, et miks keegi ei tahagi sinna kooli minna. Praegu tundub, et pedagoogid, mitte küll kõik, katsuvad end justkui laste kaudu teostada. Aga armad pedagoogid, see on neil alles esimene etapp. Lastest tahetakse kõik juba kooli ajal kätte saada, aga keegi ei küsi, miks me neid lapsi õpetame. Õpetame ju selleks, et nad tuleksid elust läbi, mitte selleks, et nad õpetajale ja koolile lakkamatult au ja uhkust tooksid. Ja kui au ja uhkust ei too, siis koolist välja. No ei saa niimoodi. Näiteks kui keegi ei mängi klaverit just maailmatasemel, ei ole vaja teda kohe koolist välja visata. Las ta õpib klaverit, võib-olla tuleb tast suurepärase helilooja või muusikateoreetik. Laskem lastel rahulikult koolis käia, las nad arenevad. Mõni areneb kiiremini, mõni aeglasemalt. Küll elu hiljem näitab. Pärast konservatooriumi on mõned juba nii ära kurnatud, et osutuvad lausa santideks. Aga teistest, kes on läinud rahulikult ja arenevad pikkamööda, tulevad hiljem suurepäraseid muusikud.

Nagu sa rääkisid, oled sa oreil läbi mänginud suure hulga repertuaari ja kuulunud väga palju muusikat. Kas sa oskaksid öelda, mis on sulle muusikas kõige südamelähedasem?

Kahtlemata Johann Sebastian Bach. Ehkki ma teda traditsioonilises mõttes heliloojaks isegi ei nimetaks. Vaata, teised kõik on heliloojad, aga Bach on hoopis omamoodi nähtus. Nagu Albert Schweitzer ütles, et ta on viies evangelist. Kahtlemata on tal väga ilusad meloodiad ja suurepärase polüfoonia jms, aga minu jaoks on ta mees, kes on piibli muusikaliselt kirja pannud. See on minu jaoks täiesti teine kategooria. Kogu see numbri- ja motiivisümboolika. Ei ühtegi juhulikkude nooti. Kui mõelda kas või sellele väikesele koraalimängule "Nüüd vana aasta läinud on": 12 takti, 365 nooti, esimesed kuus takti läheb meloodia astmeliselt üles, teised kuus tuleb alla. Ainuke lugu, mis ei lõpe toonikasse, vaid dominanti, et hakata jälle otsast peale, nagu aastad lähevad kogu aeg järgemööda. See on muusika keeles antud sõnum.

Kahtlemata on mind väga palju mõjutanud Pärt. Üldiselt on eesti nüüdismuusika väga heal tasemel ja niisuguse taseme juures on interpretatsioon väga uhke olla.

Miks see nii heal tasemel on?

Sest see on veel endise aja vili. Ma olen sada protsenti kindel, et kui Pärt oleks tol ajal elanud näiteks Itaalias või Berliinis, ei oleks ta see mees, keda me täna tunneme. Niisugused asjad sünnivad kõik ras-

kustes, mõeldes, kuskilt väljapääsu otsides. Kui sa oled kitsas ruumis ja otsid, kust see valgus tuleb, siis hakkad tohutu jõuga selle poole püüdlema. Pärdi tolle aja teosed tulid puhtast südamest, sellest ka see tohutu kvaliteet. Ja üks tänanegi põlvkond toetu ikka veel varasemale pinnasele. Praegu see järjepidevus veel püsib, aga kui ühel päeval need, kes praegu elektronmuusika eriala lõpetavad, hakkavad õpetama, vaat siis tekib teatud oht. Õnneks ei sure kultuurinähtused paugupealt välja, aga kui ükskord surevad, siis võtab uuesti tagasitulek topelt aega.

Suurte muutustega on ju ikka nii, et kohe ei saa aru, mida nad endaga kaasa toovad.

Ega alati olegi hea muutustega kaasa minna, kui mõelda kas või Bachile. Aasta oli 1750, kui Bach suri, 1748–1749 kirjutas ta oma "Fuugakunsti". Sel ajal kirjutati Viinis juba kolmkümmend aastat alberti bassiga muusikat, ikka tara-ra-ra, tara-ra-ra. Haydn oli siis juba päris mitmed lood kirjutanud. Uus stiil toimis, aga sealsamas on üks vana mees ja hakkab keset kõike seda mingit fuugakunsti kirjutama. Nagu polekski üldse siit ilmast, ehkki, kui hakata mõtlema, ta ei olnud ju mingi tagurlik persoon, kirjutas ju kohvikantaadi. Noored tahtsid kohvi juua, vanemad ei kiitnud seda heaks, tuli Bach ja kirjutas kohvijoomise toetuseks kantaadi.

Koos tütar Mari-Liisiga.
FOTOD ERAKOGUST

Küsimus ei ole selles, et ta poleks suutnud uut moodi kirjutada. Ja sama on tänases eesti muusikas, vanad väärtused on veel säilinud. Mis edasi saab? Kommerts tuleb peale. Pask on alati vägev, võimsam kui puhtus.

Ma siiski tunnen, et vaatamata näilisele pessimismile oled sa sisemuses ikka pigem positiivses suunas mineja.

Absoluutselt positiivse suunaga. Ainult et kõigist sellistest asjadest tuleb ka rääkida. Ohu märgid on väga suured.

Muusiku elu nõuab väga pingsat mõtetegevust. Ma saan aru, et sinu päevad on täidetud üsna erinevate töödega. Kuidas sa oma vaimset pagasit täiendad? Või võtad mõnikord aja maha ja lähed kuhugi?

Noh, kuhu ma ikka lähen? Mõnikord teen kontserdireisi, kas siis Brüsselisse või Lausanne'i või üksipuha kuhu, ja näen, milline ajalugu on sealsetes katedraalides, milline pill su ees seisab. Samal oreil on kunagi mänginud Bach ja Buxtehude, või Mozart. See on võrratu tunne ja annab energiat. Aga et ma kuskile peaksin puhkama sõitma, no ma ei ole kunagi selle peale mõelnud.

Mis aga puutub enese laadimisse, siis selleks on kõige parem lugeda vaimulikku kirjandust. Öhtuti enne magamaminekut lugeda mõtteid, miks me üldse elame ja mida peame tegema.

30 aastat orelis
ANDRES UIBO
50 / 30

PRIKE
Hõlpsa paigutamine

Postimees KLASSIKA etv

EESTI KONTSERT

R 21. aprill kell 18 Niguliste

Hortus Musicus
Dirigent Andres Mustonen
Orthodox Singers
Dirigent Valeri Petrov
Jüri Leiten (trompet), Aare-Paul Lattik (orel),
Ulla Krigul (orel), Aare Tammesalu (tšello),
Mari-Liis Uibo (viilul), Andres Uibo (orel),
Vambola Krigul (löökpillid)

Muffat. Toccata Septima
Tüür. Spectrum II (1994)
Schubert. Ave Maria
Durufle. Sicilienne Süidist op 5
Uibo. Bach peeglis (2005) tõellole ja orelele
J. S. Bach. Koraalielelmäng "Allein Gott
in Der Höh Sei Ehr" BWV 662
Uibo. Apocalypsis symphony

www.concert.ee

* Vürst Pierre'i Fondi muusikaauhinnale kandideerivad ka Toivo Tulev ja Helena Tulve * Pariisis esietendub Kaija Saariaho ooper "Adriana Mater"

• 8. märtsil tegi Prantsuse uudisteagentuur teatavaks need kolmeist heliloojat, kes tänava kandideerivad 46. korda Monacos väljaantavale Vürst Pierre'i Fondi muusikaauhinnale. 20. juunil üleantava preemia laureaadid valitakse järgmise seltskonna hulgast: Philippe Boesmans (s 1936, Belgia), Edith Canat De Chizy (1950) ja Marc Monnet (1947, Prantsusmaa), Qigang Chenn (1951, Hiina), Michel Gonneville (1950, Kanada), Toshio Hosokawa (1955, Jaapan), David Del Puerto (1964, Hispaania), Hanspeter Kyburz (1950), Isabelle Mundry (1963), Jörg Widmann (1973), Karlheinz Stockhausen (1928, kõik Saksamaalt) ning **Toivo Tulev** (1958) ja **Helena Tulve** (1972, Eesti). Niisiis kandideerivad Grimaldide pitserit kandvale muusikaauhinnale kaks eestlast, kellest üks, kui pilk sünniaastale heita, on selles kuraditosinas lausa pesamunaeeliku positsioonis. Ja nagu Grimaldide dünastia tegemiste puhul üldse, on nende auhindki juba ette värvikas – kas või selle poolest, et ammuilma preestri ja prohveti tiitlitega pärjatud püha ja puutumatu Karlheinz Stockhausen konkureerib täiesti uue hääle esindajate kõrval. Lisaks helikunstile jagub Grimaldidel tähelepanu ka kirjanduspõllul tegetsejate tarvis: hetkel on sõelal Jean Echenoz, Jean-Paul Enthoven, Jérôme Garcin, Silvie Germani ja Philippe Sollers.

• 30. märtsil esietendub Pariisis, Opéra Bastille's **Kaija Saariaho** uus ooper "**Adriana Mater**" (libretist Amin Maalouf, lavastaja Peter Sellars, dirigent Esa-Pekka Salonen). Mõni sõna uudisteose süžees. Sündmused toimuvad 20. sajandi lõpul, tegevuspaik, mida geograafiliste koordinaatidega ei määratleta, näib paigutuvat kusagile Balkani kanti. Seega lähiajalugu. Keset sõjakoledusi vägistatakse noor Adriana-nimeline naisterahvas. Vägistaja pole aga teist usku sisetungija, raevutseva võõrväe esindaja, vaid Adriana enda kaasmaalane. Adriana toob ilmale lapse, kelle vereloomet kätkeb kahte olemust, vägistaja ja vägistatu, kurjategija ja ohvri oma. Üldistusi armastav ajakirjandus leiab ooperit tutvustades, et tõenäoliselt on Saariaho esimene naishelilooja, kes emana räägib emadusest – ja antud juhul nimelt emadusest, mille algeos on olnud vägivald. Saariaho, kes muusikateatris on kõike muud kui algaja, peab teost oma loomeestetikas pöördpunktiks. Senist muusikateatri kogemust kokku võttes leiab Saariaho, et pikka aega pidas ta ooperit igavaks ning kaasaja seisukohalt karikatuurseks žanriks. Koostöö Amin Maaloufi ja Peter Sellarsiga (esimene on ka ooperi "l'Amour de loin" libretist, teine aga lavastaja) sundis teda oma arvamust revideerima. Saariaho meelest on ooperil, tol muusika, sõna ja tüüpide mõõdet siduval žanril, ohtralt potentsiaali küündida tänapäevalgi kunstiliste kõrgusteni. Varasema loominguga võrreldes on Adriana vokaalpartiidest vähem melismet, tämbriksed taotlused kasvavad aga teksti ning ajaloolise konteksti toorusest – karm ja varjude muserduses kirjaviis. Ooperi süžeeleiniis löikub kaks mõistatuslikku võhumõõka: unelus, mis võimaldab eemalduda sõja ajal lihas ja veres kogetud võikusest, ning emadus, mis ehkki vägivallast sündinud, kasvab kahe südame

Kaija Saariaho usub, et ooperil kui muusika, sõna ja tüüpide mõõdet siduval žanril on potentsiaali küündida tänapäevalgi kunstiliste kõrgusteni.

FOTO INTERNETIST

koosolemise kogemuseks. Too koosolemise kogemus ja võimalikkus on puhtsotsiaalselt läbi tunnetatud ka Liibanonist pärit kirjanikul Amin Maaloufil. Sest esmane religioon, millesse Maaloufi sõnul tema kodumaal peab jaksama uskuda (ise elab ta küll juba mõnda aega Pariisis), olevat nimelt usk kooseksistentsi.

• 6. märtsil, kui Prantsusmaa kultuuriminister Renaud Donnedieu de Vabres ning Pariisi linnapea Bertrand Delanoë teavitasid ajakirjandust, et pärast neli aastat kestnud renoveerimist lülitub kuulus Pleyeli saal 13. septembril jälle Pariisi kontserdiellu, anti kultuurilüldsusele ka lubadus, et hiljemalt aastaks 2012 valmib Pariisis umbes 2500-kohalise saaliga auditoorium. Kontserdimaja kavatsetakse rajada La Villette'i pargi piirkonda. Tänu asukohale võtaks uusrajatis ühe vägeva "merimaa" kaare alla kokku juba olemasolevad kontserdipaigad, kujuneks vahepeatuseks nii rahvuskonservatooriumi kui ka La Cité de la Musique'i kanti kogunevale publikule ning võimaldaks avaramat lava eeskätt just sümfoonilisele muusikale. Partisan Pierre Boulez, kes 1982. aastast võitleb kaasaja nõudmistele ja vaimule vastava auditooriumi eest, teatas uudist kuuldes, et jutt kontserdimajast tekitab temas vaimustust, kuid äratub ühtlasi kahtlust. Boulez lubab uudist uskuma hakata ajapikku – vastavalt sellele tempole, milles kontserdimaja kerkima hakkab.

• Käimasolevat Mozarti aastat ja ka mitut eelnenud hooaega iseloomustab ülimalt positiivsete ponnistuste kõrval seegi, et laotuses särab vaid üksainus täht. Muu märkimisväärne kas tuhmub või kaob üldse silmapiirilt. Olen kaugel sellest, et toetada võltsvaimukaid ning lõoklause korras leheveergudele paisatud seisukohti, mis kutsuvad üles Mozarti aastal vaikima ning helisse kätetu üle sisemise kuulmise abil järele mõtlema, ühte aga sooviks tõepoolest: jätku Mozarti aastal ka kõigi nende tarvis kõrva, kes toona figureerisid Mozarti lähikonnas ja liikumisraadiuses, ent kes tänapäeva teadvuses eksisteerivad vaid etturina – ning innukalt pöörlevas aastapäevarattas lausa kahitud etturina. Üheks seesuguseks mängulaualt koristatud nupuks on Valencia juurtega **Atanasio Martín Ignacio**

Vicente Tadeo Francisco Pellegrin Martín y Soler, keda Itaalias kutsuti "Hispaanlaseks", Viinis aga "Martiniks". Aastal 2004 möödus Martín y Soleri sünnist 250 aastat, tänavu täitub 200 aastat surmast. Mozarti-eufoorias on raske uskuda, et keegi viitsib Soleri tähele panna, kui, siis ehk vaid hispaanlased ise: kohusetruult jätkavad nad tööd kaasmaalase ooperite kriitilise väljaande kallal ning on üritanud ka teada anda, et Dorothea Linki ning Leonardo Waismani eestvedamisel toimub novembris Valencias heliloojale pühendatud konverents. Ometi on just Martín y Soler üks neid väljavalitu, kelle loomekaaslaseks soostus olema Lorenzo Da Ponte. Viimane polnud teadupärast kuigi lahke oma teeneid pakkuma ning valis koostööpartnereid ülimalt hoolega; ajalooost on teada tandemid Mozart – Da Ponte, Salieri – Da Ponte, Martín y Soler – Da Ponte. Oma mälestustes meenutab Da Ponte, et palju oli heliloojaid, kes toona pöördusid tema poole libretot saama, kuid vaid kaks meest, Volfango Mozzart (vaat, milline kirjapilt!) ja Martini pälvistid ta lugupidamise. Volfango Mozzartile kirjutas Da Ponte öösiti (ja see võrdus Dante "Põrgu" lugemisega), Martín y Solerile pühendas ta hommikupoolikud (ja see olnud sama, mis tegelda Petrarca), Salieri tarvis jäi aga õhtune aeg (ning paralleel kirjandusmaailmast oleks Tasso).

Martín y Soleri elukõver suunab meid hülgavatesse õukondadesse. 1775. aastal debüteeris ta Madridis, seejärel aga siirdus Napoli kuningriiki, pühendudes toona rõõgatult moeka ballettpantomii harrastamisele. 1780. aastal asus Martín y Soler Astuuria prints, tulevase Hispaania kuninga Carlos IV teenistusse; Torino, Parma ja Venezia teatreis etenduvad koomilised lavatööd kasvatasid kärmelt ta kuulsust ning õige pea oli sillutatud ka Viini viiv tee. Aastal 1788 nõustus ta Venemaa isevalitsejanna, tsaarina Katariina pakkumise ja ning reisitööl toimetas hispaanlase Peterburi, kus ekstra teda silmas pidades tekitati nn õukonnahelilooja ametikoht vältimaks vastuolusid toona pealinnas tegutsenud Itaalia Ooperi direktori, Giovanni Paisiellolt mantli pärinud Domenico Cimarosaga. Nagu näha, on kultuuripoliitika alati munade peal kõnnitud! Martín y Soleri uus amet oli prestiižne ja tulus, tänases kõnepruugis hea soe koht. Katariina juures piirdus ta valdavalt tähtpäevaliste tellimustöödega ning kohendas varasemat loomingut vene lava ja publiku tarvis; ühteist kirjutas ta ka venekeelsetele libretodele, kusjuures üks Rootsi kuningat tõgav pila pärineb tsaarina enda sulest. Aastal 1793, kui Cimarosa asemel asus Itaalia Ooperit juhtima Giuseppe Sarti, lahkus Martín y Soler tsaarina teenistusest (muusikaloolaste sõnul "pettununa, et tal polnud õnnestunud itaallaste Vene platsdarmi hõivata") ning suundus Londonisse uuendamaks partnerlust Lorenzo Da Pontega, kellest vahepeal oli saanud Kuningliku Teatri esipoeet. Viini päevil väärt vilja kandnud koostöö jäi Londonis aga nostalgia kätte kiduma ning kolme aasta pärast oli hispaanlane Peterburis tagasi, kuid mitte esikomponisti ametis, vaid pedagoogina. Peterburi jäi Martín y Soler oma elu lõpuni, siiani pole aga teada, millal päevate täpselt käidud sai – surmakuupäev paigutatakse 30. jaanuari ja 10. veebruari vahemikku. Martín y Soleri teoste koondkataloogis pole oopusi just sadades, aga ikkagi oma kolmkümmend ooperit, kaks-kümmend balletti, vaimulikku vokaalmuusikat, läbi-lõhki ilmalikke teoseid ja muud. Teeksin täiesti erapooletu ettepaneku: tähistagem kõrvuti Mozarti 250. sünniaastapäevaga ka Martín y Soleri, eestipäraselt lihtsalt Hispaania Martini 200. surma-aastapäeva, kuid mitte tühipalja muusikaloo fakti korras, vaid loomingut avastades!

4.-7. mai 2006
improvizz '06
 Rahvusvaheline improvisatsioonilise muusika festival

4.05 kontsert Tallinnas Kanuti Gildis
5.-7.05 kontserdid Tartu Sadamateatris:

Esinevad Eesti tuntumad vabaimproviseerimise solistid ja ansamblid koos külalistega Prantsusmaalt ja Hollandist:

Anne-Liis Poll (vokaal), Taavi Kerikmäe (klahvpillid),
 Mart Soo (kitarr), Tanel Ruben (löökpillid),
 Meelis Vind (bassklarnet), Anto Pett (klaver),
 Tanel Joamets (klaver), Priit Lehto (vokaal),
 Ursula Saal (saksofonid), Jaak Sooäär (kitarr)

Francois Rosse - pianist, impro. orkestri juhataja (Prantsusmaa)
 Sylvain Kassap - klarnet, bassklarnet (Prantsusmaa)
 Mixel Etxekopar - flööt, hääl (Prantsusmaa)
 Henry Bock - bassklarnet (Holland)

Tudengite kontserdid ETMA ja TÜ VKA üliõpilastelt

Meistriklässid:
 Mixel Etxekopar, Robert Jürjendal,
 Mikk Sarv, Priit Lehto ja Aare Kruusimäe

Kontakt: Aleksander Sünter, sass@kultuur.edu.ee
 www.zone.ee/improvizz

Toetavad:
 Tartu Linnavalitsus, Eesti Kultuurkapital, Eesti Kultuuriministeerium,
 Eesti Muusika ja Teatriakadeemia, TÜ Viljandi Kultuurikolledž

Kogutud luuletused kammerorkestrile

TIIA TEDER

Klassikaraadio peatoimetaja

Tõnu Kõrvitsa autorikontsert "Kauem kui tuhat suve..." 16. veebruaril Tallinna Metodisti kirikus. Tallinna Kammerorkester, dirigent Risto Joost, solistid Monika Mattiesen, Niklas Pokki, Virgo Veldi, Ain Agan ja Olga Kulikova.

Autoriõhtu on tähtis ja erakordne sündmus helilooja biograafias. Seda võimalust on harva. Näiteks Arvo Pärdi esimene autoriõhtu Eestis toimus alles 1990ndatel aastatel. Tallinna Filharmoonia on viimasel ajal hakanud süstemaatiliselt tegelema eesti heliloojate teoste esiettekandmise ja autoriõhtute korraldamisega. Mullu novembris toimus René Eespere autorikontsert, aasta varem Toivo Tulevi loominguga õhtu, veel varem noore Tõnis Kaumanni autoriõhtu. Kiiduväärt on Tallinna Kammerorkestri esituste kõrge tase kõigil mainitud kontserditel. Pole sugugi lihtne mängida terve kontserdiprogrammi nüüdismuusikat, sealjuures mitu teost esiettekandes.

Hinnatav on noore dirigendi Risto Joosti töö uue eesti muusika tutvustamisel. Ajal, mil eesti tuntuim nüüdismuusika propageerija Olari Elts tegutseb põhiliselt rahvusvahelisel orbiidil, on Joost võtnud paljude teoste esiettekandmise oma õlgadele.

Tõnu Kõrvitsa autorikontsert "Kauem kui tuhat suve..." oli väljapeetult esitletud sündmus, alustades kaunist pealkirjast, poeetilistest annotatsioonidest kavalehel ja Metodisti kiriku salapärasest atmosfäärist, millele lisasid värvilaike Airi Erase seatud valgusvihud. Kui helilooja autoriõhtut võib võrrelda kirjaniku kogutud teostega, siis Kõrvitsa autoriõhtu oli otsekui kogutud luuletused.

Tõnu Kõrvits sobib hästi ettekujutusega romantilisest heliloojast, kes jalutab looduses, vaatleb ja transponeerib oma sisekaemuse noodipaberile. Raske on kujutleda teda tegelemas ebaromantiliste asjadega, nagu näiteks helispektri väljarehendamine või motiivi pingestamine. Kõrvitsa kui romantiku imago toidab ka see, et ta oskab oma muusikat fantaasiarikkalt ja soojalt tutvustada.

Kontserdi kavalehelt sai lugeda la Rimmeli väikest intervjuud autoriga ja helilooja märkmeid. Autor aitas kuulajad oma

Tõnu Kõrvits, Monika Mattiesen ja Risto Joost kontserdi proovis Metodisti kirikus. FOTO TERJE LEPP / EPL

muusikale lähemale ja kutsus nad tundelisele teekonnale. Mõneti tegi see avameelsus autori haavatavaks. Lugenud jutud läbi, oli oht jääda soovitud kujundi lummusse ja kuulda muusikas vaid seda.

Kõrvits ei jutusta lugusid, vaid maalib impressionistlikke pilte. Ta on suurepärase orkestritundja, teosed on täis ilusaid kujundeid ja tämbrioleid. Värv on talle vahend, mitte eesmärk omaette. Teostel on looduslik lainetav vorm. Kontserdil kõlas valik Kõrvitsa loomingust aastaist 2000–2005, helilooja praeguse loominguperioodi isikupäraseis stiilis teosed.

Kõrvitsa pill on flööt. Tema flööt ei kriiska, vaid sillerdab õhuliselt ja annab edasi lendavat karakterit. Flöödikujundid on nagu lennuki kõrgeid jäljed õhus, heledad liikuvad triibud hajuva ja lahustuva sabaga. Kontserti raamisid flöödikontserdid Monika Mattieseni artistlikul soleerimisel.

Minu jaoks oli kontserdi peateos esiet-

tekandes kõlanud "Tsirguti", lendav flööt keelpillimaastikuga. Võrukeelset linnutee niimetust kandev rapsoodia sisaldas lausa filmilikke kujundeid, rahvamuusika motiive ja muinasjutulist õhkkonda. Eriliselt jäi meelde soe, n-õ muusikalises emakeeles algus- ja lõpukadents, selle ellerlik keelpillikõla, mis meenutab lehekülgi eesti klassikast, kas või Tormise muusikat filmile "Kevade".

Tõnu Kõrvitsale meeldivad veel valgus, tuli ja põlemine. Eestis esiettekandes kõlanud "Safra" soome pianisti Niklas Pokki soleerimisel rajanebki tuleleegi kujunditele. Selles palas on sillerdavad, spiraalsed liikumised klaverilt ja orkestrilt vaheldumisi ning muljetavaldavalt ärakandev, lahkuv lõpp. Tunda oli lähedust Kõrvitsa orkestriteosega "Armastuse märk", aga ka samal kontserdil kõlanud "Järelkumaga" (solist pianist Olga Kulikova), kus helilooja kujutab hämara valguse visioone. Orkester mängib sissejuhatusse, loob fooni klaveri improvisatsioonilisele mõtiskelule.

Ekspressiivsem oopus oli "neis aedades...", kus solistiks Virgo Veldi saksofonil. See on hingetõmbeliste sillerdavate kaartega ja irratsionaalsete kujunditega pala, milles võib oletada mõjusid Kõrvitsa jazzilemmikutelt. Nähtavamal kujul kui mujal kasutab Kõrvits rahvaviisi teoses "Nüüd on see päev ju lõppenud", mis kõlas seekord versioonis elektrikitarrile (Ain Agan) ja kammerorkestrile. Kontserdi lõpetas üks vanemaid lugusid, aastal 2000 loodud flöödikontserdi "Kauem kui tuhat suve" ornamendirohke õhuline muusika.

Kontsert oli meditatiivne. Teosed ja solistid vaheldusid, kuid muusika hoidis kuulajat samas meeleolus. Sellele aitas kaasa kammerorkestri kohalolu. Tõnu Kõrvits ütles kontserdieelses intervjuus oma teoste ühtse stiili kohta: "Inimene on ju üks, kas tal olekski erinevaid asju õelda?" Pärast kontserdi ülekannet tuli raadiost veel tema teoseid ning toimetaja valis saateaja lõpu noorpõlveoopuse, raadioetris väga populaarse Kitarrikontserdi, mis on Kõrvitsa praegusest stiilist oluliselt erinev. Tundub, et ta on teel ekspressiivsema väljenduslaadi poole. Sellest andis aimu "Tsirguti".

Titus ei väsi halastamast

TUI HIRV
muusikatudeng

Wolfgang Amadeus Mozart, "La clemenza di Tito" ("Tituse halastus"). Libreto: Caterino Mazzola Pietro Metastasio ainetel. Kontsertettekannet Rahvusooper Estonias 18. ja 19. veebruaril. Dirigent Arvo Volmer. Osades: Titus – Herbert Lippert (Austria), Vitellia – Christina Lamberti (USA), Servilia – Kristine Gailite (Läti), Sesto – Annaliisa Pillak, Annius – Helen Lokuta, Publius – Priit Volmer. Kaastegevad RO Estonia sümfooniaorkester ja ooperikoor ning instrumentaal-solistid: basso continuo Ivo Sillamaa, Mart Laas, Vahur Vurm ja Vello Sakkos.

Kontsertettekannete traditsioon hakkab Estonias kanda kinnitama. See on nutikas viis kava vaheldusrikkamaks muuta, kui tööplaanid tihedus ja eelarve ei võimalda kõiki oopereid lavastada. Pealegi on lauljad kontsertettekande puhul üksnes muusika teenistuses, mis annab ennast tugevasti tunda esituse kvaliteedis. Muusikalises väljenduses ei ole puudujääke. Fraasilõpud on nõtked, dünaamika välja peetud. Ansambliid kõlavad hästi, retsitatiivides ei teki seisakuid.

Kuna ooperilavastused on pahatihti suhteliselt staatilised ja lakoonilise kujundusega, ei jää publik kontsertettekande puhul kuigi paljust ilma. Orkestrile saab osaks suurem tähtsus ja vastutus, mille Rahvusooperi sümfooniaorkester ka välja kandis. Teatrisaali akustika on pärast remonti tööpoolest paranenud ja kohandub, nagu ka mõõtmetest arvata, imehästi Mozarti karakterilt kammerliku muusikaga. Verdit ei kujuta seal hästi ettegi, ilmselt on see ka nüüd kammerlik.

Opera seria on väga rangete reeglitega žanr. Tegelasel pärinevad antiikmütoloogias

ast, elukaugete süžeede taotlus ei ole kajastada isiksuste, vaid eetiliste väärtuste konflikti. Kolmeosalisele avamängule järgneb lõputu jada retsitatiive ja *da capo* aariaid. Mozarti ajaks oli nii trafaretne ülesehitus ennast ammandanud ning helilooja tegi sinna mõningaid korrektiive, et ooper oleks ettearvatum ja läbikomponeeritum ning karakterid realistlikumad. Paraku kirjutas Mozart oma elu viimastel kuudel ka "Võlufööti" ja Reekviemi, nii et samal ajal tellimustööna valminud "Tituse halastus" on tahes-tahtmata natuke ideevaene *copy-paste*-ooper. Solistipartiid olid vastavalt esmaesitajate võimetele väga keerukad, kuid ülejäänud muusikas jääb värve väheseks.

"Tituse halastuse" ajalooline taust on järgmine. Tulevane keiser Vespasianus saadetakse maha suruma juutide ülestõusu Jeruusalemmas. Teda aitab tema poeg Titus, kes armub juudi printsessi Berenikesse. Naine, mehest kümme aastat vanem, kolm korda abielus olnud ja muidu kõlvatu, asub koos Titusega Rooma keisripaleesse elama, kuid rahvas mõistab nende suhte hukka. Rahva tahtele vastu tulles saadab Titus Berenike Jeruusalemma tagasi. Ooperi tegevustik läheb käima hetkest, mil Vespasianuse poolt troonilt tõugatud Vitelliuse tütar Vitellia tahab iga hinna eest trooni tagasi ja loodab seda saada Titusega abielludes. Paraku on keisri huviorbiidis hoopis Berenike ja Vitellia organiseerib Tituse vastu vandenõu, mille ebaõnnestudes satub atentaadi eest ebasoosingusse Tituse sõber Sesto. Too on Vitelliasse kõrvuni armunud ja nõus tema heaks tegema mida tahes. Veel kuuluvad suhterägastikku Sesto õde Servilia, kes tahab endale naiseks Sesto sõber Annio,

ning keisri ihukaitseväge ülem Publio. Lugu lõpeb sellega, et Vitellia ei suuda näha Sesto enda süül suremas ning tunnistab Titusele oma kadeduse ajal algatatud vandenõu üles. Kõigile üllatuseks annab keiser asjaosalistele andeks, küll mitte kergekäeliselt, vaid repliigiga "kui ma peaksin eksima, siis parem liigse helduse kui liigse julmusega".

Lauljate püüdlikult ilmekad näod on kontsertettekande puhul tegelikult üleliigsed. Erandiks oli Tituse osatäitja Herbert Lippert, kes laulis oma aariad troonil istudes ning äärmiselt loomulikult. Ka tema hääletekitamine, mis tenoritel tavaliselt varieerub dramaatilise ja väga dramaatilise vahel, on hämmastavalt paindlik. Christina Lamberti laulmises, mis oli muidu kõrgetasemeline, oli mõningaid "grammatilisi" ebatäpsusi. Erinevalt paljudest sopranitest on tal väga kandeve rinnaregister, millele üleminek toimus kohati järsult. Tal on itaallaslik võime kogu lava oma olekuga ära täita. Ja olek on tal oma kalkuses väga stiilipuhas.

Särava häälega Helen Lokuta ja sumeda tooniga Annaliisa Pillak ei laulnud kuigivõrd vähem professionaalselt kui kogenud ja bravuurikas Lamberti. Laitmatult esines ka Priit Volmer, kes koos Lokutaga esindab Jaakko Ryhäneni välja koolitatud tähtede paraadi. Servilia osatäitjal Gailitel on õrn poisilik tämber, kuid ilus kantileen ja kandeve toon. Ooperilauljate järelkasv on Lätis võim as.

Loodetavasti selliste muusikaliste õnnestumiste nimistu Rahvusooperis jätkub ning Tallinnas tekib võimalus end haruldasema ooperi alal harida ka teisiti kui Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu fonoteegi toel.

PILLE LILLE MUUSIKUTE TOETUSFONDI KONTSERDID APRILLIS

1.04 kell 18
Türi Püha Martini kirikus
Hingemuusika: Tallinna
Keelpillikvartett

7. 04 kell 18
Rakvere Gümnaasiumis
Hingemuusika: Virgo Veldi
(saksofon), Kai Ratassep
(klaver)

13. 04 kell 18
Narva linnuses
Meistrite Akadeemia:
Mari Tampere (viul),
Peeter Paemurru (tsello),
Aleksandra Juozapenaite-
Eesmaa (klaver)

15. 04 kell 13
Otepää raekojas
Hingemuusika: Liina Saari

(vokaal), Tiit Peterson
(kitarr)

19. 04 kell 19
Tartu Ülikooli aulas
Meistrite Akadeemia:
Toomas Vavilov (klarnet),
Kristel Eeroja-Põldoja
(viul), Kadri Sepalaan
(viul), Kadri Rehemaa
(vioola), Reet Mets (tsello)

21. 04 kell 19
Pärnu raekojas
Meistrite Akadeemia:
Tallinna Keelpillikvartett

22. 04 kell 14
Häädemeeste
muusikakoolis
Hingemuusika: Toomas
Vavilov (klarnet), Kristel
Eeroja-Põldoja (viul),

Kadri Sepalaan
(viul), Kadri Rehemaa
(vioola), Reet Mets (tsello)

27. 04 kell 19
Viljandi Jaani kirikus
Meistrite Akadeemia:
klaveriduo Kai Ratassep
– Mati Mikalai

Arvo Pärt Torinos fännidele autogramme jagamas.

FOTO PM / SCANPIX

IMPRESSIOONID

Eesti muusikud kirjutasid end olümpiaajalukku

KRISTEL KOSSAR

Postimehe ajakirjanik

“V aata, siin algab kontsert,” haarab Torino toomkiriku sisemust kaema saabunud punavalges särgis Läti hokikoondise fännitar äkitselt oma kaasläse käsivarrest. Mõlemad vakatavad aupaklikult ja suunavad pilgu altariesisele, kus Eesti Riiklik Sümfooniaorkester lihviv Olari Eltsi käe all Arvo Pärdi uudisteose “La sindone” viimaseid detaile. Paari tunni pärast teeb noor eesti dirigent juba Arvo Pärdi autoriõhtu *aufakti* – Eesti muusikute ülesastumine on osa olümpiamängude kultuuriprogram-

mist ning kultuuriolümpiaadi tarvis valmis Arvo Pärdil ka uudisteos “La sindone”.

Proovis aimub helilooja olekust teatavat rahutust – olgugi et avalik peaproov Estonia kontserdisaalis on seljataga, leiab finaali siiski aset siin, Torino katedraalis kuulu *sindone* ehk Kristuse surilina kõrval. Väärtuslikku reliikviat peitval klaaskapil on ära toodud surilina lihtne palve: jõudku Jumal iga inimeseni.

“Otsisin kaua Torino tähtsaimat punkti. *La sindone* on nen-

de suurim varandus,” sõnab Pärt, kellele Torino katedraal on eriline koht. “Arvan, et kuulajail on siin kõrvad teistmoodi häälestatud, samuti kõlavad teistmoodi pillid. Sellist asja naljalt korrata ei saa.”

Kanga joonis

Õhtuks on ümberkaudsed tänavad rahvast ummistunud – kirikuga külgneval autasustamisteremooniate alal tõusevad pjedestaa-lile spordisangarid, Torino südalinna seatud Medal's Plaza gigant-sel laval kütab masse üles popihid Duran Duran. Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori ülesastumist Torino toomkirikus on vaatama kogunenud seitsesada muusikahuvilist, teiste seas Rahvusvahelise Olümpiakomitee liikmeid, ka Torino kõrgeim vaimulik, kardinal Severino Poletto ning hinnatud muusika-teadlane, Torino festivali Settembre Musica kunstiline juht ja raama-tu “Arvo Pärt peeglis” autor Enzo Restagno.

Välklampide sähvatused tervitavad sisenevat heliloojat, nõndasa-muti võetakse vastu dirigent Olari Elts. Kindlalt alustab Elts kontser-di avalooga, 1977. aastal kirjutatud teosega “Arbos”, mida sel kontser-dil esitavad kaheksa vaskpilli ja löökpillid – ajakirja Il giornale della musica online'i versioonis ilmunud lühiarvustus kiidab avateost igal juhul suurepäraseks.

Ja siis kõlavad “La sindone” avataktid. Dramaatilise sündmustiku valulik kõrgpunkt hääbub äkki hauasügavusse, et taas tõusta – vai-kusest kerkivad lihtsad helikujundid, ränd jätkub. Tundub, nagu lao-tuks laiali Torino surilina – meloodianiidid lõimuvad kangaks, mil-lest joonistuvad üksikud hääled kui muusikalise portree ähmased

kontuurid. Sel teel tuleb ette pöördeid, katkemisi, helimaailma piiri-mail žongleerimist ja uuestisünni õnne, kuni jõuab kätte lõppakord.

Orkestri ja Filharmoonia Kammerkoori “Cecilia, vergine romana” ning “Da pacem Domine” esitusele järgneb teist korda “La sindone”.

Vaatamata öisele lennureisile, vähestele unetundidele ja muu-tusterohele prooviperioodile annab orkester Eltsi tundliku ja täpse käe all parima. Auditorium oskab seda hinnata – avalikul peaproo-vil Estonia kontserdisaalis seisid eestlased plaksutades püsti peaaegu veerand tundi, niisamuti püsti tõusnud Torino publiku ovatsioo-nid kutsuvad autori lavale ning panevad unustama saalist kostnud mobiilitirina. Kontserdikülastaja, Eesti Humanitaarinstituudi ro-manistikaõppejõu Daniele Monticelli sõnul on Itaalia publik kaunis emotsionaalne ning näitab esmamulje kohe välja. “Sellest kontserdist jäi küll väga hea mulje,” kinnitab Monticelli ning eespool mainitud muusikaajakiri tõstab helitööd esile kui “lühikest, ehedat ning vai-mustavat teost, mis puhastab hinge”.

Kardinal Poletto tänab heliloojat ja dirigenti sametkarbikesse peidetud olümpia mälestusmedaliga, tänutäheks kordaläänud kont-serdi eest. “Ma armastan seda teost meeletult, see on fantastiline!” õhkab Enzo Restagno ning lubab eesti esinejaid edaspidigi kavva võtta.

Dirigent Olari Eltsi sõnul on Arvo Pärdi teose maailmaesiette-kanne Eesti sümfooniaorkestri esituses märkimisväärne sündmus. “Viimastest korrast, kui Eesti sümfooniaorkester kandis ette Arvo Pärdi uue instrumentaalteose, on möödunud kaua aega; meenuta-gem, et viimane sümfoonia esiettekannet toimus 1971. aastal,” räägib Elts.

Rahule jäi ettekandega ka kontsertmeister Andrus Haav. “See oli väga hea sooritus,” sõnab ta.

Dirigent rõhutab ka teose ettevalmistust. “Konsultatsioonid Arvo Pärdiga algasid juba möödunud aastal, koos oleme istunud kogu kontserdi ettevalmistusperioodi,” räägib Elts. “Tihti peale on orkest-rid küll head ja kiired, ent ettevalmistusajaga napib. Seekord oli meil võimalus “La sindone” juba detsembris korra läbi mängida, pärast mida valmis teosest suisa uus versioon,” mainib Elts. “Koostöö Arvo Pärdiga on ülimalt inspireeriv.”

Õnnelikult väsinud

Arvo Pärdilt uurin, millised tunded valdavad teda nüüd, kui “La sindone” on oma päriskoju, Torino toomkirikusse pärale jõudnud. “Mu hinges on segadus. On selline... õnnelik väsimus,” ütleb ta ker-gelt ohtes.

Otsa Kool
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool
& Tallinna Muusikakeskuskool
kutsuvad

Kammermuusika kontsert
Primavera, gioventù dell'anno
23. aprillil kell 16.00 teatris NO99

Kammermuusikat klassikast jazzini

Esitavad

- Ruslan Strogi
- Mari-Liis Uiho
- Theodor-Peeter Sink
- Triin Ruubel
- Maksim Stsura
- Jaan Piim
- Ott Indermitte
- Aleksander Arder
- Evelin Ester
- Külliki Kent
- Karolina Normak
- Valeria Rjumina
- Riina Roolaid
- Polina Ignatova
- Tallinna Noorte Saksofonikvartett
- Julia Anstal & Jaana Abzalon
- Kristjan Mazurtšak
- Otsakooli vokaalansambel

Eesti kammerlaul on heades kätes

TIIU LEVALD

laulupedagoog

Mozarti 250. sünniaastapäevast jääb väga kauaks müllu püsima kaks sündmust, mis meile lausa koju kätte toodi – Kalle Randalu ja Arbo Valdma dialoog pärast 27. jaanuari keskööd ETVs ja usutus Kalle Randaluga sama nädala Eesti Päevalehes. Nendes sisalduvad mõttearendused seoses interpretatsioonilise vabadusega, julgusega end dogmadest ja stampidest lahti rebida, fantaasiaga asetada end teose mõtestamisel esmaesitaja rolli – see kõik oli meeltult värskendav ning noortele interpretidele julgustav ja ideid pakkuv. Just neid momente tahaksingi silmas pidada, minnes 11. veebruaril Tallinna raekoja saalis kuulnud Mart Saare, Eduard Tubina ja Ester Mägi laulude juurde, esitajateks kaks noort interpreti, metsosopran Iris Oja ja pianist Kadri-Ann Sumera.

Süda hõiskas juba ainuüksi noorte muusikavaliku pärast – kõik need laulud kuuluvad meie kullafondi ja viimane aeg on noortel see suurde maailma kanda. Nüüd on ju kõik värvavad valla ja vaja vaid korraldajad leida. Nii Iris Oja kui ka Kadri-Ann Sumera on küpsed seda tegema. Neis on julgust läheneda esitatavale omapoolse nägemusega. Vaimustas nende sisuline sügavuti minek ja tehniline üleolek peaaegu kõiges.

Iris Oja suure ulatuse ja väga omapärase varjundiga hääl võimaldab laulda kõike. Teades, et tal on tõeline, suurt lava ja saali täitev ooperihääl, paneb imetlema tema oskus käsitleda oma häält ka äärmiselt kammerlikult, kaotamata sealjuures värvikust. Oja juures võlub mingi sissepoole pööratud tõsidus, mis haakub hästi Saare varase loomingu õhustikuga, näiteks lauludega “Kõrs kahiseb”, “Sügismõtted”, “Vaikus”. Meeldiv oli tajuda, et laulja ei läinud üheski palas välja hääle demonstreerimisele, vaid jäi muusikuks, kes maalib kuulajale pildi luulest ja heledust. Hääle suuri kõlavõimalusi võis aimata lauludes “Ta tuli” ja “Tuulisel rannal”.

Suur nauding oli jälgida väga head ansamblit Kadri-Ann Sumeraga. Teatavasti on Saare laulud krõbe pätkel mitte ainult lauljale, vaid ka pianistile – seal on märkide räägistikku, 16ndik- ja 32ndik-nootide kiireid käike (“Üks suu”), palavikulisi oktavikäike vasakus käes (“Tuulisel rannal”), pidevat vaoshoituse ja ülimalt ekspressiivsuse vahel-

Kadri-Ann Sumera (vasakul) ja Iris Oja toetuvad teineteisele ka ansambelis musitseerides. FOTO ERAKOGUST

dumist, mis kõik ahvatleb pianiste sageli soolerima ning unustama, et ka laulja peab sellesse harmooniasse ära mahtuma ning luules peituvat kuulajani tooma. Sumeral ei paista olevat tehnilisi probleeme, ja tal on oskust lauljaga “koos hingata”, olla ühisel lainel ning juba päris hea võime kuulata lauljat. Teatavasti on raekoja imekaunis saal väga kiusliku akustikaga, igasugune forsseerimine hävitab kontakti kuulajaga. Võib-olla oleks kohati soovinud mõtete vahele rohkem õhuruumi, kuid see tulenes pigem sellest, et laulja oli veel mõneti noodipildis kinni – annab ju alles peast laulmine täieliku vabaduse. See ongi võti eespool mainitud interpreteerimisvabadusse, mis jätab kuulajale hetkesündini illusiooni.

Tubina 1943. aastal Marie Underi luulele loodud “Õnne ootel”, “Ingel lindudega” ja “Tulease” kujunesid selle õhtu tippphetkedeks. Laulud ise on täiuslikud nii oma sõnumilt kui ka kompositsioonilt ja sobisid ilmselt ka kahele tulise hingelaadiga muusikule. Edaspidiseks (kui laulud tulevad peast laulduna!) julgeksin soovitada suuremat ekspressiivsust laulus “Õnne ootel” lõigus “Ah, et pääs sa mul säraks...”, hoolimata sellest, et autoril on märges “tranquillo” ja dünaamika *pianissimo*’s, ning lõigus “Ah, mu õnn, minu ainus...” lasta kõlana kogu hääle värvigamma, mis ju nii uhkelt toetub mahukale klaveripartiile. Suur võit oli Underile omase huumoorika teksti jõudmine saali laulus “Ingel lindudega” ja pianisti leitud värvid, eriti im-

poneeris järelmängu mõõdukas, kuid särav gradatsioon.

Kontserdi lõpus kõlanud Ester Mägi 1963. aastal Linda Ruudi, Helvi Jürissoni ja Marie Underi ning 1981. aastal Betti Alveri luulele loodud kolm laulu olid õrnad ja hõrad. Kuna auväärt autor viibis kuulajate hulgas, pani see asjaolu muusikuile võib-olla veidi suurema vastutuse ja kammitse pisut esitusjulgust. Siiski ei olnud see nii määrav, et oleks varjutanud üldist kontseptsiooni, mis paistis olevat hästi läbi mõeldud. Laul “Õnne algus” on näiliselt lihtne salmilaul, mis klaveripartii ostinaatses väreleses tuleb kuulajani nagu selge akvarell. Tegelikult jutustatakse meile hõrk armastusloo algus. “Kuis võiksin magada” on õnne ekstaatiline tipp ja “Mälestus” õhulossi kokkuvarisemine. Mägi ja Alveri koosus sisaldab topeltannuse näilist lakoonilisust. Seal peitub valu ja ahasus, mis kantud ääretult suurtest pingetest, hõredana näiv noodipilt on täis varjundeid ja saladusi. Kuna Oja on Eesti Filharmoonia Kammerkoori solist, on ta omandanud kadestamisväärse oskuse tuua tekst kuulajani ka *pianissimo*’s. Nüüd tuleks õppida hindama nii muusikalist kui ka mõttepausi ning usaldada oma ilus sisemaailm julgelt kuulajale.

Tahaks loota, et tandem Iris Oja – Kadri-Ann Sumera jääb kokku pikkadeks aastateks, et rõõmustada meie muusikasõpru ja leida kindlasti tee ka maailmalavadele.

Muusikarännakud vulkaanilisel platool

MIRJAM TALLY

Rahvusvaheline uue muusika festival "Myrkir músíkdagar" ("Dark music days") 4.–12. veebruarini Islandil, Reykjavíkis ja Laugarborgis.

Veebruari esimesel poolel oli mul võimalus tutvust teha Islandi muusikaeluga, olles üks nimetatud festivalil osalejaid. Festivali võib formaadi poolest võrrelda meie kevadiste eesti muusika päevadega, sest valdavalt kõlas islandi muusika; aga oli ka väliskülalisi, nagu näiteks argentiina päritolu kitarrist **Sergio Puccini**, heliloojad **Maurizio Pisati** Itaaliast, **Lars Petter Hagen** Norrast, **Greg Davis** USAst. Islandi Kunstide Akadeemias (Iceland Academy of Arts) võis külastada loenguid, kus heliloojad tutvustasid oma muusikat lähemalt. Festivali kunstilise juhi Kjartan Ólafsson sönul on eesmärk laiendada ürituse haaret, seda enam, et see võidab iga aastaga juurde ka üha rohkem huvilisi, möödunud aastal oli umbes kolm tuhat kuulajat. Islandi heliloojate liit korraldajana teeb siin koostööd islandi parimate muusikutega.

Nii mõnelegi kontserdile kahjuks ei jõudnud, kuna ka põnev maastik ootas avastamist (kuumaveeallikad! laavamäed! vabaõhuspaad!), seega keskendun järgnevalt vaid eredaimatele elamustele. Mulle kui paadunud uue muusika austajale tundus kuulnud kontsertide üldpilt üsnagi klassikaline, samas kui islandlased, Reykjavíkise ja Islandi Kunstide Akadeemia hoone Reykjavíkis jätsid üsna boheemliku ning modernse mulje.

Peab piinlikkusega tunnistama, et Islandile minnes teadsin eelnevalt vaid kolme tuntud tegijat: Björk, Jon Leifs ja Thorkell Sigurbjörnsson. Siin aga sai kuulda ka seda, mida teevad noorema põlvkonna, st kahekümnendates eluaastates heliloojad. Näiteks 9. veebruaril Reykjavíki Háskólabiós toimunud sümfooniakontserdilt sööbis mälu **Haraldur Vignir Sveinbjörnssoni** (s 1975) teose "Sjö byltur svefnleysingans" (2003) efektne ja hoogne algus, pisut midagi Hollywoodi filmimuusikast ja jazzist kokku segatud, aga väikse trummi soolo andis sellele särtsaka aktsendi. Teose pisut süidilaad-

Tinna Thorsteinsdóttiri klaveriõhtu valmistas rõõmu just eksperimentaalsema klaverimuusika austajaile.

FOTO KRISTJÁN INGI EINARSSON

ne hajali tervik aga vajanuks minu arvates kompaktsemat lähenemist, kas või algusmotiivide meenutamist.

Uue muusika vallast tasuks silma peal hoida veel ansamblitel **Atón** (kontsert 4. veebruaril) ja **Caput** (11. veebruaril), mõlemad paistsid silma põneva islandi uudisloomingu kavaga, rääkimata interpretatsiooni kvaliteedist.

Tinna Thorsteinsdóttiri klaveriõhtu Reykjavíki Ýmiris 8. veebruaril valmistas rõõmu just uuema ja eksperimentaalsema klaverimuusika austajaile, George Crumbi "Makrokosmos II" ja Giacinto Scelsi "Quattro Illustrazioni" tuntud headuse kõrval olid avastuseks **Greg Davise** kolm teost, "Emptying" (2004), "Sea Chime" (2005) ja

"River Thought" (2006), viimane loodud akordionile ja elektroonikale, esimesed kaks prepareeritud klaverile. Pala "Emptying" (tlk tühjendamine) pealkiri vihjab otseselt "tehnikale", mida siin loos on kasutatud: klaver on täidetud puuokstega, mis on seatud kunstipäraseks buketiks. Iga mängitud noodi järel aga sööstab pianist okstest kompositsiooni klaveri keeltelt eemaldama, ja nõnda, noot noodi ja oks oksa järel, kuni tundmatuseni moondunud prepareeritud klaverikõlast on saanud taas "puhas" saund ning klaveri ümbrus täitunud oksarisuga. Peab aga tunnistama, et klaverist okste eemaldamise heli ja pianisti okstel trampimise heli olid ka justkui osa teosest kui tervikust, kas nüüd teadlikult või mitte. Kõik, mis kõlab,

Avo Tamme omniline maailm ehk improvisatsiooniline muusika puus

HELEN KÕMMUS, ANU RANDMA
muusikateadlane muusik

on muusika. Kuidagi *cage*'ilikult mõjuv lähenemine Daviselt. Sellise muusika esitus nõuab muidugi ka pianistilt piisavalt avatud meelt ning draamakunsti soont. Maalilise mulje jättis "Sea Chime" klaverile, mis mingi mehhanismi (nööride? traatide?) abil oli ühendatud erinevate kellukeste, gongide jms perkussiivse arsenaliga, pianisti iga klahvivajutuse peale hakkas helisema erinev instrument. Tulemuseks puäntillistlik helimaastik, mille taustana voogasid videoprojektsioonid loodusest ja puulatvadest. Pala "River Thought" (akordionile ja elektroonikale) staatiline kaamos tuletas meelde soome akordionikunstnikku Kimmo Pohjonenit, pianistist saab hetkeks akordionist ning samal ajal töötles loo autor akustilist akordioniheli arvutis.

Kontsertide kõrval, nagu juba mainitud, toimusid ka heliloojate loengud, kus mulle oli suur avastus itaallase **Maurizio Pisati** (1959) looming, kelle teose "Questio" esiettekanne toimus 11. veebruaril. Loengus tutvustas helilooja oma teoseid koos noodiga, seetõttu oli võimalus end ka kurssi viia sellega, kuidas ta oma põnevalt kõlavad ning pealtnäha kirjapanemise seisukohalt suisa võimatud ideed on paberile vormistanud. Kirjapandu ülimalt täpsuse juures raskendas Pisati pillimängu uusimaid võtteid nii kitarril, harfil, erinevatel flöötidel (pala "FFA") kui ka löökpillidel, ühes teoses oli ta osavalt oma helikeelega põiminud jaapani kultuuri elemente. Pisati teoseid on esitatud Euroopas ja kaugeimal – Jaapanis, Austraalias ja USAs. Ta on kirjutanud lava-, kammer-, elektroakustilist muusikat, samuti multimeedia-teoseid ning võitnud oma loominguga eest mainekaid auhindu. 1980. aastatel on ta tegutsenud ka kitarristina, praegu mängib enda loodud uue muusika ansambelis ZONE.

Islandi muusikaelust loe lähemalt
Islandi muusika infokeskuse koduleheküljelt: www.mic.is

Ühel krõbedal jaanuarikuusel pärastlõunal tervitasime heliloojat, saksofonisti ja pillimeistrit Avo Tammet Hiiumaal Nurste lähisel Kitsa külas asuvas metsatalus. Argised asjatoimetused olid inglise filoloogist ning harastuskunstnikust abikaasa ja 8-, 9- ning 13-aastased pojad päevaks kodust eemale viinud. Vestlesime kümnekond aastat tagasi esivanemate saarele elama ja looma naasnud muusikuga pikalt tema omalaadsest omnilisest elu- ja muusikafilosoofiast.

Kas muusikuks sünnitakse?

See on tõenäoline. Huvi pillide vastu on mul olnud nii kaua, kui ennast mäletan. Olin umbes kuueaastane, kui muusikategemise vastu tõsisemat huvi tundma hakkasin. Esimesteks pillideks olid rohulibleid ja võililivarred. Edasi tulid juba pajuviled.

Olen suurema osa oma elust olnud elukutseline pillimees. Mängin saksofone, flööte, klahvpille, löökpille, torupilli, parmupilli, veidi keelpille, laulan pisut. Kõike olen ise õppinud. Kui olin 21-aastane, siis andis Uno Loop mulle saksofoni kätte ja ütles, et õpi mängima. Näitas mulle alustuseks kätte ühe noodi asukoha pillil ja noodis ning edasi pidin ise toime tulema. Tulingi. Elu õpetas. Mängisin aastakümneid paljudes põnevates ansambrites koos väga heade muusikutega.

Džässmuusika on kogu elu olnud mu suur lemmik. Olen loonud lausa oma muusikastiili nimega "ättdžäss". Umbes kümne aasta eest käisime mina ja Ants Müür, kaks kuuekümnendates aastates ätti, bariton- ja tenorsaksofoniga ühel etnilise muusika festivalil Soomes, hakkasime seda naljaga pooleks nimetama "ättdžässiks". See tähendab, et kaks ätti mängivad.

Sa oled "Mustamäe valsi", "Aeg annab kõik" ja mitmete teiste populaarsete laulude autor. Mis innustas sind ise muusikat looma?

Kunagi 1970. aastate alguses, kui me perega

kodus raadiost tollaseid poplaule kuulasime, siis ütlesin nii muuseas, et niisuguseid lugusid võiks ma teha kümme tükki tunnis. Selle peale öeldi mulle, et mis sa kelgid, kirjuta! Istusingi klaveri taha, panin stopperi käima ja kirjutasin tunni ajaga kaheksa lugu. Ei suutnud kümnet teha. Aga nendest kaheksast kaks tükki said päris kuulsaks.

Kui ma umbes viieteist aastat tagasi Hiiumaale tulin, siis tekkis mõte, et miks kirjutada. Parem laulan või mängin otse lindile. Nüüd sain tunniga valmis juba 15 lugu. Selliseid n-ö laadalugusid võin ma siamaani teha kümnekond tunnis. Sain kaheksa aastat tagasi torupilli. Selle ajaga olen loonud 480 arvestatavat torupillilugu. See ei ole midagi erilist. Iga improvisatsioonivõimeline inimene suudab pidevalt muusikat luua.

Millal sai pillimehest pillimeister?

Minu kui asjatundmatu rahvamuusiku meele tegi kurvaks tõsiasi, et eesti rahvapillide hulgas ei ole peale torupilli, karjapasu- ja sokusarve märkimisväärselt puhkpilli. Seepärast otsustasin mõne seesuguse ise valmis teha. Juba poisikesena tegin kuue näpu-avaga pajupille. Kuid need ei olnud mängija jaoks kuigi tõsiselt võetavad. Vahepeal puhusin aastaid klarnetit, saksofone ja flööte. Siis tõmbas ürgsemate helide poole. Torupill mõlkus mul kaua meeles. Ja lõpuks ta tuli. Ise. Enne seda olin püüdnud puusse tungida ja mu vaimusilma ees oli palju puust pillide kehastusi. Hakkasin oma ideid tasapisi teostama. Valmistasin mõned löökpillid, millega esinesin isegi paaril avangarddžassi festivalil.

Olen elu jooksul parandanud kõikvõimalikke keel-, puhk- ja muidu pille. Sihipärast pillimeistriõpet ei ole ma saanud. Torupilli meisterdamist olen pisut näinud Ants Tauli torupillitalus. Keelpillide parandamisel sain näpunäiteid Tallinnas Ühenduse pilliparanduse töökojas vanemate meistrite käe all töötades. Olen omal ajal küsitlenud mitmeid vanu pillimeistreid ja pa-

Avo Tamme oma Hiiumaa kodu köögis omnilisi pasunaid puhumas.

randajaid. Esimene kokkupuude tõelise asjatundjaga oli mul pool sajandit tagasi tollal kuulsa keelpillimeistri Kristaliga. Ostsin temalt mõned vanad pillid ja sain hulga häid juhtnõure kauba peale.

Su elutoa seinal on "Põhjala muna". Millest see sündis?

1998. aastal korraldasin Hiiumaal ürituse, mille nimeks sai "Puntratants".

Selle peo ajal tegin puuskuulptuuride näituse. Eksponaadid kujutasid endast löökpile. "Puntratants" toimus kolmel järjestikusel aastal. Selle jaoks tehtud puuinstrumentidest kujuneski välja "Põhjala muna". See on *omnus*'te algvariant, milles on vägi sees. Nüüd on ta saanud endale väärilise koha elutoa seinal. Mõttest on aga koorunud palju uusi *omnus*'i.

Mida tähendab *omnus*?

Ühel hommikul oli see lihtsalt olemas. Oi! *Omnus*! Tundsin, et see on õige sõna õigele asjale. Sealt hakkas asi arenema. Algsest mõttest on saanud juba terviklik kultuur. Sellesse kuuluvad vaikivad ja häälekad *omnus*'ed, mustrid nii *omnus*'tel kui ka riitel, omniline tants, omniline mõtlemine ja veel palju muudki.

Panin hiljaaegu enda jaoks kirja järgmise mõttemõlgutuse. *Omnus* on ainulaadne. Tal on looduse ja inimese, taeva ja maa, tule ja vee vägi sees. See vägi ei ravi, ent aitab haigusel põhjuse juurde tagasi minna. *Omnus* on tehtud käsitsi ega ole kaetud värvi ega lakiga. Tal ei ole esi- ega tagakülge, ülemist ega alumist poolt.

Omnus on atonaalne muusikaline improviseatsioon puus. Neid ei valmistata mitte kusagil maailmas peale Hiiumaa.

Oled arendanud sellest mõttekäigust

välja omnilise kultuuri. Mis on selle olemus?

Elu on üks suur rõõmutundmine. Me pole siia ilma tulnud mitte selleks, et tööd teha, vaid selleks, et rõõmu tunda. Elada hästi, mõnusalt ja ilusasti. See ongi kogu omnilise kultuuri mõte.

Millised on vaikivad ja häälekad *omnus*'ed?

Vaikivad *omnus*'ed on puust voolitud head mõtted, nii väikesed kui ka suured pehmete mustritega puukujud. Hääletutest arenesid välja häälekad *omnus*'ed. Need on mitme oktaviga kromaatilised pillid. Kõik oleneb mängija meisterlikkusest. Häälekas *omnus* ehk omniline hiiu pasun võimaldab mängida koos teiste pillidega ükskõik millises helistikus või laadis, ükskõik millist heliteost. Iga omniline instrument on ainulaadne juba oma kuju, tämbri ja ulatuse poolest. Samuti

Omnilised hiiupasunad.
FOTOD HELEN KÖMMUS

ka omniliste kaunistuste tõttu, mis ei jäljenda ainsatki senituntud mustrite süsteemi ter ves maailmas. See on vaba, isekujunev, üm arate kujundite ja märkide süsteem, mis koosneb ruumilistest lohukestest, muhukestest ja üleminekukohtadest, millisel on vägi sees. Need on vägivaltatud mustrid. Nurgad süm boliseerivad muret ja vägivalda.

Minu seni valmistatud häälekad *omnu*sed on praegu kõik puhkpillid. Aga mul on idee luua ka omnilisi keel- ja löök pille. On selliseid puujändrikke, millele olen mõelnud panna ühele poole keeled, teise le trumminaha, kolmandast august puhuda ja lõpuks vastu maad ka veel rütmi lüüa. Nii et heal omnilisel pillil võib olla mitu funktsiooni.

Materjali hangin ma ise metsast. Õige puu otsimisel ja sellest pilli tegemisel ei ole muid reegleid kui oma intuitsioon. Iga puu, mis tahab minuga kaasa tulla, on hea ja õige pillipuu. Meisterdamiseks peab olema rahulikult vaba aega, sisetunnet ja vajadust pilli teha.

Igal pillil on hing sees. Selle paneb sisse meister. Seda kuuleb mängija ja kuulaja kohe. Muidugi juhul, kui tal on ka endal hing sees. Uuel pillil mängin alati esimese loo ise. Olen pillide juures ka loitsinud. See annab pillile väge.

Ma ei tee põhimõtteliselt pille müügiks, ainult mängimiseks. Kinkinud olen neid küll. Neid on rännanud Ameerikasse,

Kreekasse, Soome ja mujalegi.

Omniline kultuur on lahutamatu seotud improvisatsioonilise muusikaga. Kus seda võib kuulda?

Omnilistel instrumentidel mängitud ja nendest pillidest inspireeritud improvisatsioonilist muusikat saab esialgu kuulda vaid Hiiumaal. Seda muusikat ei valda veel keegi täiuslikult, kuid selle esitajaid on juba kolm, mina ja mu õpilased. Meie ansamblit võiks nimetada omniliseks ansamblik Omnus. Tutvustan oma muusikat ka üksinda mitmesugustel üritustel, nagu džäss- ja etnofestivalid, ning loendamatu puhkudel sünnipäevadest matusteni, kaasa arvatud pankade avamisteremooniad ja rahvapeod.

Mul on Käina Kaunite Kunstide Koolis töötatud kaheksa aasta jooksul olnud paar üsna andekat saksofoni- ja torupilliõpilast. Kõige olulisem asi, mida ma olen neile püüdnud õpetada, on improviseerimisoskus. Samuti igasuguse vaba loomise põhimõtteid. Kui me saame mõne esinemise jaoks kokku, siis me ei pruugi enne lavale astumist oma eeskava arutada. Lihtsalt läheme ja mängime. Me oskame helisid niimoodi tekitada, et sünnib kordumatu lugu. See on elamus nii publikule kui ka meile endile.

Sul on viimasel ajal ilmunud kaks laserplaati. "Omnilised proosatused" ja "Mul kodu metsa sees ehk Hiiumaa oma asi".

Mida sa ise seal kõlava muusika kohta ütleksid?

Omnilised proosatused sisaldab tekste, mis olid algselt mõeldud Tallinnas Kirjanike Maja saalis esitamiseks. Kirjanike Majast paluti saata tekste minu loominguga tutvumiseks. Arvasin, et annan asja olemusest selgema pildi, kui loen ja laulan need lindile. Siis tärkas idee, et teeks sellest materjalist hoopis laserplaadi. Proosalugemiste vahele sai pandud ka omnilisi meloodiaid. Asjast kujunes välja tervik.

Teisel plaadil on nii sõnad, viisid, pillid kui ka esitajad minu oma looming. Seal laulavad nimelt mu kolm poega. Plaadil kõlav muusika on nagu oma kandi inimeste laul külasimmanil. Siin ei ole midagi pingutatult viimistletud. Tegu on eheda muusikaga. See, mis stuudios esimese hooga tuli, see ka jäi. Paljud lihvivad oma loomingut viimse võimaluseni, et kriitikud rahule jääksid. Minul pole arvustajate arvamusest sooja ega külma.

Mil määral kõidab omniline maailm su poegi?

Ma pole neile seda peale surunud. Huvi muusika vastu on neil olemas. Vanem poiss mängib klaverit ja keskmine viulit. Noorim poeg hakkas juba neljaselt trompetit mängima. Kinkisin talle alguses väikese taskutrompeti. Märkasin, et poisil on annet, ja aasta pärast sai ta juba korraliku pilli. Esimesel koolipäeval mängisime meie, isa ja poeg, Käina kooli avaaktusel kõikide ees trompetitega duetti. Siis ta oli tehtud poiss. Noorem poeg tuli ka ise minu töökotta ja ütles, et tahab *omnu*s't meisterdada. Nüüd oskab ta juba ise tööriistu käsitseda. Mul on isegi üks tema tehtud pill.

Ma loodan, et ükskord tekib poegadel tõsisem himu muusikaga tegelda. Siis on neil oskused ja kogemus lapsepõlvest võtta. Selle põhjal on neil lihtne ennast korralikult üles töötada.

Oled maininud, et sind hüütakse kodus saarel mölgutajaks. Kuidas suhtuvad hiidlased sinu mölgutamise tulemusel sündivasse omnilisse muusikamaailma?

Enamasti suhtutakse soosivalt. Vahel imetlevalt. Üllatusega. Tunnustavalt. Võib-olla seljataga ka pilkavalt. Eks nad ise tea. Nende asi.

Milline sõna iseloomustaks kõige paremini sinu elu oma esivanemate saarel suure pere keskel, oma mõtete ja muusika omnilises maailmas?

Muinasjutud. Te ei usu, aga ma elangi muinasjutus.

Olümpiaad olümpia-aastal

TIMO STEINER

helilooja, TMKK direktor

Kahetuhanda kuues on olümpia-aasta, muu hulgas ka muusikaolümpia aasta.

Muusikaolümpiaad toimus loomulikult Muusikaakadeemias, täpsemalt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. Muusikast püüdsid jagu saada üldhariduskoolide 7. ja 11. klassi õpilased. Üksteise võidu arvati ära eesti heliloojaid ja nende tähtpäevi ning maailma muusika suurkujusid, kirjutati noote ja lauldi neid, esitati omaloomingulisi palu. Sai ka teatrit – osavõtjail tuli muu hulgas ära arvata oma 100. hooaega tähistavad etenduskunstiga tegelevad kollektiivid.

18. veebruaril võistlesid vabariikliku muusikaolümpiaadi finaalis 11-ndate klasside kategoorias 17 noort muusikahuvilist. Kuna puutusin sellise üritusega kokku esmakordselt, tekkis ka minul küsimus, et kuidas siis selline muusikaalane võistlemine täpselt välja näeb?

Asi oli väga lihtne. Žürii koosseisus Timo Steiner (žürii esimees), Eve Karp, Inge Raudsepp, Ja Remmel, Fred Rõigas ja Aive Skuin sai ülesandeks lugeda kokku kirjallike testide tulemused, hinnata laulmist (ilmekust maksimaalselt 5 punktiga ja tehnilist teostust 10 punktiga) ning omaloomingut (kompositsiooni, originaalsust ja teostust kõiki 10 punktiga). Võitis loomulikult see, kellele kokku kõige rohkem punkte anti.

Kuna iga žürii otsus on subjektiivne ja minu arvamusel olulisem on tegelikult osavõtjate vastukaja, palusin endale appi olümpiaadil III koha saanud Gustav Adolfi Gümnaasiumi 11. klassi õpilase Gert Kütaru, kellega kohtume umbes kuu pärast võistlust Apollo raamatupoe Kehrwieideri kohvikus. Gert on enne mind platsis ja veedab aega raamatu lugemiseiga.

Saan teada, et Gert osaleb olümpiaadil juba teist korda, eelmine kord jäi auhinnaline koht saamata, seekord sai viga parandatud.

Tunnen huvi, millega ta peale kooliskäimise veel tegeleb. Selgub, et erinevates koorides laulmise kõrval täidab enamiku ajast võrkpall. Nii muusika- kui ka spordivõistlustele on omane, et üldhariduskoolid, mille vahel võistlusti korraldatakse, saavad ise edukaks esinemiseks suhteliselt vähe teha – koorid riisuvad need, kes ennast vastaval alal ka

Olümpiaadi eesmärgid :

- * luua muusikaliselt andekatele lastele võimalus ja motiivatsioon muusikaliseks eneseväljenduseks
- * arendada muusikalist kirjaoskust kui eeldust loominguks tegevuseks
- * väärtustada muusikaõpetust kui loovainet riiklikus õppekavas

pärast koolitunde täiendavad, kätes siis kas trennides või lastemuusikakoolides.

I OSA...

...oli muusikalise-teoreetiline ja koosnes kirjallikest teoreetilistest ülesannetest, muusika kuulamisest ja äratundmisest ning muusikaelu puudutavatest küsimustest ajakirja Muusika 2005. aastal ilmunud numbrite põhjal.

Küsimuste valik oli üldjuhul süva- ning džässmuusikast lähtuv. Testide käigus tuli ära tunda Mozarti ooper "Võlufööd", saksa keeles *tintinnabuli*'st kõnelev Arvo Pärt, eristada erinevaid džässistiile, teada klassikalise sümfonia osi, tunda täht- ja astmenimetusi.

Üks intrigeerivamaid ülesandeid oli kontratenori ja aldi eristamine. Raskeks osutus Klassikaraadio peatoimetaja leidmine nelja pakutud variandi hulgas (Tiia Järg, Tiia Teder, Tiia Palmaru, Tiia Toomet). Kõige vähem tuntud eesti heliloojaks osutus Eduard Tubin.

Üritan vestluskaaslaselt välja pressida, kas küsimused olid rasked või mis võinuks olla teisiti. Saan vastuseks, et kõik oli OK – küsimused ootuspärased ja õhkkond sõbralik. Hätta jäi ainult see, kes ei viitsinud muusikatundides õigel ajal kõrvu lahti hoida.

Edasise mõtevahetuse käigus arvab Gert siiski, et küsimustik oleks võinud haarata ka folkloori ja faktikesksete küsimuste kõrval võinuks rohkem olla tuletatavaid ning laiema kultuurilisel teadmisel põhinevaid küsimusi.

Ma ei jäta jonnki ja pakun võimalust fantaseerida teemal, kui ta ise oleks olnud olümpiaadi korraldaja, mida oleks ta teinud teisiti. Ainus kriitika tuleb aga pika ootamisaja kohta omaloominguvooru ja võitjate väljakuulutamise vahel. Samas mõnab Gert, et väljast-

poolt Tallinna tulijatele võis see aeg marjaks ära kuluda, et ägeda võistlemise vahepeal ka veidi linna näha.

II OSA – noodist laulmine...

...oli ilmselgelt see, mis noortele kõige rohkem peavalu valmistas – on ju avalik saladus, et vaatamata muusikateooria suurele osale muusikaõpetuse ainekavades gümnaasiumi lõpetajad üldjuhul nooti ei tunne. Iseküsimus, kas see on muusikaõpetuse prioriteet või on muusikaarmastus ja muusikakultuuriga kursis olemine olulisemad eesmärgid.

Aga hakkama noodist laulmisega siiski saadi ja žürii liikmed said ühe ilusa muusikalise boonuse, kui kuulsid oma harjutusi ette valmistavate konkursantide üminatatest moodustuvaid polüfoonilisi kõlavälju. Kuna enamik harjutusi oli F-duuris, siis sobisid need kõlad ka omavahel üsna kenasti kokku.

Gert esitab harjutuse kindlalt ja muusikaalselt. Uurin Gerdi muusikalist tausta, see on üsna aukartustäratav – viis klassi õppimist Tallinna Muusikakeskkoolis, laulmine Rahvusooperi poistekooris ning alates sellest hooajast ka Tallinna Muusikakeskkooli kammerkooris (seega laulmine neli korda nädalas), lisaks muidugi muusikatunnid Gustav Adolfs.

Kuigi enamik osavõtjaid oli lastemuusikakoolide baasiga ja mõni ka Muusikakeskkooli endine õpilane, tegi rõõmu, et oli ka neid, kes ammutasid oma teadmised ainult üldhariduskooli muusikatundidest ning kooli kooride tööst osa võttes.

III OSA...

...omaloominguvooru üks tingimusi oli see, et looja osaleks ka ise pala ettekandel. Nõnda pääses kompositsiooni meisterlikkuse kõrval maksvusele ka esinejate lavaline sarm – ja seda noortel jagus. Kuuldud teosed võiks jagada kahte rühma: arvukama osa moodustasid erinevates koosseisudes esitatud laulud. Stilistiline skaala varieerus popilikest ballaadidest kitarril saatel esitatavate folklauludeni. Esile tõstaks just oma veenva esituse tõttu meelde jäänud Ott Kartau laulu "Ole!" (laulis autor end kitarril saates) ja Gert Kütaru laulu "Kaks poid" (trio: kitarr, tšembel ja

Olümpiaadi noorem vanusegrupp tööhoos.

7. klasside žürii, vasakult Olav Ehala, Katrin Raamat, Liivi Urbel, Ene Kangron, Vilja Sliževski, Kätlin Puhmaste ja Janne Fridolin.

FOTOD JANNE FRIDOLIN

laul), samuti Liisi Kūtsi lugu "Täht".

Väiksema, ent mulle kui kirjalikku mõteteviisi praktiseerivale heliloojale vahest suuremat rõõmu pakkuva osa moodustasid inst-

rumentaalpalad. Esile tõusid meeleolukas Sander Murumetsa "Sassi swing" ja Anna-Liisa Elleri kandlelugu "Valus mälestus". Originaalse pealkirjaga "Sõda Iraagis" üllatas

Piret Oppi klaveripala.

Kurdan, et minu jaoks jäi esitatud teoste hulgas vähe kõrva loominguilisust, julgust ja originaalsust. Pigem üritati muusikat luua vastavalt juba äraproovitud mallidele ning esituseeskujudele. Gert arvab, et selle tingis vajadus koguda maksimaalselt punkte ja seega kõigile žürii liikmetele võrdselt meeldida. Pole ju sugugi kindel, et riskeerivalt originaalne kompositsioon pälviks hindajate üksmeelse tunnustuse.

Parimaks omaloominguliseks palaks valiti Gerly Kättmanni komponeeritud klaveripala "Hingetõmbepaus". Esmapilgul veidi konservatiivsena tunduvat, ent tehniliselt täiuslikku Tšaikovski-laadset kõlamaailma õigustas veenvalt alapealkiri "Mõeldes Arbo Valdmale". Žürii kõrget hinnangut toetas autori hingestatud esitus.

Võistlejatele järgnes nüüd pikem paus, mille jooksul žürii oma tööd ja otsuseid tegi.

Kui mõni žüriiliige aruteluruumist välja

Tulemused:

7. klass

I koht – Anni Ruugla (Retla kool, õp Eda Liblik)

II koht – Artjom Savitski (Tallinna 21. Kool, õp Lydia Rahula)

III koht – Ott Matiisen (Kose Gümnaasium, õp Anne Kruuse)

Eripreemiad:

Parim omaloominguline pala – Aimur Takk (Kunda Ühisgümnaasium, õp Kaie Aja)

Kohustusliku laulu parim esitus – Anni Ruugla (Retla kool, õp Eda Liblik)

Parim kirjalik töö – Helena Keskküla (Pärnu Ühisgümnaasium, õp Evelin Mei)

11. klass

I koht – Gerly Kättmann (Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasium, õp Mati Põdra)

II koht – Ott Kartau (Otepää Gümnaasium, õp Eve Eljand)

III koht – Gert Kütaru (Gustav Adolfi Gümnaasium, õp Merle Ilus)

Kulddiplomid said veel Merve Aug (Tallinna Ühisgümnaasium, õp Aade Eritis) ja

Annika Oselin (Tartu Tamme Gümnaasium, õp Kersti Aan)

Eripreemiad:

Parim omaloominguline pala – Gerly Kättmann (Pärnu Sütevaka

Humanitaargümnaasium, õp Mati Põdra)

Parim noodist laulja – Gert Kütaru (Gustav Adolfi Gümnaasium, õp Merle Ilus)

Parim muusikaloo- ja -teooria tundja – Gerly Kättmann (Pärnu Sütevaka

Humanitaargümnaasium, õp Mati Põdra)

lipsas, vaatasid mitmed küsivad silmapaariid, kas ei tehta ehk mõnda enneaegset vihjet. Ei tehtud ja polnud aegagi – kogu vahehaeg möödus pingelise arutelu ja punktide kokkulugemise tähe all.

AUHINDAMISTSEREMOONIA algas EMTA rektori Peep Lassmanni üleskutsega, et parim võimalus oma muusikahuvi rakendada on edasi õppida Muusikaakadeemias. Edasi said kõik osavõtjad diplomi – kes siis vastavalt pronks-, kes hõbe- ja kes kulddiplomi. Auhinnaliste kohtade võitjad said uhked tšemed ning ajakirja Muusika aastatellimused. Vahepaladena võis kuulata Tallinna Muusikakeskkooli noorte instrumentalistide mängu ning žüriiliikmete esinemisi.

Kuna lõputseremoonial olid koos nii 7. kui ka 11. klasside õpilased, oleks olnud tore ka parimaid omaloomingulisi palasid uuesti kuulata ning laiemale kuulajaskonnale tutvustada.

Lõpetuseks küsin Gerdilt, mis on tema edasised muusikalised plaanid. Noormees vastab, et muusikat ta tõenäoliselt edasi õppima ei lähe, lubab aga muusikaga, eriti laulmisega enda röömuks kindlasti edasi tegeleda.

KÕIGE LÕPUKS kommentaar ka 7. klassi žürii esimehelt **Olav Ehalalt**: Olümpiaad on üritusena väga vahva asi, stimuleerib ja julgustab noori loomingu tegelema. Mina seekord kahjuks olümpiaadi kirjaliku voo-

ru juures ei olnud, aga kokkuvõtted näitasid, et teadmised olid üldiselt väga head.

Lauluvoorust rääkides on selge, et 7. klass on häälemurde aeg ja laulda pole lihtne. Seekord oli osalejatele välja pakutud ka selline variant, et mina võin laule saata. Pool õpilastest haaras sellest ka kinni. Seda oleks võinud rohkemgi teha. Oli ka üks selline juhtum, kui õpilane laulis oma laulu üldse ilma saateta. Siis kadus küll intonatsioon ja meetrum, saade ikkagi aitab palju.

Omaloominguvoores oli palju teravmeelset, tore oli kompositsioonide stiililise mitmekesisus. Arvestades seda, et häälematerjal pole selles vanuses kõige parem, sai kuulda palju instrumentaallugusid.

Omaloominguvoo võitja Aimur Täki pala oli ilmekas näide sellest, kuidas teravmeelse idee ja lihtsate vahenditega saab palju ära teha. Tema klarinetipala "Torino olümpiarajad" täiendasid veel kuljused jala ümber, millega ta rütmi juurde andis. Pala juurde käis programm, kuidas reipam osa kujutab meie suusatajate edu, minoorne löik on rasked tõusud jne. Tahaksin esile tõsta ka Artjom Savitskit, kelle kitarrisaatega laul oli ilus stiilne lugu ja väga orgaaniliselt esitatud. Stiinne Viljaste oli oma loos "Laulmata laul" kasutanud kaanoni võtet, tema ainsana oli selle peale tulnud. Oli vahvaid instrumentide koosluse otsimisi, näiteks Merili Luugi lugu "Torm veeklaasis", kus instrumentideks olid pudelid.

POP & ROCK

Eesti indie helgeim vale

LAURI SOMMER

poet, muusik

Pia Fraus:

Eve Komp – vokaal, tekstid; **Kärt Ojavee** – klahvpillid; **Reijo Tagapere** – bass; **Tõnis Kenkmaa** – kitarr; **Rein Fuks** – kitarr, vokaal.

Eestis on Röövel Ööbiku Soomes välja antud EPst "History Of The U.S.S.R." (1989) saadik ikka nokitsenud ja plaadistanud mõni piiri taga huvi äratanud kosmopoliitse *indie* (väikefirmade poolt välja antava 60ndate mõjutustega, esteetiliselt tundliku, vahel ka kyllaltki myrarikka kitarripop) bänd. Bizarre, Dallas ja Borax on neist tuntumad. *Indie* kuldaeg maailmas oli 80ndate teisel poolel ja "teine armastuse suvi" (1989) kandis jätkuvat vaimustust ka Eestisse, kus *indie* tekkis pungi varemetele ning sillutas oma tantsulise mates erivormides hiljem teed intelligentse elektroonilise muusika võidukäigule. Varasemast vihasest punkbändist Velikije Luki kujunes Imre Orro käe all *indie*-hybrid. Orro täielik eneseteostus toimus ansambli Jim Arrow and The Anachrones. Stiilivihjeid kohtas ka Metro Luminali ja tolle eelkäija ansambli Ykskõik lugudes. Üheksakümnendate algul tekkis hulgaliselt uusi bände, osa neist jõudis Tartus asuva Sally Cinnamon Recordsi kogumikule "Sue Darling" (1993). Suuresti *indie*'st koosnes ka röövelööbiklase Raul Saaremetša koostatud esimene "Vibratsiooni" kogumik. Mõlemate yllitiste järjed peegeldasid juba siinset stilistilist kirevustumist. Praeguses postmodernses muusikapildis on seegi suund yle elamas restauratsiooni ja taastulekut. Saage tuttavaks: viimaste aastate Eesti tuntuim *indie*-bänd **Pia Fraus** (ladinakeelne nimi tähendab väga valet, headel eesmärkidel salgast) alustas 1998 Tallinnas.

Pia Frausi muusika on loodud urbanistlikele romantikutele, kelle unistustes on nii õrnust, hoogu kui elektroonilisi ulmehääli.
FOTO ERAKOGUST

Liikmed õppisid Kopli Kunstikoolis – muusikasse siirdunud kunstnikuhakatised on olnud ka paljud inglise kolleegid. Neilt on nyydseks ilmunud neli täispikka albumit, liiksaks EPsid ning singel “Chromatic Nights” yhes remiksidega. Väljaanded pärinevad Clairerecordsilt Ameerikas ja Vinyl Junkie’lt Jaapanis ning meie elektronmuusika “kohvirilt” Kohvirecordsilt. Ja *indie*-eetikale vastavalt kunstiliselt nõudlikult ja pigem osalis- te innukal teha tahtmisel kui kasumipyydel pysivalt piafrauslaste isiklikult plaadifirmalt/ stuudiolt Seksound, mis on juhtiv uue kitar- ripopi tutvustaja Eestis. PF plaate on maail- mas myydnud viie tuhande ymber. Eesti *indie* varasemate piiritaguste tuuletallajate Röövel

Ööbiku ja Dallase myyginumbrid ja levi nii laialdased polnud. Sõltumatu muusika õu- kondade respekt on igatahes saavutatud. Nende lähenemine on kunstipärane kosmo- politism. Frausidel on suurepärane stiilitaju. Iga plaadiga pisut muutuvus kõlapildis koh- tab õpiku jagu viiteid *indie* erinevatele faa- sidele ning nende arendusi. Kutsutagu se- da siis *dream pop*’iks või *shoegazing*’uks (pi- sut humoristlik termin pärineb sellest, et yhel kohal seisvad kitarristid põrnitsesid la- val staatiliste lugude ajal justkui oma kinga- ninasid), nende lugudes on seda *indie* laia- livalguvust tavalisest vähem, popipotent- siaal on tugev, helged meloodiad või mõ- juv, kauni myraga rokkiv rytmika hoia-

vad palasid koos. Ja lood on kommunika- tiivsed, seda näitab mikside hulk ja varia- tiivsus. Remiksijaid on nii kodukamaralt – Kohvirecordsi kamp – kui ka Jaapanist (Mondii), Saksamaalt (Miwon) ning Inglismaalt (Hood, Bill Wells). See on muu- sika urbanistlikele romantikutele, kelle unis- tustes on nii õrnust, hoogu kui elektroonili- si ulmehääli. Kysitlesin bändi ajal, kui nen- de uus, teisiti võnkuvate kitarrisaundidega eksperimenteeriv plaat oli õige pea ilmumas. Tundub, et nad on varasemate alternatiivhit- tide vormist väljapoole astumas, otsides ka- jadest ja myradest uusi rytme, kõlasid ja väl- jakutseid.

Mis on *indie* juures kõige kõitvam või vahvam?

Indie juures on kõige mõnusam ikka suhtumine ja meeleolu – unistav, unustav, kinga põrnitsev.

Kuidas vaatate tagasi eesti sõltumatu rocki ajaloole Röövel Ööbikust ja Jim Arrowst peale, mis bändid teile sealt (või muudest stiilidest ja varasemast) tähtsad on? Kui arvestatav on praegune *scene*?

Praegune *scene* on väga tipp-topp. Uus hea bänd on Honey Power Tartust. Eks varasemad bändid ole kõik tähtsad: Röövel Ööbik, Dallas, Borax, Zahir, Öäk, Bizarre jne. Kõik nad on jätnud märgi eesti sõltumatu muusika ajalukku.

Üheksakümnendate lõpu rockipildis polnud see teie stiil enam nii loogiline valik midagi, buum oli kümnendi alguses ära olnud.

Ega seda buumi ei järgnenudki. Oluline polnud minna buumiga kaasa, vaid innustus tekkis ikkagi seepärast, et me olime ise sellest teemast huvitatud, olime kaelani sees, meie jaoks oli loogiline just sellist muusikat tegema hakata.

Enamik teid muusikat tegema innustanud kõlasid tuli vist ikka rohkem Inglismaalt ja Ameerikast. Nimetage paar olulisemat nime ja rääkige, mis neis eriti meeldis?

Innustused ei sõltunud maast, pigem sellest, missugused saundid ja meeleolud tekitasid meis samu tundeid, olgugi et osa on pärit varasemast ajast. Kaheksakümnendate ja üheksakümnendate tipptegijad, nagu näiteks Boo Radleys, Chapterhouse, Wedding Present, My Bloody Valentine, Sonic Youth, Stereolab...

Remiksijad on teiega algusest peale väga viljakat koostööd teinud, leidnud uusi tasandeid, alustades juba Galaktlani suurepärasest "Obnoxious" tööst. Kas praegustele rockbändidele on koostöö elektrooniliste või teistsuguste tõlgendajatega loomulik? Kuidas selline tundub bänd nagu Hood teid miksuma sattus? Kas te kasutate ka *live*-elektroonikat?

Remiksimine on absoluutselt aktuaalne teema rockbändidel, meie puhul oli see loogiline, kuna meid huvitas ka elektrooniline muusika ja see, kuidas teised artistid näevad meie asju. Hoodi miksuma saamine oli meie initsiatiiv, võtsime nendega ühendust ja nad

olid meie pakkumisest huvitatud. Laividel elektroonikat eriti ei kasuta, mängime praegu ikka pille.

The palaga juhtus isegi nii, et see läks väga laia kodumaisesse ringlusse. Rein, kuidas sattusid kolm sinu lugu Liisi Koiksoni plaadile "Väike järv" ja kas kirjutad eestikeelset muusikat edaspidigi? Olid olemas mõned demod, mis stuudios lindistatud, ja sealt kostsid need produtsentide kõrvu. Muusika aga ei ole ei eesti, ei ingliskeelne, sõnad kirjutatakse lugude jaoks kõigi hea sõber Jaan Pehk (muusik ja luuletaja, tuntud bändidest Claire's Birthday, Koer ja Orelipoiss – L. S.).

Teie juhitud stuudio ja plaadifirma Seksound on peale teie oma asjade välja andnud ka muud. Alternatiivset myra (Shelton San), eestikeelset kitarripoppi nagu Ans. Andur, ja klassikalist *indie*'t (peatselt ilmuv Dreamphishi kogumik). Kas haare laieneb veelgi?

Mingis mõttes kuuluvad need kõik ühte teemasse, eesmärk on anda välja head muusikat. Seksoundi haare laieneb täpselt nii kaugemale, kui kaugel on Eestis häid artiste, kes meie kõrvu paitavad. Peale muusika tegeleb Seksound ka näiteks disaini ja rõivatööstusega, mis promob oma toodetega Seksoundi all ilmunud artiste.

Kuidas Seksound kui ettevõtte ennast ära majandab?

Väga kenasti. Seksoundi idee on teha seda, mis meid huvitab. See on meie hobi. Kuna keegi ei taotle nende asjade puhul isiklikku kasumit, siis Seksound majandab ennast ise, see on sõpruskond, kes tegutseb ühise eesmärgi nimel.

Loominguliselt ongi selles muusikas, kus koosseis (trumm-kitarr-bass-vokaal, pluss syntesaator) peaaegu ei varieeru, kõlavärvid, eriti kitarrid omad, lausa elutähtsad ja te seate seda koguni nii vahvalt, et kauged kyalisedki tulevad oma soovidega. Kuidas sattusite kokku Jaapani bändiga Hartfield?

Kontakt Hartfieldiga tekkis plaadifirma Vinyl-Junkie vahendusel. Kõigepealt soovisid nad meilt remiksi, mida me hea meelega ka tegime; hiljem palusid oma minialbumi "Li.b.r.a." (Vinyl-Junkie, 2004) miksimist. See oli Seksoundi stuudios esimesi suuremaid töid.

Milliste vahenditega te saite need uue plaadi kiiksuga saundid, kas nuputate

ise uusi efekte või kombineerite plokket? Kuidas need "lennukid" kidradest välja lendavad?

Saundidega on ikka vist nii, et need plokkid, mis endale on hangitud, tuleb lihtsalt õigesti tööle panna ning soovitud tulemus ongi käes. Arvutiga midagi lisaks tehtud ei ole.

Teie plaadid levivad rohkem raja taga, kus sellisel muusikal on enam mõistjaid, kus see on loomulik osa popist. Kui palju on teil välismaal kontserte olnud ja kus? Millist huvitavat tagasisidet olete sealt saanud?

Tagasiside, mis me oleme saanud oma albumite ja muusika kohta, on peaaegu eranditult olnud väga positiivne. Saame kirju raadiodest, ajakirjadest ja fännidelt. Laividega meil nii hästi ei ole läinud, kuna asume suhteliselt kaugel ja meid on palju. Kutsutakse küll, aga asjad läbirääkimistest kaugemale pole eriti jõudnud. Oleme esinenud Riias, Cēsises, Helsingis.

Kuhu praegune *indie* yldse teel on, milised kõlad ja lahendused teile sealt praegu kõige värskemad tunduvad? Kas saundi otsingud jätkuvad või on *indie* rohkem aina uute nyansside *revival*'itega, enda rolliga rahul olev popmuusika? Kui vaadata Reinu koostatud eesti *indie* kogumikku "Kohalik ja kohatu", siis käib siinsel ääremalgi mingi stiilide segunemine...

Stiilide segunemine kindlasti käib. Kui vahepeal oli trendiks elektroonilise ja *ambient*'i *shoegaze*'i segu, siis nüüd on need piirid laiemad, elektroonikalt folgi ja palju muu poole. Saundi otsingud kindlasti jätkuvad, aga see oleneb ka artistist. Kes otsib, kes leiab. Tihti pöörduakse tagasi ka päris juurte juurde.

Diskograafia:

"Wonder What It's Like". Pia Fraus, 2001.

"In Solarium". Clairerecords, 2002.

"Plastilina" (EP). Clairerecords, 2003.

"Mooie Island" (EP). Seksound, 2004.

"Sailing on a Grapefruit Lake" (kogumik). Vinyl-Junkie, 2005.

"Chromatic Nights" (ainult vinylplaadina). Kohvirecords, 2005.

"Nature Heart Software". Seksound/Clairerecords, 2006.

Klaverijutt “Neli heldet haldjat” koos CDga

KAIE TANNER

Kooriühingu sekretär

Muinasjutu kirjutanud Diana Liiv, pildid joonistanud Reti Saks, helisalvestus: Eesti Raadio. Kirjastus Silmapiir, 2005.

Klaverijutt “Neli heldet haldjat” on üks ilusamaid raamatuid, mis mulle viimasel ajal kätte sattunud. Vähe sellest, see on veel kasulik ka. Ja seda mitmel moel.

FORMAAT on lihtne, funktsionaalne ja hästi läbi mõeldud: raamat, kus muinasjutt ja pildid, ning CD, millel muinasjutt ja muusika. Muinasjutt jaguneb kaheteistkümneks looks (neid on sama palju kui aastas kuid), lisaks väike sissejuhatus. Kõik lood plaadil on eraldatud, nii et neid on võimalik jaokau-pa kuulata – olgu siis muusikatunnis või kodus, unejuttuks sobib ka. Pikkuselt on plaadid ligi tunnine, lood aga just parajad, enamasti 4–5-minutised jupid, mille jooksul lapse keskendumisvõime ära ei kao.

LUGU määrab iseenesest väga palju. Autor Diana Liiv on aluseks võtnud Samuil Maršaki muinasjutu “Kaksteist kuud” ning seda üsna vabalt ümber kujundanud. Tulemus on armas, südamlik ja muinasjutule omaselt õnneliku lõpuga. Iga kuu loole annab ka ise järke juurde rääkida. Ja keel on küllalt lapsepärane, keerukaid kõnekonstruktsioone on õnnestunud edukalt vältida.

HELI on ka oluline, kui tegemist muusikaraamatuga. Kaasasoleval CD-l loeb Liina Olmaru muinasjuttu, mis põimitud klaverimuusika (Tšaikovski tsükkel “Aastaajad”), erinevate pillide näidete ning muude häälega. Kogu lugu on kuulatav, mitte ainult näitleja hää: lumi krudiseb sammude all, karmoška mängib, lapsed kilka-

vad, kelgud suhisevad, aisakellad helisevad, vesi vuliseb, linnud laulavad. Helipilt kokku on rikkalik ja rõõmustavalt kvaliteetne, muusika lihtsalt väga ilus.

Ainult pillide esitus jääb kohati klaveri kõrval varju (õnneks siiski harva – trombooni, trompeti, timpanite puhul), võõras on ka kuulda dünaamiliselt võrdsustatud klaverit ja trombooni. Esmatutvuseks oleks parem, kui pill kõlaks pikemalt ja ilma klaverisaate-ta. Aga erinevate helide kuulamiseks on see plaadid väga hea.

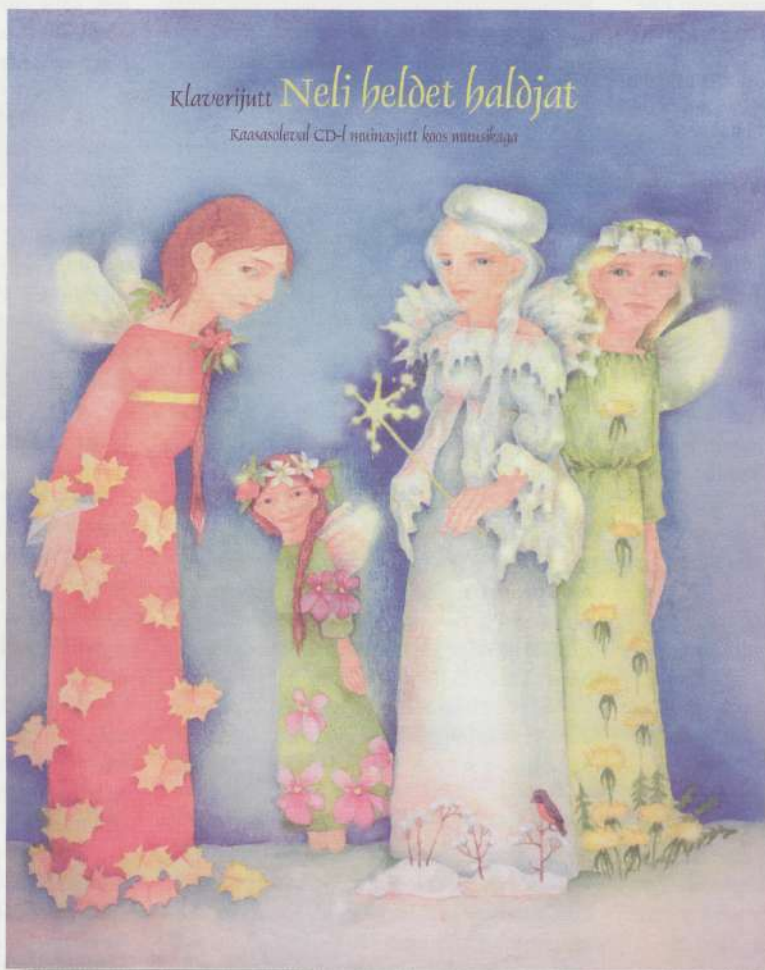
PILT on nagnunii oluline. Et tegu on väga ilusa raamatuga, ma juba ütlesin. Muinasjuturaamatule kohaselt sisaldab see

palju pilte, need on suured ja värvilised ning Reti Saksale iseloomulikult väga südamlikud. Ka esitletavat muusikainstrumentid võib lehekülgedelt selgesti ära tunda.

Klaverijutu üheks märksõnaks on vaheldusrikkus, tündine ja väside ei jõua. Tekib ka põneva järjejutu efekt: kui üks lugu lõpeb, tahaks kohe järgmist edasi kuulata. Teine oluline märksõna on kvaliteet: nii esitajad kui ka heli on head. Õnneks on kõigi pillimeeste, seadjate ja helirežissöörde nimed ka raamatu tagakaanel kirjas, sellist tähelepanelikkust tuleb kahjuks harva ette. Ainult toetajate ritta on sattunud Eesti Muusikaõpetajate Selts, mida paraku

olemas ei ole. On Eesti Muusikaõpetajate Liit, mis raamatu ilmumist tõesti toetas ja mille nimi võinuks korrektsel kujul kirja saada.

Siiski on noored tegijad valmis saanud toreda plaadi ja raamatu, mis kulub mu meelest ära nii kodus, lasteaias kui ka algklassides. Oma lapsepõlvest mäletan, et klaver tundus alati kõigest instrumentidest igavaim, ning see tunne kestis muusikakooli lõpuni. (Loomulikult õppisin mina seal hoopis plokkflööti ja kooli kontsertidel oli mul klaveriõpilastest alati kahju.) Miskipärast tundub mulle, et “Klaverijuttu” kuulanud lapsed ei haigutaks klaverikontserdil. Ja mina poleks ka haigutanud, kui see raamat oleks nii umbes kakskümmend viis aastat tagasi juba olemas olnud.

Mitme näoga mees

Arvo Ratassepal on Eesti koorimuu- sika loos mitu olulist rolli: diri- gent, laulude autor, publitsist, koo- ride asutaja ja uute traditsioonide algataja. Misjonär ja visionäär oma ajas, uue ephhi looja ja uue mõtlemise tooja, kes hakkas esi- mesena oma kooridega laulma vanamuusi- kat ning kaasaegsete heliloojate loomingut. Polnud selles osas tollal eeskujud ega kogemusi kuskilt võtta, alata tuli tühjalt kohalt. Ratassepallustas ning teised tulid tema ki- luees järele.

Ratasepata oleksid teist nägu ka meie laulupeod, Eesti Muusika- ja Teatriakade- mia, Kooriühing (kas seda üldse oleks?) ja kogu koorivaldkond, mille tarvis tema kooli- tas 47 noort koorijuhti.

Arvo Ratassepal enda nägudest rääkisi- me tema kauaaegse kolleegi Kuno Arengu ning õpilase, koorilaulja ja kaasõppejõu Ene Üleoja.

KOORIJUHT

Kuno Areng: Kui juhatasin veel Rakvere Keskkooli meeskoori, kohtusin koolinoor- te olümpiaadil Reaalkooli meeskooriga, kus Arvo tollal laulis, aga ka juba häält õpetas. Nii et kihk olla koorijuht, olla laulja, sai al- guse juba varakult.

Ene Üleoj: Ratassepall oligi väga hea laulja – tal oli ilus kõlav loomulik bariton. Ka oma kooridelt sai ta kätte väga ilusa, rik- kaliku ja homogeense kõla. Sellist vokaal- set sügavust pole minu meelest naiskoori al- dirijumalt saavutanud ükski teine dirigent! Seejuures ei kasutanud ta hääleseadjat, vaid tegi kogu vokaalse töö ise. Oskus häälerüh- mi ühtlustada ja häälestada eeldab väga head kõrva ja teadmisi, mis Ratassepal olid loo- mulikult olemas.

Repertuaari valis ta kahes äärmusli- kus suunas: vana ja modernne muusika. Keskmise, romantiline periood, millega ta oli üles kasvanud, ei pakkunud talle nii suurt huvi. Tallinna Kammerkoori kõrge tase või- maldas tollal eksperimente teha: Nystedti “De profundis” oli tõeline surmanumber, sa- muti Andrzej Koszewski “Fa-re-mi-do-si” – täiesti instrumentaalne lugu raske rütmi- ka ja küllalt ebamugavate intonatsioonidega. Eksperimenteerimistahe oli Arvos väga suur ja see sobis tema loojanatuuriga. Ta ei ol- nud intuiitiivne, spontaanne ja emotsionaal-

ne dirigent nagu näiteks Kuno Areng, Ants Üleoja või Gustav Ernesaks. Arvo oli ratsio- naalsem ning talle istus muusika, mida sai mõistustlikult, analüütiliselt paika panna.

K. A.: Tormise muusika avastamine tä- histas Ratassepal ja tema kooride jaoks pika ja viljaka koostöö algust. Laulude etteval- mistus käis loomulikult koos heliloojaga, aga mitte niivõrd proovis kui Veljo juures ko- dus. Vaieldi ja arutati vahel poole ööni, teks- ti pärast mündi lausa raksu. Veljo nimelt üt- les, et rahvalaulus pole vaja välteid jälgida, aga Arvo oli keele suhtes väga tundlik ja täp- ne. Tekkinud nagin oli muidugi hea nagin ja selge on, et Teaduste Akadeemia koorid ja Tallinna Kammerkoor olid Veljo Tormisele esimeseks hüppelauaks.

E. Ü.: Tõeline julgustükk oli tema poolt Orffii “Catulli Carmina” ettekandmine oma kooridega. Me ei teadnud tollal Orffist suurt midagi, ladinakeelsest tekstist ei saanud na- gunii aru. Muusikaline keel oli täiesti vöö- ras ning teha see selgeks taidluskoorile, kus enamik lauljaid ei loe nooti... ma ei saa siia- maani aru, kust tuli see energia ja oskus taidlejatega töötada!

Kahjuks ei lubatud tal ette kanda Stravinski “Psalmide sümfooniat”, mille Ratassepall oli kooriga selgeks õppinud.

K. A.: Koorikontserdid olid tol ajal ena- masti rahvast täis, aga publiku hulgas peeti Ratassepal kontserte isegi huvitavamaks kui RAMi või raadio koori omi.

E. Ü.: Ratassepal tugev külg oli äärmise täpsus, partituuri, fraasi, sõna ja intonatsioo- ni täpsus. Kogemata ja intuiitiivset tegemist ta ei tunnistanud, asjad olid paika pandud ja ära lahendatud.

Väga kõrgelt hindan ka seda, et Ratas- sepal dirigeerimine oli väga esteetiline ja hä- sti vaadeldav, ta seisis koori ees sirgelt, kä- si oli alati selge ja loetav. Sama nõudis ta ka oma üliõpilastelt.

K. A.: Lood olid tal loomulikult peas. Tol ajal ei tulnudki kõne alla, et dirigent ju- hatab noodist.

HELILOOJA

K. A.: Arvo Ratassepall ei kirjutanud väga pal- ju, aga kogu tema looming on ka läbi laul- dud. Sahtlisse ta ei kirjutanud. Kindlasti vää- rib märkimist, et tema “Eesti mullad” on ette kantud kahel üldlaulupeol – 1980 ja 1990.

E. Ü.: Arvo põlvkonna jaoks oli peaaegu obligatoorne, et koorijuht ka muusikat kirju- tab. Praegu teeb seda veel ainult Alo Ritsing. Arvo lood on hästi lauldavad, aga ta ei põ- denud heliloojakompleksi, et “ma pean ju- bedalt palju kirjutama”. Ta kirjutas muusikat siis, kui tundis, et tal on tõesti midagi öelda.

K. A.: Minu jaoks on üks meeldejääva- maid Smuuli tekstile kirjutatud “Mälestusi isast” – väga ilus süit. Ja naiskoorilaulud “Liblik”, “Saarepiiga laul” ja meeskoorile kir- jutatud “Kalevipoeg isa haul”.

ÕPETAJA

E. Ü.: Ka õpetajana, õppeprotsessi suunajana oli Arvo Ratassepall teerajaja. Mina olin tema esimeste õpilaste seas ning nägin, kui kiiresti ta end õppejõuna kehtestas. Läks vaid kaks- kolm aastat, kui Ratassepall kujunes autori- teet, kelle juurde taheti õppima tulla. Kavad olid huvitavad, töö klassis väga süsteemne ning see andis ka tulemust.

Just Arvo Ratassepall kehtestas eksamite korra, mis kehtib tänini: kindlad nõuded ka- vale, lastelaulude mängimine, kontserdipäe- vikud... Kui meie õppisime, oli eksam palju lihtsam: juhatasid oma kaks lugu ära, koper- dasid midagi mängida ka – ja kogu lugu.

Ratassepall oli ka väga tugev kooritöö metoodik – kogu tema õpetamine oli nii orgaaniliselt seotud kooride tööga, et kõik probleemid, mida ta lahkas, olid kaetud praktilises kogemuse ja näidetega.

K. A.: Tal oli valmimas ka isetegevus- koori solfedžoõpiku käsikirja, aga see jäi mi- nu meelest paraku pooleli.

ORGANISAATOR – KOORIÜHING JA LAULUPIDU

E. Ü.: Arvo Ratassepall on sisuliselt Kooriühingu rajaja, tema initsiatiiv selle püs- ti pani. Tollal oli Gustav Ernesaks auesimees ja Arvo tema asetäitja.

K. A.: Võitlust oli ühingu loomise pärast palju – ükski altpoolt tulnud algatus ei saa- nud ju nõukogude ajal olla midagi muud kui kahtlane. Ratassepall tuli sellest vastuseisust läbi murda.

E. Ü.: Arvo oligi mees, kes saadeti pomode juurde asju ajama – diplomaatilise suhtlejana oskas ta vajalikku välja rääkida. Ta ei mõelnud kunagi ainult oma kooride, vaid kogu valdkonna peale, ses mõttes olid

Arvo Ratasseppe oli uue eposhi looja ja uue mõtlemise tooja eesti koorilaulu arenguloos.

FOTO TMMI KOGUST

nad Ernesaksaga sarnased. Mõlemad olid ka võimsad ideede generaatorid, üks emotsionaalsem, teine ratsionaalsem.

K. A.: Ka laulupeokava kokkuseadmine oli alati meeletu võitlus – kui palju ikka peab “kohustuslikke” laule olema. Arvo oli sellega tihedalt seotud ning tihtipeale panime kavu kokku kas siis Ernesaksa juures kodus või Pajupuu juures Rahvaloomingu Majas. Ratasseppe oli üks neist, tänu kellele sai laulupeorepertuaar nii palju eesti nägu, kui see tol ajal võimalik oli.

INIMENE

E. Ü.: Arvo silmaring, sisemus ja kogemus olid väga avarad. Ta oli mitmekülgset andekas – joonistas väga hästi, luuletas (ehkki need luuletused jäid lausahtlisse) ning oli ka hea sulega. Tema publikatsioonid vääriskid mõne tudengi lõputöö teemaks võtmist. Kõik valdkonnad, mida ta puudutas, olid puudutatud põhjalikult.

K. A.: Põhjalikult mängis ta ka tennist, malet ja bridži. Kahe viimasega läks pärast meeskoori proove ikka poole ööni. Sealjuures oleks sõnalahingut vastaste vahel tulnud lindistada!

E. Ü.: Arvo kandis põhjalikku hoolt ka oma tervise ja välimuse eest. Igal suvel, kui Pärnus toimusid dirigentide kursused, algasid Ratasseppe näljakuurid. Ta käis hommi-

Arvo Ratasseppe

(17. 03. 1926 – 22. 12. 1986)

* 1955. aastal lõpetas Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhtimise erialal (Jüri Variste klassis).

* 1955–1958 õppis sealsamas kompositsiooni (Mart Saare ja Villem Kapi juures).

* 1947–1955 ETV ja Raadio Segakoori laulja.

* 1955–1958 Tallinna Muusikakooli direktori asetäitja ja koorijuhtimisõpetaja.

* Alates 1958. aastast Tallinna Riikliku Konservatooriumi koorijuhtimisõppejõud, 1965–1971 dekaan, alates 1977 professor, 1972–1985 kateedri juhataja.

* 1958 osales Vabariikliku Koorijuhtide Segakoori asutamises, 1958 asutas ENSV Teaduste Akadeemia meeskoori ja 1959 naiskoori.

* Alates 1965. aastast kõigi üld- ja noorte laulupidude üldjuhte.

* 1982 Eesti Kooriühingu asutajaid.

* Arvo Ratasseppe oli kokku 47 õpilast, nende hulgas Peeter Perens, Ene Üleoja, Heino Pehk, Vaike Uibopuu, Peeter Lilje, Jüri Rent, Andres Heinapuu jt.

* On juhatanud meeskoori Runo, Tallinna Kammerkoori, Vabariiklikku Koorijuhtide Segakoori, ENSV Teaduste Akadeemia meeskoori ja naiskoori.

kul Pärnu turul, ostis sealt värsked marja ja püüdis neist toituda päev otsa. Võib ette kujutada, et see oli raske – ja siis ta lohutas enast vahepeal paari jäätisega.

Minu dirigeerimistund konservatooriumis oli tavaliselt hommikul üks esimesi. Sinna saabus Ratasseppe värskelt ja reipana, olles tingimata käinud jooksmas ja pärast seda duši all.

K. A.: Aga ometi ütles ta mulle mi-

tu korda, et ega ma üle kuuekümnelt ela. See olevat tema perekonna meeste häda.

E. Ü.: Mõtlemel nüüd siis Ratasseppe koormusele ka: neli koori juhatada, täiskoorimusega õppetöö konservatooriumis, Kooriühing, laulupeobüroo...

K. A.: Ja ta tegi ära ka kogu oma kooride administratiivse töö.

E. Ü.: Kateedris sama lugu – kuni Arvo oli kateedrijuhataja, ei vaevanud meie, teised õppejõud, oma pead mitte ühegi probleemiga. Administreeriv joon oli temas äärmiselt tugev, ta oli oma loomu poolest juht igas mõttes ning teda jätkus igale poole. Tema ei lasknud asjadel paika loksuda, vaid pani need paika. Vabas Eestis võinuks temast ilmselt saada väga hea kultuuriminister või väga hea Muusikaakadeemia rektor.

Miks temast siis omal ajal rektorit ei saanud?

E. Ü.: Tulime kord neljakesi Harju tänavalt Võidu väljaku poole: Areng, Ratasseppe, Ants Üleoja ja mina. Arvo pöördus äkki ja küsis: “Poisid, mis ma pean tegema? Kas võtan rektori töökoha vastu ja panen parteipileti taskusse – või ütlen ei? Kaks korda olen juba ei öelnud, kolmas jutuajamine on ees.”

Poisid ütlesid, et no too see ohver isamaa altarile ja pane parteipilet taskusse, me saame hea rektori. Arvo vastu, et hea küll, kodused olid ka nõus. Aga kui ta siis läks kolmandat korda vajalikule vaibale, tervitas teda laua tagant küsimus: “No seltsimees Ratasseppe, te tulite mulle siis nüüd jälle ära ütlemata?” Ja Arvo noogutas selle peale: jah...

Küsinud ja kirjutanud **Kaie Tanner**

Mälestusüritused “Arvo Ratasseppe 80” 10.–19. märtsini 2006

10. märtsil – Rae kultuurikeskuses “Kontsert kodukandis”

14. märtsil – Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kammersaalis professor Arvo Ratasseppe 80. sünniaastapäevale pühendatud konverents

14. märts – Rahvusooper Estonia Talveaias Estonia Seltsi emakeelepäev: professor Arvo Ratasseppe meenutades

17. märts – lillede asetamine professor Arvo Ratasseppe kalmule Metsakalmistul

19. märts – kontsert Estonia kontserdisaalis “Arvo Ratasseppe 80”

Arvo Ratasseppe mälestustalisman anti järgmiseks kolmeks aastaks üle **Ants Sootsile**.

Näitus Arvo Ratasseppe 14.-31.03 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias

Arvo Pärt ja progress

MARIA MÖLDER

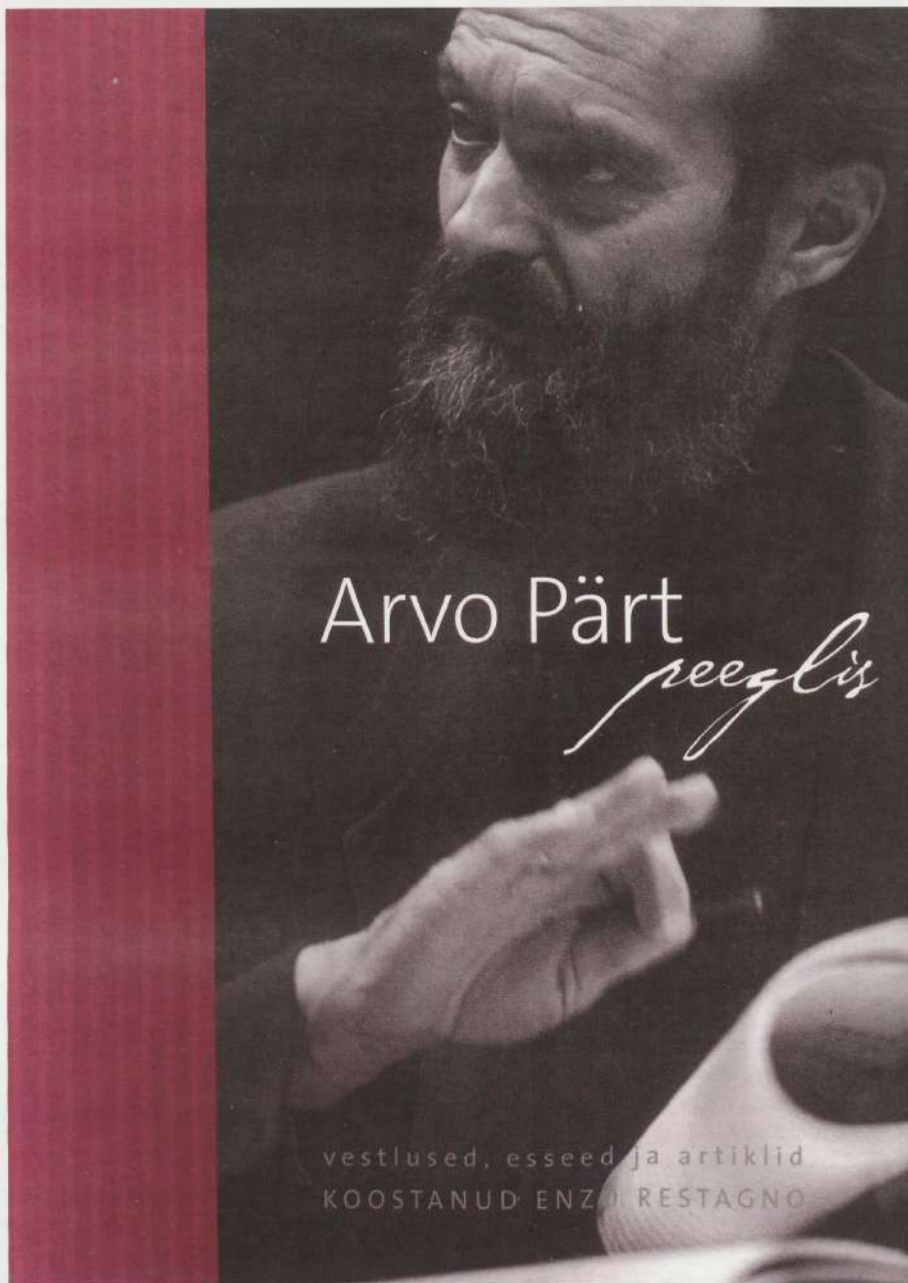
muusikateadlane

"Arvo Pärt peeglis". Vestlused, esseed ja artiklid. Koostanud Enzo Restagno, vastutav tõlkija ja toimetaja Toomas Siitan. Eesti Entsüklopeediakirjastus, 2005. 310 lk.

Originaalis itaaliakeelsena ilmunud "Arvo Pärt peeglis" asetab meie esihelilooja ühte ritta selliste autoriteetidega nagu Luigi Nono, Luciano Berio, Aaron Copland, Steve Reich, Tõru Takemitsu, Alfred Schnittke ja Sofia Gubaidulina – kõigi kohta on itaalia muusikateadlane Enzo Restagno koostanud analoogsed artiklikogumikud. Eesti väljaandele on lisatud Toomas Siitani eessõna, mis toob välismaalaste käsitlused Arvo Pärdist meie lugejale veidi lähemale. Raamatule lisavad väärtust Pärdi joonistustel põhinevad kujunduslikud elemendid ja loomulikult rikkalik fotomaterjal, samuti kronoloogiline ülevaade Pärdi elust, loomingust ja diskograafiast. "Arvo Pärt peeglis" ei tegele helilooja klassifitseerimisega – loomingule lähenetakse rohkem isiklikust vaatevinklist, termineid "uuslihtsus" või "minimalism" ei ole tõsiselt võetavalt mainitudki. Seega ei räägita ka *tintimabuli* sobitumisest üldisesse kultuurilukku.

Restagno lubab, et "Arvo Pärt peeglis" keskendub retseptioonile, aga sellise määratlusega on raske nõustuda. Retseptiooni uuriv muusikateaduse alajaotus tegeleb teose järeleluga, kuid siinsetest kirjutistest enamik vaatleb Pärdi stiili ning selle saamislugu. Restagno ise küll püüab Pärtil suunata esitamisprobleemide juurde, kuid saab vastuseks kummastava lause: "Mina tegelen muusika substantsiga ja interpretatsioon on juba rohkem "kosmeetika". Helilooja näeb oma edu põhjusena tasakaalu range konstruktsiooni ja lihtsuse vahel.

Enne konkreetsete kirjutiste juurde siirdumist tuleks esitada küsimus, millele see raamat oma algupära tõttu tähelepanu ei pööra: kes on Arvo Pärt keskmise eestlase jaoks. Kategooria ei ole võrreldav medalisportlastega, kuna Pärdi teened jäävad muusikakaugale inimesele suhteliselt arusaamatuks ja laialivalguvaks. Seetõttu võiks Eesti inimesed kaheks jagada selle järgi, kas Pärdi

muusika neid puudutab või mitte – argumenteeritud kriitikat esineb tema kohta harva.

Pärdi kriitikud väljaspool Eestit moodustavad omaette teemaringi. Mõnda neist häirib holistlik maailmavaade ning tihti viidatakse primitiivsusele, kuigi lihtsast algalli-

kast midagi kõitvat arendada ei saa olla sugugi lihtne ülesanne. Enzo Restagno ütleb juba raamatu sissejuhatuses, et laiema kuulajaskonnaga heliloojad ei saavuta sageli kriitikutelt väärilist hinnangut. Kergesti mõistetavus oleks justkui patt, seevastu eelkõige idee tasandil toimivad teosed pälvivad juba

seetõttu heakskiidu, et kriitikat oleks raske põhjendada. Nora Pärt näeb siin absurdset olukorda, kus kõige konservatiivsemad kriitikud pooldavad marulisel modernistlikke nähtusi, kuid laidavad maha kompromissi minevikuga. See on see progressi taga ajamine, mille tippaeg jääb küll eelmisesse sajandisse, kuid millest siiani pole suudetud loobuda.

Juba enne lugema asumist vaevas mind küsimus, kas tõlketeos suudab Pärdi elulugu puudutatavat materjali käsitleda eestlase jaoks klišeesid tekitamata. Raamatu tuum, Enzo Restagno "Vestlused Arvo Pärdiva" alustab kohe Nõukogude Liidu teemaga – nagu kinnitamaks kümnetel plaadibuklettidel maalitud pilti Balti riikidest kui vaestest sugulasest. Eestlasel on Pärdi kodumaad puudutavaid küsimusi lugeda tõenäoliselt veidi piinlik – mitte enese, vaid küsija pärast. Olles küll NSVLi surutisest eelnevalt vestelnud Gubaidulina ja Schnittkega, ei suuda Lääne Mees sellest hoolimata siin kandis toimunud üdini mõista ning peab paljusid vene heliloojaid nõukogude tankistideks, adumata, et suurt valikut ei olnud. Ta maalib mustvalge pildi keskparastest heliloojatest, kes õnneavad kätemaksuks andekamate jalgealust. Ka selliseid juhtumeid kindlasti oli, kuid ei tasuks laskuda liigsetesse üldistustesse. Pärdi suhted võimuorganitega olid kahtlemata keerulised ja on tänuväärne, et Pärt võtab siiski vaevaks äärmise kannatlikkusega selgitada Eesti ajalugu, alates Teisest maailmasõjast, kus eestlased olid sunnitud eri pooltel üksteise vastu sõdima. *Tintinnabuli*-stiili kujunemislugu alates "Credo" skandaalst lahkab Restagno hoolimata poliitilise pildi ahutusest põnevalt, unustamata Pärdi kõhklusit ja teadmatust tuleviku ees. Asjalikult mõjuvad Restagno intervjuus Nora Pärdi "meie" vormis sekkumised ja täiendused. Tema jutust koorub välja, et Pärdi muusika puhul on kesksel kohal kõla ning see hoiab elus eelarvamusteta kuulamise kultuuri, mis on praegusest muusikamaailmast peaaegu kadunud.

Kogumiku teoreetilist osa kroonib Leopold Brauneissi "Sissejuhatus *tintinnabuli*-stiilisse", mille puhul tuleb eraldi tähelepanu pöörata latusale tõlkele. Artikkel on kergesti loetav ja tihedas seoses kõigi teemadega: Brauneiss jõuab teistest autoritest erinevaid vahendeid kasutades järelduseni, et Pärt on suutnud ületada 20. sajandil nii levinud lõhe kõla ja struktuuri vahel. Seni üheks põhjalikumaks *tintinnabuli*-kä-

sitluseks peetav kirjutis on üles ehitatud nii konseptiivselt, et lugedes tekib vastupandamatu soov kompositsiooniõpetuse järgi helilooja rolli katsetada. Kõik punktid on illustreeritud selgete näidetega erinevatest teostest. Et just erandid kinnitavad ja kahtlemata ka tugevdavad Pärdi loodud reegeleid, on pärast baaskursuse läbimist pühendatud oluline peatükk *tintinnabuli*-stiili arengule. Siit kasvab välja järgmine Brauneissi kirjutis: ta võtab põhjalikumalt ette "Miserere", mis on autori analüüsi põhjal *tintinnabuli*-stiili kohta üllatavalt kontrastideküllase dramaturgiaga teos. Vormi käsitleb ta nii põhjalikult, et näib olevat võimalik ka tema enda kirjutisi sama loogika järgi lahata.

"Kooskõla ja meloodia ühtsus", Helga De La Motte-Haberi vestlus Arvo Pärdiva, seab ülesandeks uurida algoritmilisi struktuure ja loovust Pärdi loomingus "Berliini misa" *Kyrie* ja "Miserere" põhjal. Selgitatakse rütmika, meloodialiinide ja vormi, samuti intonatsiooni lähtumist süllaabilisusest. Teoreetilise kõneluse kohta on küsitelja liigaldis komplimente loopima, sisu jääb viisakuste varju. Autor nimetab Pärdi muusikat lausa ainsaks esteetiliselt uueks asjaks, mille 20. sajand on tõesti loonud. Kas ta peab silmas seda, et erinevalt teistest 20. sajandi uuendustest on Pärdi muusika ka esteetiliselt vastuvõetav?

Arvo Pärdi kohta on liikvele läinud legend, et temalt intervjuud saada on väga keeruline. Pärdid räägivad Restagnole liigse avameelsuse põhjustatud valusatest kogemustest. "Minu oma sõnad pöörduvad minu vastu," nendib Pärt. Kuivõrd just Pärt soovitas Restagno kogumiku eesti keelde tõlkida, võib arvata, et siinsed artiklid on heliloojale meelepärased. Ometi häirib mind lugejana tohutult asjaolu, et pool raamatut nõjatub mugavalt teatud tsitaatidele ja püüab neid siis vastavalt oma suvale interpreteerida. Mitmed autorid on erinevate sõnade abil väljendanud väga sarnaseid mõtteid progressiideede aegumisest ja Pärdi vastandumisest kogu ülejäänud muusikamaailma klaaspärlimängule. Nii hakkabki tunduma, et Restagno on raamatusse valinud liiga sarnase lähenemisnurgaga kirjutised. Keegi ei püüa polemiseerida ja sellest on tohutult kahju.

Tsitaatidele on üles ehitatud näiteks Enzo Restagno essee "Arvo Pärt ja ooteaeg", milles autor tõmbab *tintinnabuli* sünnist rääkides põhjuslike seoste liini järgmiste märk-

sõnade vahele: Bachi taasleidmine, "Credo", vaikusperiood, uue muusikalise kuulumise kujundamine, Schnittke, pausi tähtsus muusikas ning "Liber usualis". Ta väidab, et kui Pärdi kaasaegsed pidasid oluliseks helitõlkes edasi anda ajastu vaimu, siis Pärt eelistas päevakajalisusest distantseeruda ja seetõttu on tema muusika ajatu. Pärt näib seda arvamust kinnitavat: "Minu ülesanne ei ole võidelda maailmaga ega ühe või teise asja kohta hinnangut anda, vaid eelkõige tuleb püüda näha iseennast, kuna kõik konfliktid saavad alguse meie seest."

"Arvo Pärdi muusika puudutab heli iga-vikku," teatab Jordi Savall oma intervjuu pressioonis pealkirjas ja võtab uuesti üksipulgi läbi helilooja kuulsamad mõtteavaldused. Mõned põnevad võrdlused, kuid mõte jääb samaks – avangard elab vaid originaalsuse nimel, Pärdi süsteem aga on ka kuulajasõbralik. Olav Egil Aune ja Espen Mineur Sætre'i "Mikrokosmos katedraalis" pealkirja järgi võiks aimata retseptiooni või esituspraktika temaatikat, kuid ajakirjanduse tarvis valminud intervjuule kohaselt vesteldakse kõigest ja samas ei millestki. Armin Brunneri "Klaasikild tee ääres" teeb sama – esteetlikumas, loomingulisemas vormis.

Eesteikeelsele raamatule lisatud Saale Kareda essee "Algallika poole" valgustab lähemalt, kuidas põhjendavad teatud kriitikut Pärdi muusika "provokatiivset sisutust": tüüpilisele lääne inimesele tundub Pärdi religioosne alge võõras, eelarvamusteta publik jõuab tema muusikale märksa lähemale. "Pärdi *tintinnabuli*-stiil demonstreerib võimsalt, kuidas tagasispöördumine ürgsete tonaalsete elementaarosakeste juurde on loov ja uuenduslik tingimisel, et helilooja struktureerib neid tonaalseid aatomeid uuel moel." Nõnda võtab Kareda kokku raamatus esindatud autorite püüdlused Pärdi fenomenit iseloomustada, sama õnnestunud on ka harmonikaalsuse mõiste lisamine *tintinnabuli*-diskursusse.

Lugege seda raamatut pikkamööda ja mõnuga, mitte korraga neelates – muidu hakkavad tekkima soovimatud *déjà vu*'d ja teile võib jääda ekslik mulje, nagu oleks liigne tähelepanu Pärdi originaalsetest mõtetest kuivaks väänanud.

HOMMAGE

Muuseumiõhtu Heimar Ilvese mälestuseks

ALO PÖLDMÄE

TMMi muusikaosakonna juhataja

22.veebruari toimus Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis üritus, mis tekitas huvi nii noorte kui vanade seas. Sai teoks muuseumiõhtu Heimar Ilvesega.

Eelkõige fenomenaalne mälu tõttu paljudele muusikutele unustamatu mulje jätnud Heimar Ilves (1914–2002) oli eelkõige sügava ja individuaalse maailmanägemisega filosoof-sümfoonik. Ta loomingumeetodki oli täiesti eriline. Sümfooniad olid tal tervikuna peas valmis ja kui tekkis vajadus, said need ka paberile, mitmel korral koos sõprade ja üliõpilastega. Kokku on Ilvesel kuus sümfooniad, valmis oli ka seitsmes, aga kirja seda ei saanud.

1950. –1960. aastail rakendas Ilves oma absoluutset mälu ja sügavat filosoofilist maailmatunnetust Tallinna konservatooriumis muusikaajaloo loengutes. Ilvese kodus toimusid aga kitsamas ringis "valgustuslikud õhtud", kus käisid mitmed meie tippmuusikud: Arvo Pärt, Andres Mustonen, Jaan Rääts, Mart Lille, Hardo Kriisa, Ene Üleoja, Enn Kivinurm jt. Neil õhtutel sattusid noored muusikud uudsele vaimsele tasandile, kus oli palju juttu tol ajal põlu all olnud vana muusikast; kus sai selgeks asju, mis on maailmas tõeliselt väärtuslikud, ja selgitati seda, mis viib ideaalse poole.

Idee õhtust Heimar Ilvesega sündis juba helilooja eluajal koos temaga. Nimelt armastas Ilves oma elu viimastel aastatel sageli tööpäeva lõpul Teatri- ja Muusikamuuseumi sisse astuda. Siin vestles ta muusikaosakonna töötajatega kõikvõimalikel teemadel. Olime nendest vestlustest vaimustuses ja tekkis mõte, miks ei võiks Ilves kõiki neid oma originaalseid ideid jagada publikuga, oma endiste ja eriti uute kolleegidega. Pole ju kaks meie muusikute põlvkonda Ilvesest kui fenomenist midagi kuulnud. Ilvese sõbra Haljand Udamiga leppisime kokku, et püüame korraldada muuseumiõhtu. Pärast pikka veenmist oli Ilves nõus. Ettekandele pidi tulema ka üks tema keelpillikvartett, noodidki olid paljundatud. See õhtu jäi aga ära, sest Ilves loobus selles osalemast, põhjendades oma sammu sellega, et pole suure auditoriumiga enam kaua suhelnud. Ka kvarteti suhtes tekkisid tal kahtlused ning ta tahtis hakata seda

ümber tegema.

2005. aastal, kui ei Ilvest ega üht tema paremat sõpra Haljand Udamit polnud enam elavate kirjas, kerkis mõte mälestusõhtust jälle päevakorradele. Oluline tõuge tuli Tobiase Keelpillikvarteti tšellistilt Aare Tammesalult. Kvartett soovis välja tuua Ilvese mõlemad kvartetid ja nii haakus see algatus haruldaselt hästi muuseumiõhtu vormiga.

Mälestusõhtu alustuseks luges helilooja Olev Sau ette Heimar Ilvesele pühendatud luuletuse:

Kord elas
Eesti muusikute seas
üks mees
kel kogu kuulnud muusika
oli peas
kas ta kuulis
seda palju või vähe
kõik lihtsalt
jäi talle pähe
Lükkas klaverikaane lahti
ja juba ta mängis Bachi
ise ütles et ta kunagi
noote ei vaata
kui kõlaski *Appassionata*
[...]
Peale eelneva olid Sa filosoof
Mõtteteadlane
genereerides uusi ideid
eriti noortele meeldis
iga Sinu filosoofiline leid
[...]
Su enda sümfooniad
väljendasid maailma valu
uute arusaamade leidmist
vanade dogmade kadu.

Heimar Ilvese Fondi asutajaliige ja esimees Arvo Purga kõneles Heimar Ilvese varasemast eluperioodist, tema perekonnast koos haruldaste fotode demonstreerimisega ning mitmete muusikategelaste hinnangutest Heimar Ilvesele. Siberisse küüditamisega 1945. aastal läks kaduma kogu Ilvese varasem looming, säilinud on tööd alates 1948. aastal loodud Esimesest keelpillikvartetist. Ilvese võimekus väljendus selleski, et ta valdas vabalt klaveri- ja viiulimängu, kuigi polnud neid pille spetsiaalselt õppinud.

Heimar Ilves oli eesti muusika ajaloos ainulaadne isiksus.

FOTO TMMI KOGUST

Üldteada oli see, et Ilves võis suure osa maailma muusikaliteratuuri peast klaveril ette mängida. Mõistetamatuks jäi aga see, kuidas võis ta Bachi "Hästi tempereeritud klaviiri" prelüüde ja fuugasid vabalt erinevates helistikes mängida. Ilves on öelnud, et ta ei tea isegi, kuidas see tal õnnestub. Eriti meelde jäävad olid Ilvese arutlused "üllast tragismit" muusikas. See oli ka ta enda muusika kredo. Ilvese usk (nagu tema religioosse tunnetusega muusikagi) ei seostunud ühegi usulise konfessiooniga, see oli väga individuaalne. Ta rõhutas alati vajadust püüda ideaalse poole.

Ülo Krigul tutvustas fondi põhitegevust, Heimar Ilvese loomingut, eelkõige sümfooniade nootide redigeerimist ja korrastamist, nende viimist nüüdisaegsesse notatsiooni. Ülo Krigul andis TMMile üle ka Esimese sümfoonia arvutit kirjutatud partituuri.

Kerri Kotta rääkis oma kokkupuudetest Heimar Ilvesega eelkõige seoses tema Teise sümfooniaga, mille harmooniline analüüs oli Kotta magistritöö teema.

Dirigent ja metsasarvemängija Leho Muldre, Ilvese kauaaegne sõber ja aatekaaslane, rääkis põhjalikult Ilvese maailmanägemusest, selle Tolstoi ja Dostojevski loomingu põhinevatest algätetest, nn õhtuülikoolis kuuldust ja avaldas kahetsust, et keegi ei pannud neid põhjapanevaid tarkusi kirja. Põhjus võis olla selles, et võimude jaoks disidendi staatusega Ilvese tegevus (nagu konservatooriumi muusikaajaloo loengudki) oli pideva luubi all, see tegi ettevaatlikuks ka üliõpilased. KGB korraldusel hakati Ilvese loenguid avalikult, üliõpilaste juuresolekul salvestama, et otsida põhjust tema vallandamiseks. Ilves teatas siis stoilise rahuga, et ärge keegi muretsegu, ta paneb magnetofoni loengu alguses ise käima ja lõpus ise ka kinni. Nii läkski.

Siinkirjutaja meenutas 1965. aasta sügistalve, mil Ilves vallandati konservatooriumist. Võeti ära talle nii vajalik suhtlemine. Üliõpilaste poolt vallandamise vastu kogutud allkirjade paketti ei võetud loomulikult arvesse ja nad said tolaeagsest rektorilt kõva peapesu.

Ene Üleoja meenutas kokkusaamisi Ilvese Niguliste tänava kodus. Siinkohal kimbuke tema tabavaid ütlusi: "Ta oli nagu valguskiir pimeduseriigis. [...] Tema mõtted olid nagu vihmasagar kuivanud maale.

Alternatiivset mõtlemislaadi vajasime väga ja Ilvese juurde koguneti nagu ööliblikad ümber valguse. Ta mõtted löid kiile väljakujunenud mugavatesse mõttemallidesse. Ilves oli huvitava välimusega ja tal olid erakordselt ilusad käed. Ta rääkis palju vaimsest aristokraatiast. Ta oli igasuguse sentimentaalsuse ja banaalsuse vaenlane. Mozarti olemuse mõistmiseks soovitas ta unustada jutt temast kui päikesepoisist ja kuulata Mozarti teoste aeglasi osi. [...] Ilves ütles meile selgelt välja, et tema eesmärk on levitada kristlust, ta levitas seda aga täiesti omanäoliselt."

Astroloog Igor Mang rääkis sellest, millistes paikades ja missugustel teemadel kulgesid tema arutlused Heimar Ilvese ja Haljand Udamiga. Koos Jaan Tamme ja Gunnar Aarmaga pidaski Udam Ilvest oma õpetajaks. Ilves rääkis neil kohtumistel aristokraatlikust maailmakorraldusest, eelistades valitseva korrana monarhiat. Igor Mang oli ka Ilvesele horoskoope teinud, ta oli Neitsi märgis Tiigri aastal sündinud. Igor Mang: "Neitsi tähtkujule omane joon oli tal täiesti olemas – terav ja kriitiline. Ta kuulus Veevalaja põlvkonda nagu Gunnar Aarmagi. Tal oli tugev Uranuse mõju, see viitab geeniusel. Ei saa olla geenius, kui ei ole vaba. Siit tuleneski Ilvese sobimatus ametlike konfessioonidega."

Jaan Rääts: "Kas Ilvese juures käimine nüüd ülikool oli, aga ta oli midagi rohkeamat. 1950. aastatel olin isegi veidi tema õpilane. Hiljem olid kokkusaamised enamasti tema pool kodus." Ilvese fenomenaaalse mälu näitena tõi Rääts oma Kolmanda sümfoonia raadioesituse. Ilves oli seda poole pealt kontserdiülekanedena kuulnud ja mängis järgmisel päeval autorile kõik klaveril ette. Rääts tõi esile ka Ilvese malemängu talendi. Ta olevat olnud Paul Kerese tasemega mängija. Pole ka ime, sest maletaja tugevaim külge peabki olema võime kõike meelde jätta.

Õhtu muusikalises osas esines Tobiase Keelpillikvartett koosseisus Maano Männi, Kristjan Hallik, Toomas Nestor ja Aare Tammesalu. Kõlasid Ilvese Esimene ja Teine keelpillikvartett, neist viimane esietekandes. Mõlema kvarteti esitused said teoks tänu Eesti Kultuurkapitali ja Eesti Rahvuskultuuri Fondi toele.

Meenutuste lõpul rääkis geoloog Rein Einasto, kuidas Heimar Ilvese kultuurilis-filosoofilised arutlused jõudsid Tallinna kultuuriülikooli kaudu tänu Johannes Jürissonile ka teiste alade inimesteni. Nii Arvo Purga kui Rein Einasto rõhutasid vajadust kokku koguda mälestused Heimar Ilvesest, et tema ideid ja mõtteid oleks võimalik ka raamatust lugeda.

Heino Elleri preemiad 2006

2006. aasta Heino Elleri preemiad said helilooja Ülo Krigul ning muusikateadlane ja Tartu Heino Elleri nimelise muusikakooli õpetaja Vivian Tordik. Ülo Kriguli puhul tõsteti esile tema viimaste aastate loominguulist aktiivsust, tulemuslikkust nii kammer- kui ka sümfoonilises loomingus, sh I preemia 2005. aastal Berliinis toimunud konkursil "Young Euro Classic". Heino Elleri muusikateadusliku preemia sai Vivian Tordik aastatepikkuse töö eest Heino Elleri pärandi uurimisel ja tutvustamisel ning Tartus Heino Elleri muusikapäevade korraldamisel.

2006. aasta Heino Elleri preemia laureaat Ülo Krigul.
FOTO HARRI ROSPU

Rahvusvahelise Eduard Tubina ühingu aastaraamat 2005

Väljaandja Rahvusvaheline Eduard Tubina ühing.

Toimetajad Mart Humal ja Gerhard Lock, toimetuse kolleegium: Mart Humal, Margus Pärtlas, Vardo Rumessen.

Ilmub Eesti Teadusfondi ning Eesti Muusika ja Teatriakadeemia toetusel.

Sisu:

Mart Humal. Notizen zu den Sinfonien Eduard Tubins

Gerhard Lock. Instrumentation und Klangdesign in Eduard Tubins zweiter Sinfonie

Hans-Gunter Lock. Die zweite Sinfonie und ihr Autograph – Zweifel an der Echtheit des Manuskripts

Tomi Mäkelä. "Eine sehr ernste philosophische Diskussion". Urbane und imaginierte Räume in Eduard Tubins sechster Sinfonie

Arnolds Klotinš. Eduard Tubin und der Weg von der Nationalromantik zur Neuen Musik des 20. Jahrhunderts

Kroonika: Eduard Tubina helitööde ettekandeid, Eduard Tubina muusikaõhtud, ilmunud raamatud ja heliplaadid, artiklid ja arvustused

Tohisoo kõlab ja ühendab

PIRET VÄINMAA
pianist, muusikakriitik

3. – 4. veebruarini toimus imeilusas Tohisoo mõisas kaheksas klaveriansamblite festival. On imetusväärne, et lause “parem süüta üks küünal kui virise pimeduse üle”, millega tervitati festivali lõppedes selle korraldajaid, on leidnud järjekindlad jüngrid festivali eestvedajate Maie Kolditsi ja Malle Velmeti näol. Tänavust, juba kaheksandat festivali iseloomustas mängu- ja kuulamisrõõm ning noorte muusikute esinemiseks soodus positiivne vaimne õhkkond. Õpetajate ansamblikontserdil kõlas mitmeid esiettekandeid.

Festival püüab anda esinemisvõimalust kõigile lastele ja õpetajatele väiksematest muusikakoolidest üle Eesti. Esinejaid oli röömustavalt palju ning mängiti väga hästi.

Kahel päeval kanti ette kümnete kaupa nauditavaid ansamblipalu, iga väike/noor/suur esineja tundis end kindlalt ja andis endast parima. Õpetajate esituses toodi kuulajate ette nii klassikalist kui nüüdisaegset repertuaari ning ka omaloomingut. Toimus üsna mitu esmaettekannet, sh Heli Kendra ja Ardo Ran Varrese klaveripalad ning hulk ansambliseadete esiettekandeid, autoriteks Ilmar Pakri, Malle Velmet, Maie Koldits, Kai Ruljand jt.

**Kohila Koolituskeskuse
poisteansambel esitamas
Kai Ruljandi seatud lugu.**
FOTO REIN EINASTO

Festival oli rahvusvahelise mõõtme-ga, esinema olid tulnud noored muusikud Julia Karlsson ja Oscar Eliasson Mariehamni Muusikainstituudist koos oma õpetaja Anders Gabriel Sundströmiga, kes esines ka festivalil Griegi laulude seadetega.

Õpetajate harimise eest hoolitses jazz-pianist Sven Kullerkupp, andes meistririkur-

suse improvisatsioonist. Külalised Mikk Sarv ja Ardo Ran Varres rääkisid kohtumisel publikuga muusika mõjust ja jõust ning julgustasid noori leidma oma viisi ja oma teed muusikas.

Täna festivali korraldajaid kõigest südamest. Kohtumiseni aasta pärast!

Tulid, tegid, arendasid...

KRISTEL KASK

G. Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilane

17. veebruaril tulid kokku Tallinna Muusikakeskkooli ja Tallinna G. Otsa nimelise Muusikakooli muusikateaduse õpilased ja õppejõud, et jätkata traditsiooni ja pidada juba kolmandat aastat Eesti noorte muusikateadlaste konverentsi.

Tegemist on vägagi tänuväarse üritusega, mis toob kasu mitmel tasandil. Õpilastel avaneb võimalus saada ettekande pidamise kogemus, õpitakse ennast väljendama, oma argumente kaitsma ja diskuteerima.

Kasu saavad ka kuulajad, sest kahtlemata laieneb silmaring ja omandatakse uusi teadmisi ka nendes valdkondades, millest koolitundides rääkida ei jõuta.

Tasub tähele panna, et peale õpilase arendamise on konverentsil ka teisi eesmärke. Ühtlasi on tegu sündmusega, mis toob kokku ühe eriala esindajad – vanemad

ja targemad ning noored, kes alles õpivad muusikateaduse põhitõdesid. See on võimalus luua sõbralikus ja töises õhkkonnas uusi tutvusi ja kohtuda inimestega, kellest suure tõenäosusega võivad kunagi saada kolleegid ja muusika edendajad Eestis.

Seekordse konverentsi avas Tallinna Muusikakeskkooli direktor Timo Steiner. Järgnes kuus ettekannet, millest igaüks huvitav ja oma lähenemisenurgaga. Otsa kooli esindasid Raili Sule ja Maia Lilje juhendamisel Polina Ignatova (“Traditsioone hoiudev sild minevikuga – Sergei Rahmaninovi “Koguõise jumalateenistuse” põhjal”), Sandra Pääsuke (“Interpretatsiooni muutumine Sergei Prokofjevi Kolmandas klaverikontserdis”) ja Kärt Urman (“Ühiskondlike muutuste kajastumine muusikaajakirjades 1940–1941 – ajakirjade

Muusikaleht ning Teater ja Muusika näitel”). Muusikakeskkooli poolt astusid üles Ristin Siimer (“Kitš Michael Nymani muusikas”), Elisabet Koit (“Estonia teatri orkestri kontserdid Eesti Vabariigi algusaastatel (1918–1919)”) ning Maris Pajuste (“Sergei Prokofjevi kontserdid ja nende vastuvõtt Eestis 1934. aastal”), juhendajaks Kristel Pappel.

On märgatav, et iga aastaga muutub konverents üha professionaalsemaks. Ürituse vastu tunnevad huvi juba teisedki erialad. Järgmisel aastal toimub neljas noorte muusikateadlaste konverents Otsa koolis. Kokku võttes võib öelda, et sellega ei arendata ju mitte ainult iseennast, vaid pikemas perspektiivis kogu Eesti muusikateadust.

Eesti puhkpillimängijate edu rahvusvahelisel konkursil Riias

12.–19. veebruarini toimus Riias kolmas Andrejs Jurjānsi nimele rahvusvaheline konkurss vaskpillimängijatele. Eestlastest võitsid seal esikoha noor trompetist Aarne Ots ja tromboonimängija Andres Kontus. Aarne Ots sai ka eripremia A. Altmanise "Romansi" esituse eest.

Aarne Ots õpib Aavo Otsa Muusikastuudios. Ta on osalenud Juan Serna Salvadori, Carlos Beneto Grani, Eric Aubier, Johann Gansch ja Neeme Birki meistrkursustel. 2005. aastal mängis ta European Jazz Youth Orchestra koosseisus kollektiivi Euroopa turneel.

Andres Kontus on alates 2005. aasta sügisest ERSO tromboonirühma kontsertmeister. Ta õpib Århusis Niels-Ole Bo Johanseni ja Rolf Sandmarki juhendamisel.

Žürii esimees oli Vītolsi-nimelise Läti Muusikaakadeemia professor, väljapaistev metsasarvemängija Arvīds Klišāns. Eestist kuulus žüriisse Aavo Ots.

Aavo Ots: "Me oleme sellel konkursil juba n-õ püsikliendid. Eelmisel võistlusel, mis toimus 2001. aastal, said esikoha Ivar Tillemann ja teise koha Erki Möller. Konkursi eestvedajaks on kaks inimest, vendade Jurjānsite fondi esimees Mārtiņš Jaugietis ja Arvīds Klišāns, Vītolsi-nimelise Läti Muusikaakadeemia professor. Klišāns on silmapaistev oma pilli tundja. Lätis on väga kõrge metsasarve tase ja Klišānsi juures õpib inimesi ka väljastpoolt Lätit. Ka meie Kaido Ootsing on tema juures õppinud. Sel konkursil esines väga hästi ka Mart Kivi, aga kahte eestlast lõpuks siiski finaali ei lastud.

Korralduslikust küljest oli väga uhke, et võitjad said mängida Läti rahvusorkestriga. Lätlastel on palju õppida."

Perspektiivikad puhkpillilitalendid Aarne Ots ja Andres Kontus.
FOTOD MAREK VILBA

Eesti puhk- ja löökpillisolistid 2006

4. märtsil toimus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias üleriigiline konkurss "Eesti puhk- ja löökpillisolistid 2006". Žürii koosseisu kuulusid Jüri Alperden, Hannes Altrov, Aavo Ots, Rein Roos, Raivo Peäske ja Olev Ainomäe. Võitjaid premeeriti Eesti Kultuurkapitali stipendiumidega üldsummas 35 000 krooni. Konkursile registreerus 32 löökpilli-, flöödi-, oboe-, klarneti-, saksofoni-, trompeti-, trombooni- ja tuubamängijat.

Žürii andis välja kaks peapremiat: Andres Kontusele (tromboon) ja Aarne Otsale (trompet). Preemiad said Vambola Krigul (löökpillid), Martin Sildos (löökpillid), Karina Vološina (flööt), Ele Raik (oboe), Tõnu Kalm (klarnet), Jandra

Puusepp (saksofon), Uku Kudu (saksofon) ja Madis Vilgats (tuuba).

Võistlejate põhiosa moodustasid EMTA üliõpilased, osalesid ka õpilased Tallinna Muusikakeskkoolist ja Tartu Heino Elleri nimelisest muusikakoolist.

Aavo Ots: "See konkurss sai teoks õppejõudude oma initsiatiivil, et anda ka puhk- ja löökpillimängijatele esinemisvõimalust. On näha, et sellist konkurssi on vaja. Nii mõneski pillirühmas oli palju häid mängijaid; kahju oli aga sellest, et ei osalenud ühtegi metsasarvemängijat. Tähaksin veel ka esile tõsta võistlejaid saatnud kontsertmeisterid, kes teevad väga head ja tänuväärset tööd."

In memoriam Aino Himbek

6. II 1931 – 5. II 2006

Päev enne oma 75. sünnipäeva lahkus pärast aastaid kestnud rasket haigust hinnatud pianist ja kontsertmeister, keda jäävad sooja südamega meenutama paljud muusika- ja teatriinimesed.

Pärinud koos venna Ülo Vilimaaga arvatavasti emalt, kauaaegselt teatritöötajalt, armastuse muusika ja lava vastu, alustas Aino Vilimaa klaveriõpinguid Tekla Koha käe all. 1951. aastal lõpetas ta Tallinna Muusikakooli Karl Sillakivi juures ja 1956. aastal kiitusega Tallinna Riikliku Konservatooriumi, kus õppis algul Irmgard Kaudre ja seejärel Heljo Sepa juures. Juba enne muusikakooli lõpetamist asus ta tööle kontsertmeisterina Helmi Tohvelmani juures Eesti Riiklikus Teatriinstituudis, kus tutvus ka oma tulevase abikaasa, filmi- ja ETV režissööri Valdur Himbekiga. Seal kutsus tollane Eesti NSV Riikliku Filharmoonia kunstiline juht Nikolai Goldschmidt andeka neiu 1950. aastal tööle filharmooniasse, kus ta tegutses koosseisulise kontsertmeisterina kuni pensionile minekuni 1982. aastal. Selle kõrval töötas Aino Himbek

1970ndate aastate lõpul lühikest aega ka konservatooriumis saateklassi õppejõuna. Ta oli kauaaegne ansamblipartner Vladimir Sapožninile, Ines Rannapile, Jüri Pärjale ja tegi pikka aega koostööd Helgi Ridamäega laste loengukontsertidel. Seda kinnitavad tema päevikud, kuhu on alates 1954. aastast väga täpselt üles tähendatud iga esinemine. Endised kolleegid mäletavad teda täpse ja nõudliku interpreedina, kes tajus peenelt muusikat, oskas nõu anda, oli alati valmis solistiga tööd tegema ja harjutama ka temale juba ammutuntud repertuaari. Eluraskusi trotsiv, alati särav, vaoshoitud ja vastutulelik – niisugusena jääb ta meelde oma sõpradele ja kolleegidele.

17. rahvusvaheline festival Jazzkaar

15.–30. aprillini 50 kontserti Tallinnas ja mujal Eestis, esinejaid 19 riigist
Lisainfo www.jazzkaar.ee

Kevadekuulutaja Jazzkaare kirevasse kavva mahub tänavu jazzikoone kõrvuti isikupäraste noortega, piirideta fantaasiad Gruusiast Indoneesiani ning vahemaandumisega USAs, Brasiilias või näiteks Kreekas.

Seitsmeteistkümnendat korda peetav Jazzkaar kuulub loomuliku osana maailma kevadisese jazzikalendrisse. Meid teavad nii muusikud kui ka mänedžerid, mis loob korraldajale võimaluse valida parimate pakkumiste vahel. Festivali raamidesse mahutatakse teadlikult palju žanriliselt eriomelisel muusikat.

Peasinejate kuldse ringi kuulub kolm gruppi. Nelja Grammyga pärjatud, juba aastaid jazziajakirjade edetabelite tipus trooniv vokaaljazzi pärl **Dianne Reeves** USAst tuleb koos superkitarristide **Russell Malone'i** ja **Romero Lubamboga**. See oli ka esimene kontsert, mis vaikselt, ent kiiresti välja müüdi. Teist tähte **Vinicius Cantuariat** iseloomustatakse kui brasiilia intellektuaalse muusika esindajat. Ta on kitarrist, löökpillimängija, laulja ja helilooja, kelle laulud toetuvad küll kindlalt bossanoovale, ent on stiililiselt märksa avaramad.

Kolmas täht on raugematust rockilikust energiast pakatav **The Bad Plus**. Ameeriklaste klaveritrio vabameelne muusikakäsitlus pöörab Black Sabbathi, Nirvana ja teiste rockisauruste lood klišeevabalt jazz'i võtmesse ning tekitab poleemikat – on see nüüd jazz, rock, pop või hoopis midagi muud? Polegi vahet, kui muusikute silmad säravad krutskeid tehes, jazzipublik armastab neid ja kriitikud kuldavad üle.

Instrumentidest on kõige suurejoonelisemalt esindatud saksofon. Euroopast kuus tippu, lisaks **Raivo Tafenau** ja **Siim Aimla** bändid. Prantsuse jazziliiti tutvustavad saksofonistid **Michel Portal** ja **Louis Sclavis**. Seitsmekümneaastane Portal on multi-instrumentalist, kes on kujunenud üheks Euroopa uue jazz'i suunaandjaks. Nagu ka tema kaaslane Sclavis, on Portal aktiivne avangardi ringkondades. Nende helimaalijate kontserdilt tasub oodata väljakutsuvalt põnevaid kõlaotsinguid ja säravaid improvisatsioone. Hispaaniat esindavad saksofonivirtuosid **José Luis Gutiérrez** ja **Jorge Pardo**.

Jazzkaare noorim ansamblijuht, 16-aastane sitsiillane **Francesco Cafiso** on samuti saksofonist, kelle viimaste aastate peadpööriv edu on ta viinud samadele lavadele ning stuudiotesse staažikate jazzmuusikutega. Mitme jazziauhinna võitja Cafiso on esinenud palju koos Wynton Marsalisega, jaganud lava näiteks Bob Mintzeri, Maria Schneideri ja Joe Lovanoga. Noore kuulaja magnet on kindlasti **Soweto Kinch**, kahekümne kaheksa-aastane briti saksofonist, kes ühendab 1960.–1970ndate aastate jazzitraditsioonid ning hip-hopi. Courtney Pine'i mantlipärijaks peetav muusik peab enda missiooniks tuua jazz'i juurde eelkõige noori, kes seni on sellest keerukuse hirmus kaarega mööda käinud.

Viimaste aastate jazzvokalistidest-uustulnukatest pakub maailmas hetkel enim kõneainet norralanna **Solveig Slettahjell** oma

aeglase muusika kvintetiga. Aeglusest on põhjust rääkida sõna otseses mõttes, kuna tema esituses kõlavad ka jazzistandardid pigem mediteerivalt maagilisena, sissepoole süvenevalt ja eksperimenteerivalt. Keskmes on hääli ja meloodia, tempod mängivad tihti taluvuse piiril.

Villu Veski projektis osaleva islandlanna **Eivori** laulmist iseloomustatakse Slettahjelliga sarnaselt maagilise ja ürgselt jõulise, ent kui norralanna lähtub oma mõttearendustes jazzist, siis selle 23-aastase lauljatar muusikarännakud saavad alguse rahvalauludest.

Põhjamaisest kaamosest viib erksasse päikesesse grusiinide **The Shin World**. Virtuossed muusikud ühendavad gruusia mitmeaalse rahvalaulu traditsiooni jazz'i, flamenko ja funky rütmidega. Gruusias vaat et elava legendi staatuses muusikute ühisloomingus kohtuvad elurõõmsalt iidne ida ja moodne lääs.

Jazzkaare kõige kreisimat rütmietendust võib oodata Iisraeli löökpilliduolt **PercaDult**, kelle pilliarisena on aukartust äratav. Intensiivne ja virtuosne pillimäng on muutnud duo ihaldatud esinejaks nii maailma kui ka nüüdismuusika üritustel.

Eesti jazzile on pühendatud 23. aprill, kuid kontserte jagub ka teistele päevadele. **Meelis Vind**, **Liisi Koikson** ja **The Dynamite Vikings** tutvustavad uusi plaate. **Tõnu**

Naissoo tähistab oma 40. lava-aastat moodsa elektrijazzi *show'ga*. **Hedvig Hanson** pühendab kontserdi Dianne Reevesile.

Tänavune Jazzkaar on uues olukorras – festivalil puudub "oma kodu", nagu oli aastaid Sakala keskus. Tänu sellele aga jagub kontserte viieteistkümnesse erinevasse Tallinna paika, millest nii mõnigi publikule (taas)avastamisrõõmu pakub. "Troopika tuulte" päeva tähed Vinicius Cantuaria ja Indoneesia-India-Hollandi ühendus Boi Akih esinevad Vene kultuurikeskuses. "Vastupanujõu" kontserdiseeria koondab Salme kultuurikeskusesse The Shini Gruusiast, prantslaste Michel Portali – Louis Sclavis' kvarteti ning Weekend Guitar Trio.

Muusikat jagub muu hulgas ka KUMUSse, ArtDepoose, Kunstihoonesse ja Kunstiakadeemia fuajeesse. Festivaliööd saavad punkti Rock Cafes, Cafe Amigos, Von Krahlis ja Teater NO99 jazziklubis.

Jazzkaare ajaks muutub ka festivali veebileht virtuaalseks otse-eetrik, kust saab lugeda publiku arvamusi ja kontserdiülevaateid, festivaliüldiseid ning intervjuusid esinejatega. Iga päev täieneb fotogalerii.

MADLI-LIIS PARTS

Äripäeva toimetaja

MELOMAAN

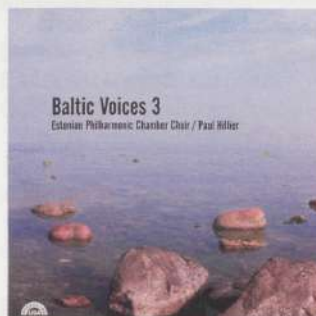
The secrets of Dvořák's Cello Concerto. Jan Vogler, New York Philharmonic, Angelika Kirchschrager, Helmut Deutsch.
Sony Classical B000AS1JIY

Sony Classical on välja lasknud CD "Dvořáki Tšellokontserdi saladused", millele on salvestatud Tšellokontsert h-moll op 104 ja huvitav bukett Dvořáki laule, sealhulgas terve tsükkel "Mustlaslaulud" op 55 vaheldumisi originaalis ja töötluses tšellole, ning Stephen Collins Fosteri (1826–1864) kaks laulu. Kõik see kokku peaks siis avama meile ühe populaarseima tšellokontserdi saladused. Plaadiga kaasneb väike raamatuke (22 lk), mis sisaldab New Yorgi ülikooli muusikaprofessori Michael Beckermanni intervjuud Jan Vogleriga ning annotatsioone esinejate kohta. Peale selle on bukletis NY Filharmoonikute mängijate nimekiri, mis on väga huvitav. Selgub, et orkestri keelpillimängijatest istuvad kindlalt oma toolil vaid kontsertmeisterid, kõik ülejäänud on pidevas rotatsioonis ning seepärast esitatud nimekirjas tähestiku järjekorras.

Oma isa Josef Schwabi (Berliin) ja Heinrich Schifffi (Basel) õpilane Jan Vogler oli kõigest kahekümnene, kui temast sai Dresdeni Staatskapelle tšello-rühma kontsertmeister. Karjääri tipp solistina oli aga 2005. aasta novembris NY Filharmoonikutega Carnegie Hallis esitatud

Schumanni Tšellokontsert, dirigendiks Lorin Maazel. Eespool nimetatud laulud on plaadil kui vihjed Dvořáki Tšellokontserdi materjali allikatele. Jan Vogler esitab professor Beckermanni vahendusel päris põneva mõtekäigu, mis puudutab kontserdi finaalis esinevat tsitaati (viuli soolo + flööt + klarnet) laulust "Kéz duch muj sam" op 82 nr 1 ("Jäta mind üksi"). See on päris selge tekstiline vihje kontserdi finaali hääbuvas *Andante's* (taktid 468–476) enne koodat *Andante maestoso*. Rohkem saladusi ei hakka ma refereerima, las kuulajad-lugejad avastavad neid ise. Minu jaoks on hoopis paradoksaalne asjaolu, et Dvořáki Tšellokontserdi esitus ei ole sellel tasemel, mida NY Filharmoonikute ees istuvalt tšellistilt võiks oodata. Ma ei kuule solisti tõlgenduses seda isikupära, mida nii populaarse teose salvestus peaks sisaldama. Pigem keskendub mu tähelepanu konarustele ansambelis, rabeledatele tempodele ja üleminekutele ning solisti toonikvaliteedi puudujääkidele. Toonitan, et see kõik kehtib ainult Tšellokontserdi ettekande kohta (ca 40 min), kammermuusika osa (ca 27 min) on fantastiliselt hea. Suur huvi tekkis hoopis Salzburgis sündinud ja Viinis elava metso-soprani Angelika Kirchschrageri kunsti vastu koos sellise pianistiga nagu Helmut Deutsch, kes on olnud Herman Prey, Anne Sofie von Otteri ja Peter Schreieri partner. Midagi peab siiski ka Jan Vogleris peidus olema, kui Kirchschrager ja Deutsch talle Dvořáki saladuste lahendamisel appi tulid.

Toomas Velmet
tšellist, muusikakriitik

Baltic Voices 3. Estonian Philharmonic Chamber Choir, Paul Hillier.
Harmonia Mundi HMU 907391

Kas on võimalik, et mõni plaat, mis on produtseeritud ja lindistatud, võiks kellelegi rõõmu ja rahulolu tuua? Tõepoolest mõjuda? Näiteks selline plaat nagu "Baltic Voices 3"?

Mulle tundub, et kui muusikat suudetakse vääriliselt esitada, võib seda ka plaadile panna ning teistelegi oma nägemust pakkuda.

Lisaks positiivsetele emotsioonidele, mida plaadil "Baltic Voices 3" sisaldavad teosed võivad inimestes tekitada, on näha Paul Hillieri ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori soovi esitada muusikat eelkõige tutvustada. Plaadil on kaheksa teost, neist kolm esmasalvestused. Kuid tehes tutvustavat plaati, oleks võinud sinna rohkem kaasata veel esitamata teoseid ning tundmatuid autoreid. Mitte et tahaksin öelda midagi halba salvestatud muusika kohta, kuid see oleks olnud hea võimalus mõnd vähetuntud heliloojat või teost Euroopa publiku ette viia.

Plaadil kajastatud helitööd ja loojad on kontrastselt eriilmelised, ühtset regioonitunnetust või koolkondlikku kuuluvust siit ei leia, muusika sidujaks on asukoht Balti mere ääres ja Hillieri isiklik sümpaatia. Aga ongi ju huvitavam, kui koos kõlavad Henryk Mikolaj Górecki aeglaselt liikuvad, põhja-

ni tonaalsed, kaunikõlalised akordid kõrvuti Erkki-Sven Tüüri dissonantse ja Erik Bergmani kõnelaululise, sisult sürreaalse teosega. Peale nimetatud autorite võib kuulsa Harmonia Mundi kaubamärgi all välja antud plaadil tutvuda veel leedu heliloojate Vaclovas Augustinase, Rytis Mažulise ja Algirdas Martinaitisega, taanlase Pelle Gudmundsen-Holmgreeniga ning teise soome kuulsuse Kaija Saariaho loominguga.

Kuulates salvestatud teoseid, tuleb imestada Balti regiooni muusika eriilmelisuse üle. Kuuekümnendatel ja seitsmekümnendatel sündinud avangardism laienes Kesk-Euroopast kiiresti ka Euroopa äärealadele, kuid uustonaalsus – Pärt, Górecki, Vasks – arenes välja just Balti heliloojate seas. Meie maanurka iseloomustab stiilide paljusus, eripalgelisus, ideerikkus ja inimeste muusikaalsus.

Nagu öeldud, on teosed väga kontrastsed ja värvikad. Iga helilooja on isikupärane, inspiratsioonini ja huvi pakuvad erinevad asjad, märksõnadeks võiks siinkohal olla rahvamuusika, kaanonitehnika kui protsess, elektrooniliste efektide sidumine lauluhäälega, minimalism, elav ja värvikas rütmimaailm. Milline kujund millise heliloojaga kokku viia, jäägu igal tulevasel plaadiostjal endal välja uurida.

Tahaksin veel mainida, et kui 2005. aasta sügisel plaadi esitluskontserdil käisin, ei tundunud esitatavad teosed pooltki nii põnevad kui praegu üha uuesti ja korralkult kuulates.

Plaat on muusikaalne ja asjatuultlikult produtseeritud, vaid väliskest võiks olla värvikam ja atraktiivsem, sest see, kui hästi karp silma paistab, mõjutab ka selle müüki. Rahvusvaheliseks levitamiseks mõeldud CD buklett on ka vastavalt inglise, saksa ja prantsuse

keeles ning informatiivse ja asjaliku sisutuvustuse on koostanud dirigent isiklikult.

Kokkuvõtteks kinnitan, et plaadil kõlav muusika kedagi emotsionaalselt vaesemaks kindlasti ei tee. Loodetavasti annab aga hoopis vastupidise efekti, sest tulemus on oma tegijaid ja inspireerijaid väärt.

Taavi Kull

kooridirigeerimise eriala tudeng

Ain Agan. Tallinn Chamber Orchestra, Toomas Vavilov.

Ain Agan, Eesti Raadio AA003

Ain Agana kitarrimängu võib kuuldla rohkem kui 50 CD peal, kontserdisalvestustest ja raadio fonoteegis leiduvatest lintidest rääkimata. Suur osa neist plaatidest on mitmesuguste Eesti jazzansamblite sisse mängitud. Ja kuigi nii mõnegi koosseisu puhul on Agana kitarr pidevalt esiplaanil, on ta enda nime all avaldanud kaks plaati, kui arvestada ka käesolevat. Eelmine sooloplaat "Ramp" ilmus täpselt kümne aasta eest ja oli ilmselgelt mõjutatud kuulsast Pat Methenyst, kui tuletada meelde kas või ainult selle plaadi kaanefotot.

Uus plaat on suuresti kodumaine: eesti autorite muusika eesti muusikute seades ja esituses, Eesti Raadio salvestus ja plaadil võib kuuldla isegi eestlase valmistatud elektrikitarr. Vaid plaadi tekstid on ingliskeelsed ja kuigi see algupärane "puuingliseel" on plaadiümbrikestel kadumaks, ei ole ikka veel kombeks tõlkijate abi kasutada ja siingi pakub lisaks kasinale sõnavarale äratundmisrõõmu väljend "Estonian Music Academy", mida pole enam aastaid näha saanud. Nii et igati eesti asi.

Ain Agan heliloojana on

plaadil esindatud kolme looga, neist plaadi avalugu, "Simply Friends" on üldse plaadi efektsim jazzteema, mis tuletab väga meelde Tiit Pauluse kitarrimängu stiili. Esimese viie läbikuulamisega hakkab veel kõrvu Tauno Aints "Kergelt vaevatud". See on ehtne eesti flamenko ja kõlab plaadil ka autori seades. *Cante jondo*'le vihjab siin ka Ain Agana vokaal. See on siin üks vähesteid seadeid, mis hoolimata näilises paigalseisust pidevalt jõudu kogub ja mille vorm pakub põnevust.

Kitarr on plaadil loomulikult põhiline soolopill ja erinevates lugudes kõlavad erinevad kitarrid ning väga erinevad toonid. Enamasti on need toonid meeldivad. Plaadi viienda loo, Jaak Sooääre kirjutatud "Kaamos.ee" puhul kuuleme mängimas ka klassikalist kitarrit. Siin enam toon nii ilus ei ole, kuid ega nailonkeeltest meeldivat tooni kätte saada olegi kerge ja pop-jazzkitarristide kasutada pole enamasti ka kuigi head pillid.

Plaadi viimase loo, vaimuliku rahvaviisi "Nüüd on see päev ju lõppenud" seade autor on Tõnu Kõrvits. Jälle kord on see viis väga müstiliseks seatud. Ju ta seda siis on. Tormise filmimuusikat meenutavad keelpillikäigud lisavad eestipärasust. Orkester kõlab siin veenvalt ja põhjendatult.

See on seni Eestis ainuke plaat žanrist "jazzkitarr ja orkester" ning annab hoogu käimasolevale kergemuusika orkestriplaatide buumile. Eks siin ja seal ole varemgi antud pop-jazzkitarristidele võimalusi orkestriga mängida, aga harva on tulemuseks olnud elus muusika. Asi pole siin ilmselt kitarris. Jazzi, folgi ja muude improvisatsiooniliste stiilidega on ju nii, et infokandjaks pole mitte muusikaline materjal, mis tihti on vägagi kasin, vaid isikupärane tunnetus. Seda aga ei saa kirja panna. Kui võtta mõnetähtiline teemake ja see orkestrile seada, on see sisuliselt materjali taandamine. Kui keegi sadade aastate pärast loeks neid partituure ja mõtleks, et "ohoo – selline siis oligi see jazzmuusika!", siis ilmselt ei eksiks ta vähem kui need, kes näiteks gregooriuse laulu MIDI faili-

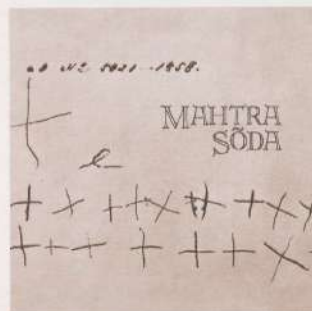
na kuulata üritaksid. Oma mõtete kinnituseks kuulasin vahele mõnd vana Eesti Raadio bigbändi salvestust ja John McLaughlini orkestriplaati "Thieves and Poets", kus solist ja orkester teevad tõeliselt tihedat koostööd. Aga bigbändi puhul on tegemist ikkagi jazzmuusikaga ja teise puhul läbikomponeeritud teostega

Üldiselt on see plaat, mis ei tohiks kedagi häirida – kõik on ju tipp-topp ja puhas. Ainult et see muusika justkui ei kõneta kedagi, vaid lihtsalt voolab omasoodu, kui välja arvata mõned erandid, millest oli ka eelnevalt juttu.

Peale juba mainitud autorite kuuleb plaadil veel Tõnis Mägi, Raul Söödi, Valter Ojakäär ja Riho Sibula muusikat. Seadetest on lõviosa Raul Söödi tehtud, paar tükki on ka Jaak Jürissoni sulest.

Kristo Käo

kitarrist

Mahtra sõda.

Tsõdsõpujaleelo ja Metsatõll.
Lauri Õunapuu

Eesti *metafi* esiansambli Metsatõll folkpillide mängija ja rahvamuusikakoosluste Sinimaniseele ja Tsõdsõpujaleelo liige Lauri Õunapuu on saanud hakkama vahva asjaga. Sulatanud kokku kaks eriilmelist kampa, Tallinna metallistid ja Tartu boheemlikud folkarid, ning saanud patriootilise teemalbumi. Talupoegade vastuhaku, Mahtra sõja (1858) mälestuseks on kokku kogutud hulgake sõja- ning orjusetemaalisi lugusid Põhja-Eestist, sekka teemasidusaid uudis-instrumentaale ja mitut laadi mugandusi. Plaadi yle hõljubki Arhailise Meestelaulu Seltsi asutaja Õunapuu vaim, tema seaded ja kokkupanud ning leidlik

kandle, hiiu kandle ja torupillimäng. Eestytlejana valdab ta erinevaid tundetoone, kõlades vastavalt loo karakterile endaomases ("Vene keiser..."), kohati ehk ka pisut Margus Põldsepa või Priit Pedajase laadis.

Ta sisseelamisvõime annab tihti kohutavaist asjust rääkivatele lugudele võimsa emotsionaalse tõeväärtuse. Temaatika puhul on ohuks muidugi lärmakasse ja raiuva rütmiga laadi taerdumine, kus lugude sisu muudub puhtaks deklareerimiseks. Kuidas oli teopäevi teha, lahingus võidelda, läbi kadalipu joosta, nekrutiks või Siberisse minna, seda on tegelikult väga keeruline ja ränk laulu kaudu tunnetada. Bravuur ja raev on ehk ainult selle tunde kogumi pealmeestest kihid. Seal võis olla ka alandatud, hirmu, nukrust, kurnatust, enesejulgustust... Skandeerijad suudavad vahel ka häält ohjeldada (Raivo Piirsalu loos "Sõtta lähän ma sõdima"). See lisab teemakäsitlusele vajalikke pooltoone. Häid tulemusi annab regivärsi ja saatepilli delikaatne yhendamine ("Sakste sajatus" ja mõjuvamaid palu, surmamine ja nukrusega esitatud "Nyyd elage hästi minu sõbrad"). Mitmehäälsuse suhtes pole seadmist eriti rakendatud, see on yldiselt isetekkeliselt heterofooniline, madalad registrid on mõnusalt tummised ja täidetud, ylevalpool läheb pisut hõredamaks.

Plaat tõuseb ylekohtu ja võõrõimu vastu eestiliku maamehejõnni ja protestivaimu võtmes. Metsatõllu vana moodi metalne ja pisut yleideoloogiseeritud lõupala kisub ka kõlalises tervikust irdu. Yldiselt spontaanse hooga ja uskumisi tehtud asi, kyllap sobiv kuulamine ajaloo huvilistele, sõduritele, praegusele kehvikklassile ja folkaritele. Seda, kui oluline eesmärk on vabadus, maksab tõepoolest meelde tuletada...

Lauri Sommer

poet, muusik

Polüpaale. Kismabande.
Ulmeplaadid ulm0.8

Elektronmuusika ringkondades on Kismabande tuntud oma sporaadiliste *live*'ide ja vaba elektroonilise impro poolest. Ansambel sündiski tuntud eesti elektronmuusikute Aivar Tõnso, Galaktlani jt jämmimisest ja soovist oma muusikaga senikuulmatutele radadele sattuda. Kuulsus käib nende ees, muutes, broneerides ja ära jättes nende esinemisi juba enne, kui need jõutakse välja müüa. Seda haruldasem siis, et kogu see pärlendav koogamine nüüd plaadi kujul publiku ette jõuab. Siit tulevad kosmosehelid, nullstiilis elektrooniline impro ja kogu see ülejäänud sahin ja väänamine kohati mõnevõrra traditsioonilises Grünpa-kastmes. Lood on pikad, üldjuhul võtab küllaltki palju aega, instrumente ja tempomuutusi, et nende kompositsiooni välja arendada. Kui ma millestki võib-olla aru saan (mis on küll üsna ebatõenäoline), on Kismabande ideeks triivida oma lugudes teadmatusse, et siis millalgi taas teadvusele tulnuna lahtisi otsi koomale tõmbama või jämmima hakata. Vaatamata üldisele külmale ja kalgivõitu kõlale on sel plaadil mingi jazzivärin sees – nagu tehis-*live*, ümberehitatud süntesaatorite närvesööv pingutus end arusaadavaks muuta. "Polüpaale" on tegu, millele on eelnendud kavatsus, kuid järgnenud sellest üleastumine. Ületatakse ka nii mõnigi stiilipiir, kuid seda mitte niivõrd täie mõistuse juures olles, kuivõrd täieliku ignorantsusega, mis muudab selle muusika veelgi kõnevõimelisemaks.

Erkki Luuk
muusikakriitik

A Year From Easter. Christian Wallumrød Ensemble.
ECM 1901

Kui heasoovlik kriitik ütleb kas või veidigi sümpaatset muljet jätkuva albumi kohta sageli (rutiinselt): "hea plaat, soovitan kuulata", siis hinnang sellele plaadile on märksa emotsionaalsem. "A Year From Easter" on üks paremaid "põhjamaiselt karge" jazzi kõlalisi definitsioone, mis eales minu kõrvu kandunud.

Pianistist ansamblijuht Wallumrød, kes mängib ka harmooniumi ja mänguklaverit, seob oma kompositsioonides uue muusika, baroki, rahvamuusika ja vabajazzi jooned ning loob erilise kristallsele atmosfääri, kus on palju õhku ja viirastuslikke vaikkeid helisid. Peale tema mängivad plaadil veel rahvamuusik Nils Økland (viul, *hardanger*-viul ning *viola d'amore*), Arve Henriksen (trompet) ja Per Oddvar Johansen (trummid); ansambelis puudub bass ning sageli ka bassifunktsioon kui selline. Võib-olla see tingibki erilise peadpööritava hõljuva tunde (näiteks palades "Lichtblick" ja "Wedding Postponed"). Suur osa selle muusika ilust võlgneb tänu ka väga toimivatele kõlakombinatsioonidele – kuulake kas või avalugu "Arch Song", mis algab Øklandi ja Henrikseni paralleelsete liinidega (vioola ja trompet pole kunagi nii lähedaselt kõlanud kui sellel plaadil), hiljem võtab teema üle klaver ning oma teed lähevad esmalt Økland ja seejärel Henrikseni sosistav trompet.

Christian Wallumrød sulatab oma muusikas kokku väga erinevaid elemente. Tulemuseks on siiski orgaaniline tervik, mis võimaldab vaatamata ranglele korrastatusele ka suuri vabadusi. Plaadil domineerivad habras ilu ja põhjamaiste lumeväljade ootamatu soojus.

Joosep Sang
muusikakriitik

Garden of Eden. Paul Motian Band.
ECM 1917

Tänavu ilmunud "Garden of Eden" annab järjekordselt tunnistust armeenia juurtega USA trummar Paul Motiani mitmekülgsest. Tema celmine plaat "I Have The Room Above Her", millest kirjutas mullu ka Muusika, oli trummi- de, kitarr (Bill Frisell) ja saksofoni (Joe Lovano) eeterlik trio, kus oli liiga palju hõljumist ja liiga vähe gravitatsiooni. Hõljuv atmosfäär (mida sugereeribki just Motiani ameeriline trummimäng) iseloomustab ka seda plaati, kuid kuna uus album paistab silma hoopis tugevama meloodilise materjali ja

paremini balanseeritud ansambli poolest, on siin "maine ja taevane" tasakaalus ning üldpilt on meeldiv: mõtlik, jutustav ja hingestatud.

Plaadi esituskoosseis on suur (kaks saksofoni, lausa kolm kitarr, bass ja trummid), kuid kõlade kuhjumist ega väsitavat koos uhamist plaadil ei esine. Ülekaalus on eeleegilised meeleolud ning nagu öeldud, jäävad kõrva just Motiani lihtsad, kuid mõjuvad meloodiad. "Mesmer" kõlab nagu lihtne rahvalaul või lausa lastelaul, "Etude" on sisenduslike kordusmotiividega mantra. Ansambel tõlgendab ka Thelonious Monki, Charlie Parkeri, Jerome Kerni ja bändi liikmete loomingut, plaadi alguses on väga mõjuvad versioonid Charles Minguse lugudest "Pitcanthropus Erectus" ja "Goodbye Pork Pie Hat". Seda plaati tasub kuulata. Kuid ainult juhul, kui on tõesti aega albumi siseelu tähele panna, kui telefon ei helise ja telekas ei näita värvilist pilti.

Joosep Sang

IV lastekooride konkurss-festival
28. ja 29. aprillil 2006
Eestimaa kevadpealinnas Türil
Avamine kl 11 Türi Kultuurimajas

korraldavad:
Eesti Kooriühing
Türi Gümnaasium
toetavad:
Türi Vallavalitsus
Eesti Kultuurkapital

Teave tel 56 90 60 35
www.kooriuhing.ee

Tallinnas

1. 04 kell 12 J. Strauss'i operett "Õo Veneetsias" Rahvusopera Estonia
1. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
1. 04 kell 18 Rahvusopera Estonia puhkpillikvintett, Lembit Orgse (klaver) raekojas
1. 04 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusopera Estonia
1. 04 kell 19 Julian Joseph (džäss-klaver), Estonian Dream Big Band Estonia kontserdisaalis
2. 04 kell 12 Raadiku ja Kerge muusikal "Vargamäe töde ja õigus" Rahvusopera Estonia
2. 04 kell 16 Klassika koos Klasiga. Pärt ja Bach: Kädy Plaas (sopran), Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Mustpeade Majas
2. 04 kell 17 Suur Muusikaakadeemia. Viini klassikud: Ivo Sillamaa (klaver), Andres Mustonen (viilul) Kadrioru lossis
4. 04 kell 19 Orazio Vecchi madrigalikomöödia "L'amfiparnaso": Voces Muales, Risto Joost (dirigent) Estonia kontserdisaalis
5. 04 kell 15 Lõunamuusika. Mati Palm – 40 aastat laval: Mati Palm (bassbariton), Ivari Ilja (klaver) Estonia kontserdisaalis
5. 04 kell 18 Magistrikontsert: Sille Preiman (klaver, interpretatsioonipedagoogika) EMTA kammersaalis
5. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Luiked järvi" Rahvusopera Estonia
6.–11. 04 V klavessiinipäevad
6. 04 kell 11 ja 13 Lasteetendus "Suur munamägi" Rahvusopera Estonia
6. 04 kell 18 KuMu KUMU: Ursula Saal (saksofon), Anne-Liis Poll (sopran)
6. 04 kell 18 Kontserdisari "Viini klassikast kaasajani" EMTA kammersaalis
6. 04 kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putņins (dirigent) Estonia kontserdisaalis
6. ja 8. 04 kell 19 Tšaikovski ooper "Padaemand" Rahvusopera Estonia
7. 04 kell 11 ja 13 Lasteetendus "Suur munamägi" Rahvusopera Estonia
7. 04 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusopera Estonia
8. 04 kell 12 Orelipooltund: Tiia Tenno toomkirikus
8. 04 kell 12 Väikesed interpretatsioonid: Kiili Kunstide Kooli õpilased keskrakamatukogus
8. 04 kell 12, 14 ja 16 Lasteetendus

"Suur munamägi" Rahvusopera Estonia

8. 04 kell 16 Itaalia pidu- ja söögi-muusika: Hortus Musicus Väravatornis
8. 04 keel 18 GD-kvartett koosseisus Luisa Värk (vokaal), Jaak Sikk (klahvpillid), Arne Sildnik (basskitarr), Enno Möttus (löökpillid) EMTA kammersaalis
9. 04 kell 12 Kaumanni lasteopera "Mina – Napoleon!" Rahvusopera Estonia
9. 04 kell 18 Bravissimo! Öne sünnipäevaks, härra Vask: John Storgårds (viilul), Tallinna Kammerorkester, Juha Kangas (dirigent) Mustpeade Majas
9. 04 kell 19.30 Diplomaatilised noodid – Taani: kitarriduo Per Palsson – Jesper Sivebaek; Zeynep Üsüdüür ja Andres Ots (luule taani ja eesti keeles) Kanuti gildi saalis
10. 04 kell 18 Helen Tobias-Duesbergi "Reekviem": TTÜ viilistlaste naiskoor, Evelin Heinapuu (sopran), Piret Aidulo (orel), Andres Heinapuu (dirigent) Pühavaimu kirikus
10. 04 kell 19 Vanemuise külalisesend: Händeli "Acis ja Galatea" Eesti Draamateatris
11. 04 kell 11 ja 13 Lasteetendus "Suur munamägi" Rahvusopera Estonia
11. 04 kell 18 Tallinn Jazz Studio: Stockholmi Kuningliku Muusikaakadeemia Big Band KMH Jazz Orchestra, Örjan Fahlström (dirigent) Eesti Raadio 1. stuudios
11. 04 kell 19 J. Strauss'i operett "Viini veri" Rahvusopera Estonia
12. 04 kell 14 ja 16 Lasteetendus "Suur munamägi" Rahvusopera Estonia
12. 04 kell 16 Lähedane ja kaugel – kaugel ja lähedane: Vox Clamantis Niguliste kirikus
12. ja 19. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Rahvusopera Estonia
13. 04 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvusopera Estonia
14. 04 kell 18 Suure reede kontsert: Moonika Sutt (metosopran), Kadri Ploompuu (orel) toomkirikus
14. 04 kell 19 J. S. Bachi Missa h-moll: Kaia Urb (sopran), Hele-Mai Poobus (sopran), Iris Oja (alt), Raul Mikson (tenor), Tiit Kogerma (tenor), Uku Joller (bass), Aarne Talvik (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Concerto Copenhagen, Paul Hillier (dirigent) Estonia kontserdisaalis
15.–30. 04 Festival "Jazzkaar"
15. 04 kell 12 Orelipooltund: Ene

Salumäe toomkirikus

15. 04 kell 19 Haydni "Seitse viimast sõna ristil": Tobiase keelpillikvartett Niguliste kirikus
15. 04 kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. Vaikne nädal: Cantores Vagantes, Veikko Kiiver (tenor) Rootsi-Mihkli kirikus
16. 04 kell 17 Händeli "Ülestõusmisooratorium": Sonora Voice (sopran), Aile Asszonyi (sopran), Iris Oja (alt), Mati Turi (tenor), Aleksandr Mihhailov (bass), ERSO, Andres Mustonen (dirigent) Estonia kontserdisaalis
16. 04 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Indrek Vau (trompet), Marko Martin (klaver)
18. 04 kell 18 Magistrikontsert: Veronika Tamm (klaver, interpretatsioonipedagoogika) EMTA kammersaalis
18. ja 25. 04 kell 19 J. Strauss'i operett "Õo Veneetsias" Rahvusopera Estonia
19. 04 kell 18 Olavi Kasemaa saksofoniklassi kontsert, Lea Leiten (klaver), Ene Üksik (klaver) EMTA kammersaalis
20. 04 kell 15 Lastekontsert "Kadunud linn – pärimusmuusika ja tsirkus": ansambel Laudaukse Käaksutajad ja eesti tsirkuseartistid Estonia kontserdisaalis
20. ja 22. 04 kell 19 Verdi ooper "Nabucco" Rahvusopera Estonia
21. 04 kell 18 Andres Uibo juubelikontsert: Andres Uibo (orel), Mari-Liis Uibo (viilul), Ulla Krigul (orel), Aare-Paul Lattik (orel), Jüri Leiten (trompet), Orthodox Singers, Valeri Petrov (dirigent), Hortus Musicus, Andres Mustonen (dirigent) Niguliste kirikus
21. 04 kell 18 Matti Pelo lauluklassi kontsert, Katrin Paat (klaver) EMTA kammersaalis
21. 04 kell 19 Mozart 250. Mozart & Randalu II: Kalle Randalu (klaver), ERSO, Nikolai Aleksejev (dirigent) Estonia kontserdisaalis
21. 04 kell 19 Ellujäänud Varssavist – in memoriam Arnold Schönberg: Eesti Rahvusmeeskoor, Mait Malmsten (tekst), Mihhail Gerts (dirigent) Metodisti kirikus
21. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Luiked järvi" Rahvusopera Estonia
22. 04 kell 12 Orelipooltund: Helen Tammeste toomkirikus
22. 04 kell 12 Lastekontsert "Kadunud linn – pärimusmuusika ja tsirkus": ansambel Laudaukse Käaksutajad ja eesti tsirkuseartistid Estonia kontserdisaalis

22. 04 kell 12 Kaumanni lasteopera "Mina – Napoleon!" Rahvusopera Estonia
22. 04 kell 16 Magistrikontsert: Mari-Liis Lille (klaver) EMTA kammersaalis
22. 04 kell 18 Alfiä Kamalova (sopran), Naili Saripova (klaver) raekojas
23. 04 kell 12 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Rahvusopera Estonia
23. 04 kell 16 Magistrikontsert: Ele Raik (oboe) EMTA kammersaalis
23. 04 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Iris Oja (metosopran), Kadri-Ann Sumera (klaver)
24. 04 kell 15 Olesja Bökova (klaver), Svetlana Jögi (klaver) EMTA kammersaalis
26. 04 kell 18 EMTA orelilööpilaste kontsert EMTA oreliisaalis
26. 04 kell 18 Magistrikontsert: Helena Kiik (vioola); Kairi Vavilov (klaver), Edmunds Altmanis (klarnet) EMTA kammersaalis
26. ja 28. 04 kell 19 Bizet' ooper "Carmen" Rahvusopera Estonia
27. 04 kell 18 Magistrikontsert: Kaili Eermaa (klaver, saateklass); Merle Hillep (sopran), Igor Tsenkman (bariton) EMTA kammersaalis
27. 04 kell 18 Itaalia muusika lätel: Saale Metsar (klavessiin), Anna Lindholm (klavessiin) EMTA oreliisaalis
27. 04 kell 19 Tallinna Kammerorkester ja noored solistid Tallinna Muusikakeskkoolist Mustpeade Majas
27. 04 kell 19 Balletiõhtu "Armastuse ja kirega" Rahvusopera Estonia
28. 04 kell 19 Mozart 250. Hitid: Rein Rannap (klaver), Arvo Leibur (viilul), ERSO, Toomas Vavilov (dirigent), Raivo Järvi (õhtu juht) Estonia kontserdisaalis
28. 04 kell 19 Külaliskontsert: Turu Muusikaakadeemia sümfooniaorkester, Anni Collan (klaver), Tibor Boganyi (dirigent) EMTA kammersaalis
29. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
29. 04 kell 16 Magistrikontsert: Tiina Pangsep (viilul, interpretatsioonipedagoogika); Ene Nael (klavessiin), Inga Arro (klaver) EMTA oreliisaalis
29. 04 kell 18 Fantaasia – hinge teater: Aleksei Ljubimov (haamerklaver) raekojas
30. 04 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: saksofonikvartett SaxEst, Madis Kari (klarnet)
30. 04 kell 19 Raadiku ja Kerge muusikal "Vargamäe töde ja õigus" Rahvusopera Estonia

Tartus

- 1. 04** kell 19 Alexandre Tharaud (klaver) Vanemuise kontserdimajas
- 1. 04** kell 19 Stravinski "Sõduri lugu" Sadamateatris
- 2. 04** kell 16 J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas *
- 4. 04** kell 19 Russelli muusikal "Verevennad" Vanemuise suures majas
- 5. 04** kell 19 Orazio Vecchi madrigalikomöödia "L'amfiparnaso": Voces Musicales, Risto Joost (dirigent) Vanemuise kontserdimaja kammer-saalis
- 6.–11. 04** V klavessiinipäevad
- 6. ja 12. 04** kell 19 Toomas Eduri tantsuetendus "E-duur" Vanemuise suures majas
- 7. 04** kell 18 Tartu Poistekoori 45. sünnipäeva kontsert Tartu Ülikooli aulas
- 7. 04** kell 19 J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas
- 8. 04** kell 12 VIII Tartu rahvamuusikapäev
- 8. 04** kell 12 ja 19 Webberi muusikal "Cats" Vanemuise suures majas
- 8. 04** kell 15 Meistrid, sellid, õpipoisid: Tartu noored vanamuusikud Elleri koolist, EMTA Tartu filiaalist ja Tartu II muusikakoolist raekojas
- 8. 04** kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putņiņš (dirigent) Jaani kirikus *
- 12. 04** kell 19 J. S. Bachi Missa h-moll: Kaia Urb (sopran), Hele-Mai Poobus (sopran), Iris Oja (alt), Raul Mikson (tenor), Tiit Kogerman (tenor), Uku Joller (bass), Aarne Talvik (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Concerto Copenhagen, Paul Hillier (dirigent) Vanemuise kontserdimajas
- 13. 04** kell 16 Stravinski "Sõduri lugu" Sadamateatris
- 13. 04** kell 19 Vaikse nädala kontsert. Brahmsi "Saksa reekviem": segakoor Latvija, Vanemuise sümfooniaorkester, Svetlana Trifonova (sopran), Eduards Cudakovs (tenor), Wolf-Dieter Hauschild (dirigent) Jaani kirikus
- 14. 04** kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. Vaikne nädal: Cantores Vagantes, Veikko Kiiver (tenor) Jaani kirikus
- 15.–30. 04** Festival "Jazzkaar"
- 16. 04** kell 18 Tulevikumuuseumi hääli 2: Anne Maasik, Heikki-Rein Veromann Eesti Rahva Muuseumis *
- 19. 04** kell 19 Meistrite Akadeemia:

- Toomas Vavilov (klarnet), Kristel Eeroja-Põldoja (viul), Kadri Sepalaan (viul), Kadri Rehemaa (vioola), Reet Mets (tsello) Tartu Ülikooli aulas
- 19. 04** kell 19 Tantsuetendus "Suveöö unenägu" Mendelssohni muusikale Vanemuise suures majas
- 21. 04** kell 15 Lastekontsert "Kadunud linn – pärimusmuusika ja tsirkus": ansambel Laudaukse Kääksutajad ja eesti tsirkuseartistid Vanemuise kontserdimajas
- 22. 04** kell 16 Tartu Üliõpilasselgakoori ANNO 1905 juubelikoncert Tartu Ülikooli aulas
- 22. 04** kell 19 Mozarti ooper "Võlufööti" Vanemuise suures majas
- 23. 04** kell 16 Mozarti ooper "Võlufööti" Vanemuise suures majas
- 23. 04** kell 16 Alfiä Kamalova (sopran), Naili Saripova (klaver) linna-muuseumis *
- 25. ja 26. 04** kell 19 Bernsteini muusikal "West Side Story" Vanemuise suures majas
- 27. 04** kell 19 Fantaasia – hinge teater: Aleksei Ljubimov (haamerklaver) Vanemuise kontserdimaja kammer-saalis
- 27. 04** kell 19 J. Strauss'i operett "Nahkhiir" Vanemuise suures majas
- 27. 04** kell 20 Kui poleks vahel veidi vallatust: TTÜ kammerkoor & Uno Loop Jaani kirikus
- 29. 04** Tartu Akadeemilise Meeskoori kevadkontsert Jaani kirikus
- 29. 04** kell 19 Vanemuise balletigala Vanemuise suures majas

Pärnus

- 6. 04** kell 19 Orazio Vecchi madrigalikomöödia "L'amfiparnaso": Voces Musicales, Risto Joost (dirigent) Pärnu kontserdimajas kammer-saalis
- 13. 04** kell 19.30 Kirikupühad Maarjamaal. Vaikne nädal: Cantores Vagantes, Veikko Kiiver (tenor) Eliisabeti kirikus
- 15.–30. 04** Festival "Jazzkaar"
- 15. 04** kell 19 J. S. Bachi Missa h-moll: Kaia Urb (sopran), Hele-Mai Poobus (sopran), Iris Oja (alt), Raul Mikson (tenor), Tiit Kogerman (tenor), Uku Joller (bass), Aarne Talvik (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Concerto Copenhagen, Paul Hillier (dirigent) Pärnu kontserdimajas
- 18. 04** kell 12 Lastekontsert "Kadunud linn – pärimusmuusika ja tsirkus": ansambel Laudaukse Kääksutajad ja eesti tsirkuseartistid Pärnu kontserdimajas

- 20. 04** kell 19 Saksofonikvartett SaxEst Pärnu kontserdimaja kammer-saalis
- 21. 04** kell 19 Meistrite Akadeemia: Tallinna Keelpillikvartett raekojas
- 29. 04** kell 19 Mozart 250. Hitid: Rein Rannap (klaver), Arvo Leibur (viul), ERSO, Toomas Vavilov (dirigent), Raivo Järvi (õhtu juht) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

- 2. 04** kell 17 Alexandre Tharaud (klaver) Jõhvi kontserdimaja kammer-saalis
- 3. 04** kell 19 Bocki muusikal "Viuldaja katusel" Jõhvi kontserdimajas
- 4. 04** kell 19.30 Gruusia pulm: gruusia meeskoor ja tantsukompanii Rustavi Jõhvi kontserdimajas
- 7. 04** kell 19 Orazio Vecchi madrigalikomöödia "L'amfiparnaso": Voces Musicales, Risto Joost (dirigent) Jõhvi kontserdimaja kammer-saalis
- 8. 04** kell 18 Kitarrivirtuoos Didula (Sankt Peterburg) Jõhvi kontserdimajas
- 9. 04** kell 17 Maailma ime: vokaal-solist Pelagea (Moskva) Jõhvi kontserdimajas
- 13. 04** kell 19 J. S. Bachi Missa h-moll: Kaia Urb (sopran), Hele-Mai Poobus (sopran), Iris Oja (alt), Raul Mikson (tenor), Tiit Kogerman (tenor), Uku Joller (bass), Aarne Talvik (bass), Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Concerto Copenhagen, Paul Hillier (dirigent) Jõhvi kontserdimajas
- 15.–30. 04** Festival "Jazzkaar"
- 19. 04** kell 15 Lastekontsert "Kadunud linn – pärimusmuusika ja tsirkus": ansambel Laudaukse Kääksutajad ja eesti tsirkuseartistid Jõhvi kontserdimajas
- 21. 04** kell 19 Toomas Eduri tantsuetendus "E-duur" Jõhvi kontserdimajas
- 27. 04** kell 19 Mozart 250. Hitid: Rein Rannap (klaver), Arvo Leibur (viul), ERSO, Toomas Vavilov (dirigent), Raivo Järvi (õhtu juht) Jõhvi kontserdimajas
- 28. 04** kell 17 Fantaasia – hinge teater: Aleksei Ljubimov (haamerklaver) Jõhvi kontserdimaja kammer-saalis

Kõikjal üle Eesti

- 1. 04** kell 18 Hingemuusika: Tallinna Keelpillikvartett Türi Püha Martini kirikus
- 3. 04** kell 18.30 Duo Riho Sibul – Robert Jürjendal (akustilised kitarid, live-elektronika) Valga muusi-

- kakoolis
- 4. 04** kell 18 V klavessiinipäevad. Labor – eesti kaasaegne muusika: Ene Nael, Reinut Tepp, Imbi Tarum (klavessiin); Monika Mattiesen (flööt), Priit Aimla (trompet) Viljandi kultuurimajas
- 7. 04** kell 18 Hingemuusika: Virgo Veldi (saksofon), Kai Ratassepp (klaver) Rakvere Gümnaasiumis
- 7. 04** kell 19 Eesti Rahvusmeeskoor, Kaspars Putņiņš (dirigent) Põltsamaa kirikus
- 9. 04** kell 13 V klavessiinipäevad. Itaalia päikese all: Marju Riisikamp, Iren Lill Türi kirikus
- 11. 04** kell 18 Orazio Vecchi madrigalikomöödia "L'amfiparnaso": Voces Musicales, Risto Joost (dirigent) Kuressaare kultuurikeskuses
- 13. 04** kell 18 Meistrite Akadeemia: Mari Tampere (viul), Peeter Paemurru (tsello), Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa (klaver) Narva linnuses
- 15. 04** kell 13 Hingemuusika: Liina Saari (vokaal), Tiit Peterson (kitarr) Otepää raekojas
- 22. 04** kell 14 Hingemuusika: Toomas Vavilov (klarnet), Kristel Eeroja-Põldoja (viul), Kadri Sepalaan (viul), Kadri Rehemaa (vioola), Reet Mets (tsello) Häädemeeste muusikakoolis
- 27. 04** kell 17 Ansambel Picante Jõgeva muusikakoolis
- 27. 04** kell 19 Meistrite Akadeemia: klaveriduo Kai Ratassepp – Mati Mikalai Viljandi Jaani kirikus

Andmed on kontrollitud 14. märtsil. Maikuu kontserdiinfot COLLAGÉ'is avaldamiseks ootame hiljemalt 10. aprilliks aadressil kristina@ema.edu.ee

MTÜ Kultuuriselts Hirvepark ja Eesti Kooriühing kuulutavad välja
II isamaaliste koorilaulude konkursi „Armastan Sind, Eestimaa!”

Isamaaliste koorilaulude konkurs
„Armastan Sind, Eestimaa!”

2007

Võistlustööd tuleb toimetada Eesti Kooriühingusse (Tallinn, Roosikrantsi 13, 10119) hiljemalt 23. juuniks 2006 kell 12.00. Võistlustööd varustada märgusõnaga. Žürii teeb oma otsuse kontsertvooru jõudnud teoste kohta hiljemalt 6. juulil 2006. Konkursi lõppkontsert-voor toimub 18. veebruaril 2007 Estonia Kontserdisaalis. Parimate tööde autorid pälvivad stipendiumid, mis antakse välja neljas kategoorias: nais-, mees-, segakooridele ning laste- ja poistekooridele.

Täpsem info
Eesti Kooriühing tel. 627 44 51 või www.kooriyhing.ee

Tallinna Muusikakeskkool 45 Kontserdid aprillis 2006

9. aprill kell 12.00
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Maarja Kindel ja Anna Igoševa
Ira Flossi ja Mati Mikalai klaveriklassist

9. aprill kell 12.00
Mustpeade Maja
Niina Murdvee
viulikklassi õpilased

9. aprill kell 12.00
Estonia Talveaed
TMKK puhkpilliosakonna
õpilaste kontsert

13. aprill kell 17.00
Jõhvi Muusikakool
Triin Ruubel (viilul)
Kärt Ruubel (klaver)
Reet Ruubel (klaver)

15. aprill kell 15.00
Matkamaja
Kersti Sumera
klaveriklassi õpilased

22. aprill kell 12.00
Tallinna Linnateater
Ene Metsjärve
klaveriklassi õpilased

22. aprill kell 18.00
Matkamaja
Tiiu Ranna kammeransambli-
klassi õpilased
Kaastegev Moonika Sutt (laul)

23. aprill kell 12.00
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Piret Habaku
klaveriklassi õpilased

23. aprill kell 16.00
Teatri- ja Muusikamuuseum
Eil Saviaugu, Marko Martini
ja Eve Paju-Tõevälja
klaveriklassi õpilased

23. aprill kell 16.30
Kiek in de Kök
Ingrid Laumetsa
klaveriklassi õpilased

27. aprill kell 19.00
Mustpeade Maja
Tallinna Kammerorkester
ja TMKK solistid
Jüri Alpernt (dirigent)

28. aprill kell 13.00
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
Kristi Kaptan ja Laura Vaikma
Anu ja Toivo Nahkuri
klaveriklassist

29. aprill kell 18.00
Matkamaja Heili Vaus-Tamme
klaveri ja
kammeransambli-
klassi
õpilased
Kaastegevad Moonika Sutt
(laul), Helen Põldmäe
(klaver) ja Reene Pehka
(klaver)

29. aprill kell 18.00
Kadrioru loss
Triin Ruubel (viilul)
Kärt Ruubel (klaver)
Reet Ruubel (klaver)

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (EMTA) kontserdid aprillis 2006

5. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
SILLE PREIMAN
(klaver, interpretatsiooni-
pedagoogika)

6. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Kontserdisari
"VIINI KLASSIKAST
KAASAJANI"
pilet 30.-

8. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
GD-kvartett:
Luisa Värk (vokaal),
Jaak Sikk (klahvpillid),
Arne Sildnik (basskitarr),
Enno Möttus (löökpillid)

18. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
VERONIKA TAMM
(klaver, interpretatsiooni-
pedagoogika)

19. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Prof Olavi Kasemaa
SAKSOFONIKLASS
Klaveril Lea Leiten, Ene
Üksik

21. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Prof Matti Pelo
LAULUKLASS
Klaveril Katrin Paat

22. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
MARI-LIIS LILLE (klaver)

23. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
ELE RAIK (oboe)

24. aprill kell 15.00

EMTA kammersaal
OLESJA BÖKOVA (klaver)
SVETLANA JÕGI (klaver)

26. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal
EMTA oreliüliõpilaste
kontsert

26. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
HELENA KIIK (vioola);
Kairi Vavilov (klaver),
Edmunds Altmanis (klarnet)

27. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Magistrikontsert
KAILI EERMA (klaver,
saateklass);
Merle Hillep (sopran),
Igor Tsenkman (bariton)

27. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal
Itaalia muusika lätetel:
SAALE METSAR
(klavessiin)
ANNA LINDHOLM
(klavessiin)

28. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal
Külaliskontsert
Turu Muusikaakadeemia
sümfooniaorkester (Soome),
Anni Collan (klaver),
Tibor Boganyi (dirigent)

29. aprill kell 16.00

EMTA orelisaal
Magistrikontsert
TIINA PANGSEP
(viul, interpretatsiooni-
pedagoogika);
Ene Nael (klavessiin),
Inga Arro (klaver)

Rävala pst 16
Info 667 57 58

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

TALLINNA FILHARMOONI KONTSERDID APRILL 2006

PE₂^B₂₅₃₉ 2006,4

2. APRILLIL 16.00 MUSTPEADE MAJAS

KLASSIKA KOOS KLASIGA

PÄRT JA BACH

Solist **KÄDY PLAAS** sopran
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent **ERI KLAS**

A. PÄRT Collage teemale BACH
A. PÄRT Kui Bach oleks mesilasi pidanud ...
J. S. BACH Orkestrisüit nr. 2 BWV 1067
J. S. BACH Brandenburgi kontsert nr. 1 BWV 1046 ja nr. 4 BWV 1049
J. S. BACH Kantaat "Jauchzet Gott in allen Landen" BWV 51

Kontserdi salvestab Eesti Televisioon

Piletid 100.-, (60.-)

9. APRILLIL 18.00 MUSTPEADE MAJAS

BRAVISSIMO!

ÕNNE SÜNNIPÄEVAKS, HÄRRA VASKS!

JOHN STORGARDS viiul, Soome
TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent **JUHA KANGAS** Soome

W. A. MOZART Adagio ja Fuuga KV 546
P. VASKS Viulikontsert "Tala gaisma" ("Kauge valgus")
P. TŠAIKOVSKI Serenaad

Piletid 100.-, (60.-)

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades üle Eesti, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com

Tallinna Filharmoonia
Toompuiestee 20, 10149 Tallinn
Tel 6613 757
fila@filharmoonia.ee
www.filharmoonia.ee

9. APRILLIL 19.30 KANUTI GILDI SAALIS

DIPLOMAATILISED NOODID/TAANI

SKANDINAAVIA KITARRIDUO

PER PALSSON, Roots! & JESPER SIVEBAEK, Taani
ZEYNEP ÜSÜDÜR ja ANDRES OTS luule taani ja eesti keeles

S. REICH Nagoya Guitars
F. SOR L'encouragement Op. 34
A. KOPPEL 4 Pieces
P. NØRGAARD Wasser und Rosen
I. ALBENIZ From Suite Espanola and Iberia

Taani luule

Kontserti toetavad Taani Kultuuriinsituut,
Taani Saatkond, Põhjamaade Ministrite Nõukogu

Piletid 100.-, (60.-)

11. APRILLIL 18.00 EESTI RAADIO 1. STUDIO

TALLINN JAZZ STUDIO

KMH JAZZ ORCHESTRA

Stockholmi Kuningliku Muusikaakadeemia Big Band

Dirigent **ÖRJAN FAHLSTRÖM** Roots!

Jazziklassika parimad palad
D. Ellington, C. Porter, H. Silver, M. Davis,
B. Holman, F. Waller, T. Jones

Kontsert on tasuta

27. APRILLIL 19.00 MUSTPEADE MAJAS

TALLINNA KAMMERORKESTER

ESITLEB NOORI SOLISTE

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOLIST

